

Аналітичний звіт дослідження у сфері неформальної освіти дорослих у пілотних областях України:

Полтавська та Львівська область

Автори дослідження:

Олена Олександрівна Лазоренко, кандидат філософських наук, старший науковий співробітник ІФ НАН України, Президент ГО «Жіноча Професійна Ліга»

Родіон Анатолійович Колишко, кандидат юридичних наук, Радник Конфедерації Роботодавців України

Лазоренко О.О., Колишко Р.А. Аналітичний звіт дослідження у сфері неформальної освіти дорослих у пілотних областях в Україні: Полтавська та Львівська область – К., 2010 - 84 с.

Аналітичний звіт підготовлений за результатами дослідження у сфері неформальної освіти дорослих (ОД), проведеного у жовтні-грудні 2010 ГО «Жіноча Професійна Ліга» у Полтавській та Львівській областях. Неформальна освіта – це навчальний процес, який переважно відбувається поза навчальними закладами, у межах робочого місця, у приміщеннях провайдерів такої освіти або вдома, немає визначених часових обмежень та не є структурованим щодо використання ресурсів. Неформальна освіта головним чином спрямована на підвищення знань та кваліфікації, на отримання нових досвідів та навичок, передбачає покращення праці, якості життя людини.

Впродовж дослідження були використані наступні методи: аналіз відповідних веб-ресурсів; анкетування представників організацій з ОД у пілотних регіонах; робочі зустрічі з представниками організацій з ОД та телефонні консультації; експертне опитування та аналіз офіційних вітчизняних, європейських документів, статистичних даних, аналітичних праць, присвячених означеній тематиці.

За результатами роботи складено базу даних провайдерів освітніх послуг у пілотних областях з фокусом на надання послуг для соціально вразливих та маргінальних груп - 55 організацій; визначено перелік освітніх форм та тематик, які сприяють, з точки зору експертів, підвищенню конкурентоздатності представників цільових груп на ринку праці у Полтавській та Львівській областях.

Підготовка та публікація цього аналітичного звіту здійснені у рамках проекту «Вивчення та розвиток контактів для просування концепції освіти протягом всього життя в Україні», який виконується ГО «Жіноча Професійна Ліга» / NGO “League of Professional Women” (LPW), завдяки фінансовій підтримці *dvv international Ukraine*. *Зміст публікації та погляди авторів не обов’язково відображають точку зору dvv international.*

ISBN 978-966-8163-24-1

© ГО «Жіноча Професійна Ліга», 2010

ЗМІСТ

Передмова	4
§1. Структура безперервної освіти в Україні	6
§ 2. «Доросле» населення у Львівській та Полтавській областях	9
§ 3. Економічно-соціальна ситуація у пілотних регіонах: загальний огляд	9
3.1. Львівська область: соціально-економічна ситуація	9
3.2. Полтавська область: соціально-економічна ситуація	11
§ 4. Деякі аспекти огляду ринку праці	13
4.1. Львівська область: ринок праці	13
4.2. Полтавська область: ринок праці	16
§ 5. Якість життя в Україні: бідність як сучасна соціальна проблема	18
§ 6. Освітні послуги для дорослих в Україні	20
6.1. Неформальна освіта дорослих (ОД) у Львівській та Полтавській областях за даними маркетингового дослідження постачальників послуг	21
§ 7. Визначення потреб соціально вразливих та маргіналізованих груп у сфері освіти дорослих в Полтавській та Львівській областях	26
§ 8. Нарис сучасного стану законодавчого регулювання освітньої політики щодо ОД в Україні	40
Висновки	43
Додаток 1. Нормативно – правова база, яка регулює питання освіти дорослого населення в Україні	45
Додаток 2. Лист джерел Інтернет пошуку провайдерів освіти дорослих у пілотних областях (період: жовтень-листопад 2010	48
Додаток 3. Таблиця 1. Експерти, що взяли участь у дослідженні освітніх потреб дорослих, які належать до соціально вразливих та маргіналізованих груп в Полтавській та Львівській областях	49
Додаток 4. Таблиця 2. Соціально незахищені категорії громадян в Україні згідно чинного законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення	52
Додаток 5. Таблиця 3. Бази даних постачальників (провайдерів) послуг з освіти дорослих у Полтавській та Львівській областях за показниками: тренери/викладачі, період надання освітніх послуг, співробітництво	53
Додаток 6. Таблиця 4. Бази даних постачальників (провайдерів) послуг з освіти дорослих у у Полтавській та Львівській областях за показниками: форми та тематика освітніх послуг, цільові групи, вартість послуг	67
Додаток 7. Список джерел та посилань	83

Передмова

Аналітичний звіт основних тенденцій щодо освітніх потреб соціально вразливих і маргіналізованих груп та постачальників навчальних послуг для дорослих, підготовлений за результатами дослідження, проведеного у жовтні-грудні 2010 громадською організацією «Жіноча Професійна Ліга» у Полтавській та Львівській областях.

Зазначимо, що **освіта дорослих (ОД)** – це практика навчання та просвіти дорослих, яка відбувається після завершення формальної освіти та виходу людини на ринок праці. Під **формальною освітою** розуміється шкільна, професійно-технічна або вища освіта. ОД - це навчання, яке часто відбувається за допомогою курсів «перепідготовки», «підвищення кваліфікації» у спеціальних центрах, коледжах, вищих учбових закладах або на тренінгах громадських організацій. ОД - також часто асоціюється з підготовкою трудових ресурсів, освітою на робочому місці (наприклад, корпоративні тренінги), професійним розвитком, яким займаються роботодавці, недержавні некомерційні та комерційні організації. Концепція дорослої освіти включає також аспекти соціального, громадського та індивідуального навчання та розвитку людини.

Отже, **неформальне навчання дорослих** – це навчальний процес, який переважно відбувається поза навчальними закладами, у межах робочого місця, у приміщеннях провайдерів такої освіти або вдома, немає визначених часових обмежень та не є структурованим щодо використання ресурсів. Неформальна освіта головним чином спрямована на підвищення знань та кваліфікації, на отримання нових досвідів та навичок, передбачає покращення праці, якості життя людини.

Методами дослідження постачальників послуг у сфері неформальної освіти дорослих (ОД) стали :

- аналіз відповідних веб-ресурсів та оголошень провайдерів послуг ОД, що знаходяться у відкритому доступі в Інтернеті (загалом проаналізовано 39 сайтів та порталів, див. Додаток 2), а також бази даних, що були надані центральним офісом *dvv international* в Україні щодо у Львова та Полтави;
- анкетування представників організацій з ОД (пройшло у жовтні-листопаді 2010) - завдяки безпосередньому надсиланню анкет провайдерам послуг ОД (було надіслано 92 електронних запити) та в електронних розсилках по мережі Жіночої Професійної Ліги та Порталу «Громадський Простір»; також електронні версії анкети та форми опитування були розміщені у вільному доступі на 2-х веб-сайтах <http://www.civicua.org/news/view.html?q=1482569> <http://lpw.org.ua/ua/announces/?pid=598> Паперові версії анкет були розповсюджені під час низки заходів, що проходили у Львові та Києві у жовтні, грудні 2010;
- консультування з представниками організацій з ОД під час робочого візиту до Львівської області (у період жовтень, грудень 2010, загалом зустрічі відбулися з представниками понад 30 організацій, частина з них представляли провайдерів ОД з Полтавської області) та 2-х телефонних консультацій з представниками організацій ОД з Полтавської області.

За результатами роботи, база даних дослідження провайдерів ОД з **фокусом на соціально вразливі та маргінальні групи**, складається з інформації стосовно **55 організацій**: дивиться докладніше Додаток 5. Таблиця 3. Бази даних постачальників (провайдерів) послуг з освіти дорослих у Львові та Полтаві за показниками:

тренери/викладачі, період надання освітніх послуг, співробітництво та Додаток 6. Таблиця 4. Бази даних постачальників (провайдерів) послуг з освіти дорослих у Львові та Полтаві по показникам: форми та тематика освітніх послуг, цільові групи, вартість послуг.

Основними методами збору інформації для визначення потреб соціально вразливих та маргіналізованих груп в сфері освіти дорослих в Полтавській та Львівській областях стали:

- опитування експертів для оцінки потреб в навчанні цільових груп
- регіональні консультації та робочі визити (жовтень та грудень 2010) , а також
- аналіз офіційних вітчизняних та європейських документів, статистичних даних та інших аналітичних праць, присвячених означеній тематиці (загалом були використані понад 25 джерел).

Цільовими групами у контексті цього дослідження були визначені:

Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці , серед яких:

- 1А) Безробітні в містах (включаючи безробітну молодь)
- 1Б) Люди з обмеженими можливостями
- 1В) Сільське населення

Цільова група 2. Особи старшого віку (пенсіонери)

- 2А) особи перед пенсійного віку у містах з професійно-технічною /вищою освітою
- 2Б) особи пенсійного віку у містах з середньою освітою
- 2В) особи старшого віку у сільській місцевості

Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу

- 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері (наприклад, бібліотекарі, медичні працівники)
- 3Б) люди з сімейними обов`язками (самотні мати/батько, працюючи особи, що мають непрацевдатних утримувачів, багатодітні сім`ї)

Цільова група 4. Маргіналізовані групи

- 4А) безхатні громадяни
- 4б) мігранти
- 4в) особи, що відбувають покарання /колишні ув`язнені

В експертному опитуванні брали участь 17 експертів, список яких подається у Додатку 3. Таблиця 1. У список експертів, були включені фахівці, які мешкають у Львівській та Полтавській області, а також у інших регіонах (наприклад, у Києві, Харківській області), але які проводили освітні програми для дорослих у зазначених областях або добре обізнані з потребами цільових груп дослідження. Для дослідження сучасного стану законодавчого регулювання освітньої політики щодо ОД в Україні був здійснений аналіз законодавчої нормативної бази: докладніше дивіться параграф 8 та Додаток 1 (база даних складається з 31 документу).

Олена Лазоренко є автором Передмови, Параграфів 2-7, Додатків 2-7; Родіон Колишко написав Параграф 8, Додаток 1, Параграф 1 та Висновки написані спільно.

Автори дослідження висловлюють подяку усім, хто допоміг у зборі інформації, обробці результатів анкетування, опитування, брав участь у консультаціях та готував публікацію цього Звіту.

§ 1. Структура безперервної освіти в Україні

Ринок освітніх послуг для дорослих в Україні знаходиться у процесі становлення та розбудови. За оцінкою Всесвітнього економічного форуму, які наводяться в Аналітичній національній доповіді «Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна – 2010» Міністерства Економіки України, основними показниками конкурентоспроможності національних систем освіти є: якість освітньої системи; якість математичної освіти; якість навчальних закладів з підготовки управлінців; сприйнятливість наукових інститутів до інноваційних змін; наявність професійних управлінців; якість науково-дослідних інститутів; сприйнятливість науковців та інженерів до інноваційних змін, розповсюдженість систем перепідготовки персоналу.

Перепідготовка персоналу є складовою більш ширшого поняття «безперервної освіти». Перелік видів освіти, спираючись на діючі сьогодні нормативно-правову базу, входять: дошкільна; повна загальна середня; професійно-технічна; вища; позашкільна; післядипломна. Саме таким видам освіти приділяє увагу насамперед, наприклад, центральний орган управління системою освіти в Україні – Міністерство освіти та науки, яке було реорганізовано наприкінці 2010 р. у Міністерство освіти, науки, молоді та спорту .

Але цей перелік видів освіти не повністю охоплює весь спектр «безперервної освіти», залишаючи поза увагою освіту дорослих, її неформальну та спонтанні форми, інклюзивну освіту, дистанційну освіту, самоосвіту. Підкреслимо ще раз, що **освіта дорослих** - це практика навчання та просвіти дорослих, яка відбувається **після завершення формальної освіти** та виходу людини на ринок праці, та може стосуватися як професійного навчання, так й громадської, культурної тощо просвіти.

Згідно проведеними авторами розвідками, до складових, які можуть згодом сформувані **структуру безперервної освіти** в країні, належать шість нижченаведених сегментів¹:

Сегмент перший - система навчання у загальноосвітніх школах (допрофесійна підготовка), в професійно-технічних і вищих учбових закладах (регулюється Законами України «Про загальну середню освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту»);

Сегмент другий - система післядипломного навчання (регулюється Законом України «Про вищу освіту» та розуміється як отримання нової кваліфікації, спеціальності або професії на основі раніше отриманої, а також поглиблення раніше отриманих професійних знань);

Сегмент третій - самоосвіта (регулюється Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту»)

Сегмент четвертий - система перепідготовки персоналу, корпоративного навчання, тобто такого, що проводиться для співробітників всередині компанії, підприємства (регулюється Законами України «Про професійно-технічну освіту» «Про вищу освіту», положенням «Про професійне навчання кадрів на виробництві»,

¹ Сегментація структури освіти є умовною та може бути переглянута. Вона запропонована для більш наочного розуміння різних складових процесу по життєвого навчання.

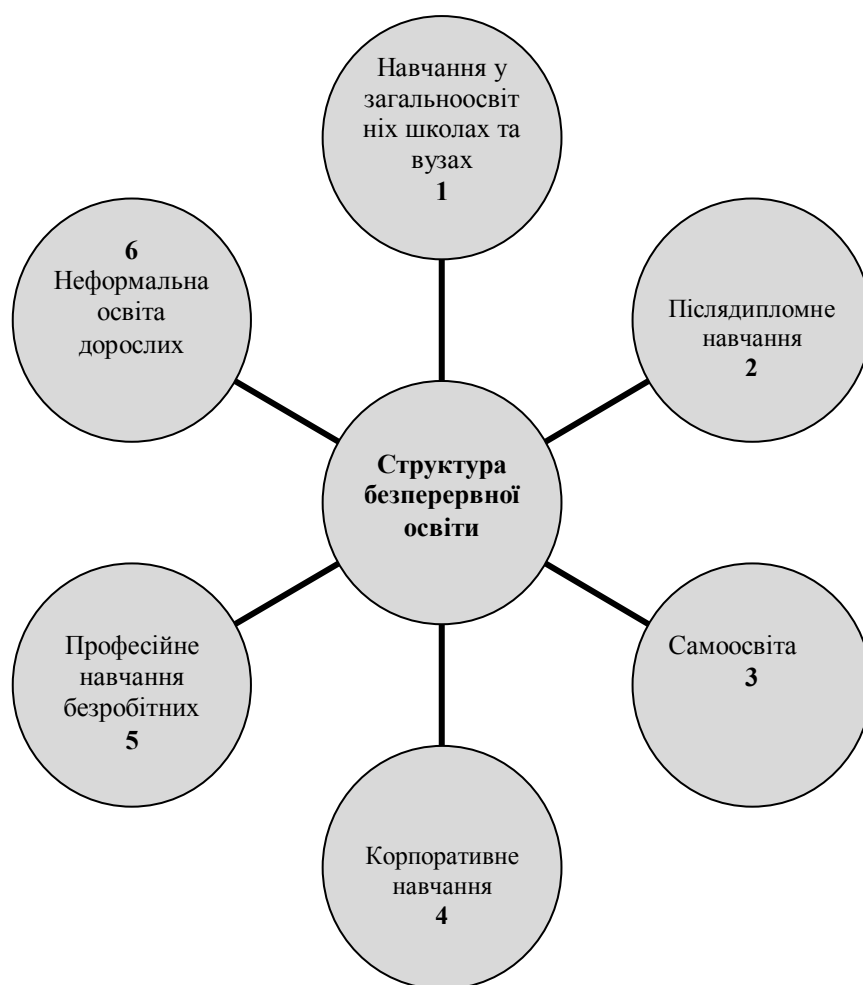
затвердженому наказом Міністерства освіти і науки і Міністерства праці і соціальної політики України від 26 березня 2001 року N 127/151; наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 10 серпня 2010 року N 232 «Про затвердження Примірного порядку укладання суб'єктами господарювання договорів щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників та форм примірних договорів суб'єкта господарювання з навчальним закладом, підприємством, установою, організацією, що здійснюють навчання, та з працівником»);

Сегмент п'ятий - система професійного навчання безробітних громадян за направленням служби зайнятості (регулюється Законом України «Про зайнятість населення»);

Сегмент шостий - додаткова неформальна освіта дорослих, яка складається з неформальної та спонтанної освіти дорослих, система якої знаходиться у процесі становлення (наприклад, передбачена проектом Закону України «Про Національну систему кваліфікацій», реєстраційний № 7215, http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=38687)

Враховуючи зазначене, графічно структуру по життєвого навчання в країні можна продемонструвати наступним чином:

Схема 1. Структура по життєвого навчання (безперервної освіти)

Джерело: авторські дослідження.

Усі складові процесу безперервної освіти повинні бути зорієнтовані на формування і збагачення знань, умінь, навичок, компетентностей для подальшого працевлаштування людини, забезпечення її конкурентоспроможності на ринку праці, продуктивної зайнятості, скорочення безробіття та подолання бідності. При цьому, навчання дорослого населення – невід’ємна, але водночас відособлена частина процесу пожиттєвого навчання.

Головним завданням навчання дорослого населення є безперервне підвищення кваліфікації (перепідготовка) дорослих громадян для всебічного задоволення їх освітніх потреб і забезпечення їхньої конкурентоспроможності на ринку праці. Адже конкурентоздатність країни, як було доведено лауреатами Нобелівської премії у галузі економіки Теодором Шульцем і Гарі Беккером, залежить більшою мірою не від матеріального, а людського капіталу, підвищення кваліфікації та навчання. Згідно з сучасними теоріями менеджменту - це є інвестиціями у персонал підприємства, компанії. Таку аргументацію підтверджують дані про відсоток людського капіталу у зростанні продуктивності праці у країнах ЄС, який складав 22% у 1960-1990-х та зріс до 45% у 90-х роках минулого століття, й зараз ця тенденція залишається панівною у розвинутих країнах. У таких країнах, як США та Японія, майже 80% національного продукту формується за рахунок нової взаємодії виробництва і науки, революційної трансформації існуючої системи освіти (розподіл її на «креативну» та «компетентнісну»), інформаційної та інноваційної політики.

Починаючи з 2000-х року в ЄС була запроваджена ціла низка заходів та державних програм у сфері по життєвого навчання. Наприклад, на офіційному сайті ЄК згадується про: Adult learning, 22 May 2008; It is always a good time to learn. Action Plan on Adult learning (September 2007); Adult learning: It is never too late to learn. Commission Communication (October 2006); докладніше йдеться в Основних політичних ініціативах та результатах у сфері освіти та навчання з 2000 р.²

Отже, у структурі пожиттєвого навчання неформальна освіта дорослого населення повинна здійснюватися, по-перше, в системі корпоративного професійного навчання, де самі підприємства, компанії визначають потреби свого персоналу у навчанні, підвищенні та зміні кваліфікації, розвитку професійних навичок (сегмент 4), наступним елементом - є професійне навчання безробітних (сегмент 5), іншим важливим елементом - є неформальна та спонтанна освіта дорослих (сегмент 6).

Таким чином, у дослідженні був зроблений фокус на деякі процеси, що відбуваються у рамках п'ятого сегменту - під час професійного навчання безробітних громадян за направленням служби зайнятості та шостого сегменту по життєвого навчання – неформальної **освіти дорослих**. Також запропонований огляд соціально-економічної ситуації, ринку праці у пілотних областях та нормативно-правової бази щодо освіти дорослих в Україні.

² Див. Main policy initiatives and outputs in education and training since the year 2000 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1288_en.htm

§ 2. «Доросле» населення у Львівській та Полтавській областях.

В цілому категорія «доросле населення» в Україні, відповідно до методики обрахунку статистичних даних, потрапляє до категорії «економічно активне населення» віком 15-70 років, яке в 2008 році, в порівнянні з 2007 р., збільшилася на 0,3% і склала 22,4 млн. осіб в цілому по країні³. На кінець 2010 р. в Україні нараховувалося 14 млн. 400 тис. людей, які працюють.

Згідно з розрахунками «Програми зайнятості населення Львівської області на 2010-2011 рр.» передбачається збільшення чисельності зайнятого населення у віці 15-70 років: у 2010 році – до 1085,0 тис. осіб, в тому числі працездатного віку – до 986,3 тис. осіб, у 2011 році – до 1087,5 тис. осіб та 988,6 тис. осіб відповідно.

Економічно активне населення у Полтавській області, згідно з даними Порталу «Інвестуй в Полтавщину» за 2009 р., у віці 15-70 років складало 721,0 тис. осіб, в тому числі, працездатного віку - 662,1 тис. осіб.

§3. Економічно-соціальна ситуація у пілотних регіонах: загальний огляд

3.1. Львівська область: соціально-економічна ситуація.

Звертаючись до регіональної характеристики, зазначимо, що Львівська область належить до одних з густонаселених в Україні, загальна кількість населення складає близько 2,75 млн. осіб. Щільність населення – понад 120 осіб на 1 кв. км⁴. Частка міського населення становить 61%. У гендерній структурі населення переважають жінки – 52%. Центр області – м. Львів, у якому близько 800 тис. мешканців (без населених пунктів, підпорядкованих міській раді). Інші великі міста області – Дрогобич (понад 80 тис.), Стрий (70 тис.), Червоноград (75 тис.), Самбір (41 тис.), Борислав.(41 тис.).

Економічний потенціал області складає промисловість, в структурі якої найбільшу питому вагу мають харчова, паливна промисловість, машинобудування і металообробка, електроенергетика. У структурі виробництва товарів народного споживання частка продовольчих товарів становить 65%. Для економіки області характерна складна галузева і територіальна структура.

³ Для порівняння, у ЄС дані за категорією «доросле населення» включає людей віком 25-64 років – дивіться докладніше, наприклад, «Learning for all» http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc58_en.htm

⁴ Джерело: Офіційний портал МЗС України <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/326.htm> (станом на 2.11.2010)

Малюнок 1. Львівська область на державній карті України

Джерело: Офіційний портал МЗС України

За січень-червень 2010 року, у порівнянні з відповідним періодом минулого року згідно з офіційними повідомленнями, у промисловості Львівської області відбулося зростання темпів промислового виробництва, яке загально склало 0,9%, в переробній промисловості - 3,0%.⁵ Адже 2009 рік не був сприятливий для розвитку промислового комплексу Львівщини, який є значною мірою експортно орієнтований, у 2009 в області спостерігається зменшення темпів промислового виробництва на 20% у порівнянні до показників 2008 року, зокрема у переробній промисловості зменшено темпи промислового виробництва на 22,9%. На рівні показників 2008 року спрацювали лише підприємства із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, всі інші галузі переробної промисловості зменшили темпи виробництва на 20% і більше. Найбільш вразливими виявились підприємства галузі машинобудування, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, із виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції та вироблення продуктів нафто перероблення, темпи промислового виробництва яких знизились більш як на 30%.

Галузями спеціалізації сільського господарства є вирощування зернових культур, картоплі, овочів, цукрових буряків, льону. Розвинуте м'ясо-молочне скотарство, свинарство і птахівництво. Індекс обсягів валової продукції сільського господарства, за 2009 рік порівняно з 2008 роком, склав 102,4 % (за 2008р. – 100,2 %). У галузі рослинництва у 2009р. в області зменшилось виробництво зернових культур, цукрових буряків та овочів, більше зібрано ріпаку, картоплі і плодів та ягід.

⁵ Довідка про підсумки роботи територіально-господарського комплексу області за I півріччя 2010 .р.

Львівська область відома, як одне з найкращих в Україні місць рекреації та туризму, зокрема зеленого туризму. Тут налічується близька 400 територій і об'єктів природно-заповідного фонду, включаючи державний природний заповідник "Розточчя", 33 заказники, ботанічний сад Львівського університету, 240 пам'яток природи, 55 парків – пам'яток садово-паркового мистецтва, 61 заповідне урочище тощо. На базі багатих природно-рекреаційних ресурсів створено санаторно-оздоровчі заклади, наприклад, Великий Любінь, Моршин, Немирів, Роздол, Східниця, Трускавець, Шкло. Зоною туризму є південь області, територія Українських Карпат та Прикарпаття. Найбільші центри пізнавального туризму – Львів та інші старовинні міста з історико-архітектурними пам'ятками: Жовква, Дрогобич, Городок, Самбір, Золочів.

3.2. Полтавська область: соціально-економічна ситуація.

Полтавська область з загальною чисельністю населення приблизно 1,49 млн. осіб⁶ розташована у центральній частині Лівобережної України. Міське населення складає 60,4% , сільське – відповідно 39,6%.

Малюнок 2. Полтавська область на державній карті України

Джерело: *Офіційний портал МЗС України*

У демографічному складі домінує вікова група 15-64 років, яка складає 69,0%, діти та підлітки 0-14 років – 13,0 %, і люди старшого віку (65 р. та старші) – 18,0 %.

⁶ Джерело: <http://www.adm-pl.gov.ua/invest/ua/395.htm> (станом на 2.11.2010)

Найбільшими містами є Полтава (300 500 мешканців), Кременчук з 22 7600 осіб, Комсомольськ (54 400), Лубни (48 500), Миргород (41 400).⁷

Економіка Полтавської області за своєю структурою є індустріально-аграрною, у структурі промислового виробництва регіону значну роль мають паливна, харчова промисловості та переробка сільськогосподарських продуктів; видобування неенергетичних матеріалів; видобування енергетичних матеріалів; металургія та оброблення металу; хімічна і нафтохімічна промисловість, машинобудування і чорна металургія. Область відома видобутком залізної руди і переробкою нафти і газу, виробництвом вантажних автомобілів, алмазного інструменту, турбін, трикотажу, шкіряного взуття, одягу, зерна, цукру, олії, кондитерських виробів. Мінеральна вода Миргородського району постачається по усій країні. Сільськогосподарська продукція споживається не тільки в Україні, також йде на експорт закордон. Загалом, у регіоні на самостійному балансі перебувають 374 промислових підприємства, окрім того, функціонує 618 малих промислових підприємств.⁸

Сучасний стан справ у промисловому виробництві, згідно з офіційними звітами, характеризується позитивною динамікою. У вересні 2010р. порівняно з відповідним місяцем попереднього року приріст промислового виробництва становив 8,5%, за підсумками січня–вересня 2010р. – 17,9%.⁹ Суттєво збільшено обсяги виробництва промислової продукції, а саме у машинобудуванні (247,7%), продуктів нафтоперероблення (146,7%), металургійному виробництві та виробництві металевих виробів (148,3%), хімічній та нафтохімічній (123%), виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (115,5%) .¹⁰

Загальний обсяг виробництва продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств, за січень–вересень 2010р. порівняно з відповідним періодом 2009р., скоротився на 5,7%, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – на 8,7%, у господарствах населення – на 2,8%.¹¹

Історико-культурний потенціал Полтавщини складається з низки пам'яток архітектури XVII-XIX ст., музеїв та народних промислів. Серед яких – Хрестовоздвиженський собор 1699–1709 рр.; ансамбль Круглої площі та Монумент Слави 1805–1811 рр.; пам'ятник Петру I 1849 р.; Триумфальна арка 1820 р.; Всіхсвятська церква 1815–1821 рр.; Мгарський монастир XVII–XIX ст.; Керамічний технікум 1846 р.; будинок водолікарні 1914–1917 рр.; Великосорочинський історико-краєзнавчий музей; літературно-меморіальний музей М.В.Гоголя; садиба і парк с. Березова Рудка XVIII–XIX ст.; Державний музей-заповідник українського гончарства; фабрика художньої кераміки; державний музей-заповідник М.В.Гоголя; Державний музей-заповідник педагога А.С.Макаренка; Меморіальний комплекс садиби філософа і поета та пам'ятник Г.С.Сковороди; краєзнавчий музей (колишній будинок земства) 1903–1908 рр., а також розгалуженими є народні промисли - вишивка, килимарство, кераміка тощо.¹²

⁷ Джерело: <http://www.adm-pl.gov.ua/invest/ua/395.htm> (станом на 2.11.2010)

⁸ Джерело: Офіційний портал МЗС України <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/326.htm> (станом на 2.11.2010)

⁹ Див. Соціально-економічне становище Полтавської області за січень–вересень 2010 року <http://www.oblrada.pl.ua/index.php?do=static&page=stat> (станом на 3.11.2010)

¹⁰ Див. Про економічний і соціальний розвиток Полтавської області за січень–червень 2010 року.// Головне управління економіки облдержадміністрації <http://www.adm-pl.gov.ua/main/publication/content/7913.htm>

¹¹ Див. Соціально-економічне становище Полтавської області за січень–вересень 2010 року <http://www.oblrada.pl.ua/index.php?do=static&page=stat> (станом на 3.11.2010)

¹² Див. Офіційний портал МЗС України <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/326.htm> (станом на 2.11.2010)

§4. Деякі аспекти огляду ринку праці.

Відповідно до вікових категорій в структурі робочої сили в Україні поки що переважають громадяни у середньому віці (жінки у віці 35 - 49 років, чоловіки - 35 -54 років), вони складають 44% від облікової чисельності штатних працівників.

За даними Державного Комітету Статистики (на I квартал 2010), попит на робочу силу у Львівській області складає 1,6 тис. запропонованих вакансій, а у Полтавській області - 3,6 тис. робочих місць. Це є середні показники по країні, тут перші місця займає Київська область з 20,7 тис. вакансій та Дніпропетровська з 7,2 тис. вакансій, а найменші показники має Івано-Франківська область з 0, 4 тис. нових робочих місць.

Середня заробітна плата в цілому по Україні у 2009 р. складала 1650 гривень 43 коп., станом на кінець осені 2010р. Останні доступні дані за літній період ц.р. , так у червні 2010 – була сума, що дорівнювалася 2198 гривень 46 копійок, за липень - 1982 гривні 72 копійки, і за серпень 2010 р. середня заробітна плати складає суму у 1932 гривні 81 копіяка.¹³

Згідно показників, ухвалених Верховною Радою України 23.12.2010, у Державному бюджеті України (стаття 22) на 2011 р. передбачені наступні рівні мінімальної заробітної плати (яка з 1 грудня 2010 р. складає 922 грн. на місяць) : з 1 квітня — до 960 грн.; з 1 жовтня - — до 985 грн.; 1 грудня 2011 - до 1,004 тис. грн. Погодинна мінімальна заробітна плата відповідно складатиме: з 1 січня - 5,66 грн.; 1 квітня - 5,77 грн.; з 1 жовтня - 5,92 грн.; з грудня 2011 - 6,04 грн.

4.1. Львівська область: ринок праці.

У Львівській області, за офіційними даними¹⁴, станом на початок липня 2010р. чисельність незайнятих громадян, котрі перебувають на обліку у Центрах зайнятості, становить 21,8 тис. осіб, що на 42,5% менше у порівнянні з відповідною датою минулого року. При цьому, серед безробітних 55,0% склали жінки, а молодь у віці до 35 років становила 42,4%. Станом на 01.07.2010 р. кількість актуальних вакансій становила 1854 одиниці. Чисельність претендентів на одне вільне робоче місце в середньому в області становила 12 осіб (на 01.07.2009 р. – 21 особа).

Водночас кількість запропонованих вакансій характеризується загалом низькими якісними характеристиками вільних робочих місць та посад, зокрема, низькою вартістю робочої сили. Із загальної чисельності вакансій, які пропонувалися працедавцями у Львівській області, 22,7% з мінімальною заробітною платою, 10,5% - від мінімальної до прожиткового мінімуму, майже 60% від прожиткового мінімуму до середньої зарплати, і лише 6,4% — понад середню заробітну плату в області¹⁵. Нагадаємо, що згідно статті 53 Закону України «Про державний бюджет України на 2010 р.»¹⁶ мінімальна заробітна плата на четвертий квартал 2010 складає з 1.10.2010 по 30.11.2010 – 907 грн., з 1.12.2010 – 922 гривень.

У січні-червні 2010 року **середньомісячна заробітна плата** одного штатного працівника, зайнятого в економіці Львівській області, становила 1821,88 грн. У червні

¹³ Див. Пенсійний Фонд України. Показник середньої заробітної плати за серпень 2010 http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article?art_id=156312&cat_id=95535 (станом на 28.10.2010)

¹⁴ Джерело: Довідка про підсумки роботи територіально-господарського комплексу області за I півріччя 2010 р. <http://www.loda.gov.ua/ua/current-activity/infrastructure/> (станом на 3.11.2010)

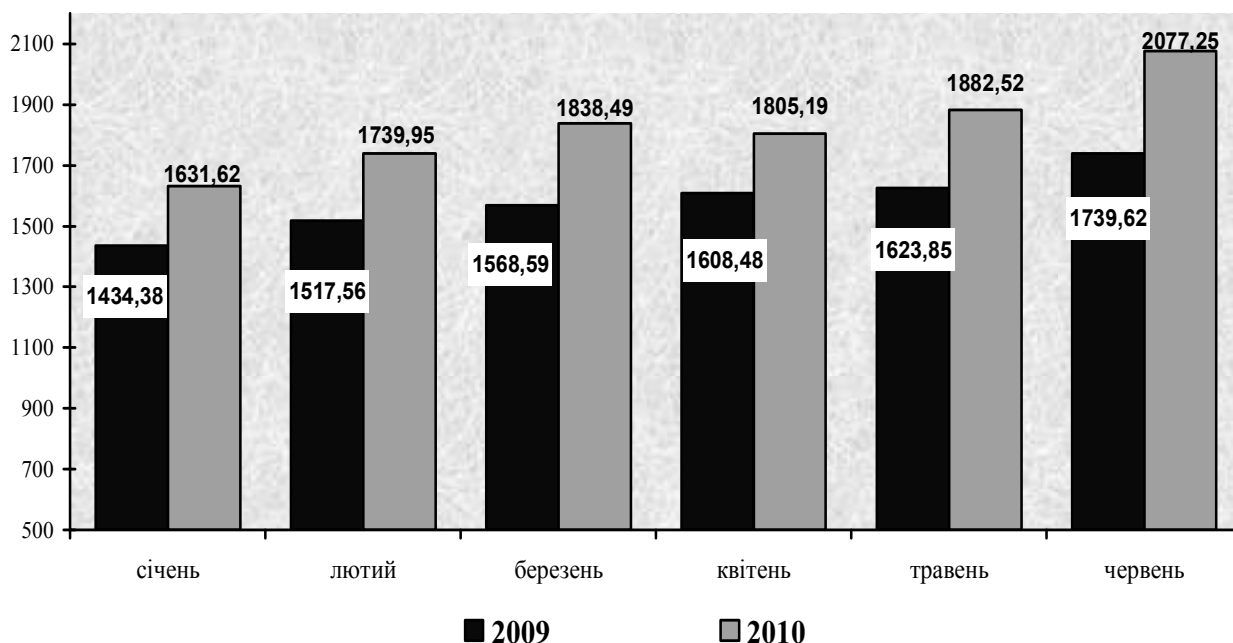
¹⁵ Джерело: «Програми зайнятості населення Львівської області на 2010-2011 рр.»

¹⁶ Закон України 32154-VI від 27 квітня 2010 «Про Державний бюджет України на 2010»

2010 року відбулося збільшення та середня зарплата склала **2077,25** грн., що у 2,3 рази більше законодавчо встановленого рівня мінімальної заробітної плати та величини прожиткового мінімуму для працездатної особи (884,0 грн.), у той же час це нижче на 121 гривню 21 копійку відносно середньої зарплати за цей же період в цілому по країні.

У червні 2010 року найвищою заробітна плата була у працівників фінансової діяльності – 3684,34 грн., транспорту та зв'язку – 2589,71 грн. У той же час низькою залишається заробітна плата у працівників готелів та ресторанів – 1141,44 грн., рибальства – 1368,09 грн.¹⁷

Схема 2. Динаміка росту середньомісячної заробітної плати у 2009-2010 роках, грн. у Львівській області.

Джерело: Довідка про підсумки роботи територіально-господарського комплексу Львівської області за I півріччя 2010 р.

Зберігається, як констатують офіційні джерела, **негативна практика невиплати заробітної плати** за фактично вже виконану роботу. Станом на 01.07.2010 р. загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати становила 95,5 млн. грн. і впродовж січня-червня 2010 р. зросла на 12,3 млн. грн. (на 14,8%). Найбільший ріст боргу допущено у галузях: діяльності готелів і ресторанів (на 87,3%), транспорту (на 78,8 %), при цьому заборгованість зменшилась у сільському господарстві (на 21,9%), торгівлі (на 14,2%), промисловості (на 10,8%).

Звертаючись до даних аналітичних оглядів ринку праці країни, які готує кадровий Портал Head Hunter, також має сенс навести **регіональну специфіку пропозицій вакансій для фахівців, менеджерів середньої та вищої ланки**. Так, у західному регіоні до якого належить Львівська область, за даними¹⁸, які були оприлюднені 5 листопада 2010р., найбільшим попит був на фахівців з інформаційних технологій

¹⁷ Джерело: Довідка про підсумки роботи територіально-господарського комплексу області за I півріччя 2010 р. <http://www.loda.gov.ua/ua/current-activity/infrastructure/> (станом на 3.11.2010)

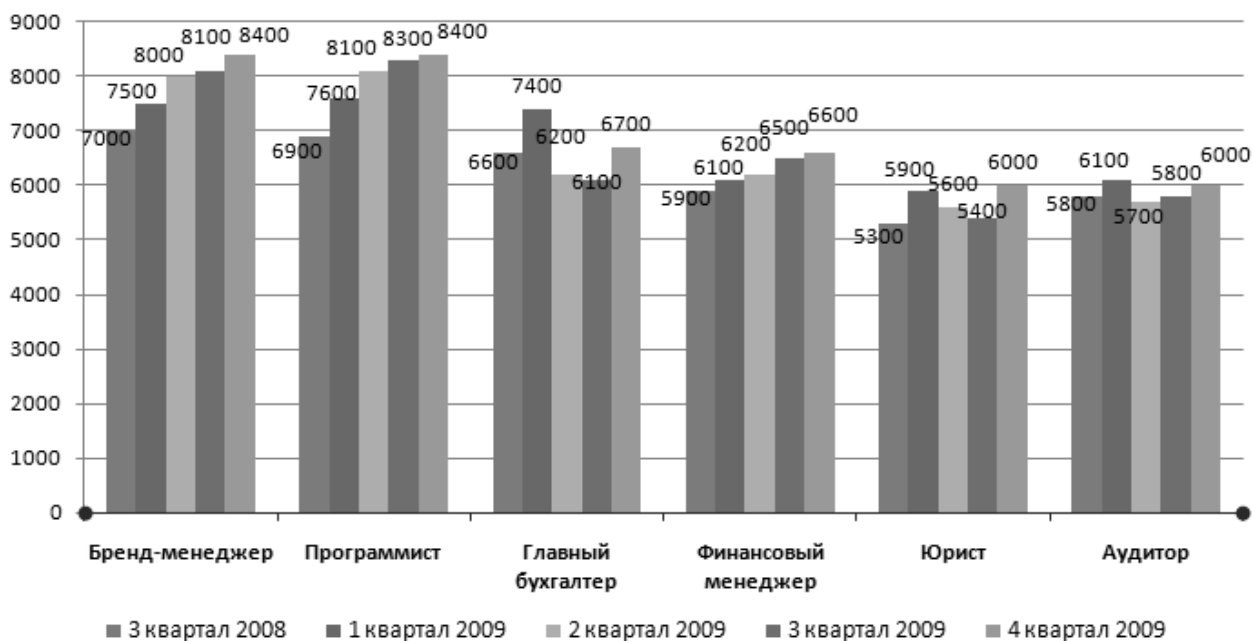
¹⁸ Джерело: Help wanted! Employers say that will start hiring// Kyivpost Vol.15, issue 45, p.10

(35,4 %), далі йдуть – спеціалісти з продажу (22,5 %), банківська та інвестиційна діяльність – 14,6%, медицина та фармакологія - 11,3 % вакансій та у сфері менеджменту – 3,5 % було запропоновано вакансій до загальної кількості інших місць праці. Беручи до уваги, що пропозиції по пошуку персоналу розміщують тут переважно українські та міжнародні приватні компанії, важливим є огляд рівня оплати праці, який пропонується кандидатам на означені вакансії.

У якості джерела інформації з рівня оплати праці на найбільш популярні вищезазначені професійні напрями у Львівській області використовуємо HeadHunter:: Барометр 2009, який є у відкритому доступі на сайті кадрового порталу. Наведені данні огляду мають певні обмеження, адже тільки 20 % компаній в Україні у 2009 р. (у 2008 цей показник складав 30%), для поранення у Росії – 65%, у Великобританії -90% компаній у об`явах про вакансії, які були розміщені на цьому Порталі, надавали інформацію про рівень заробітної плати. Окрім цього, пропозиції з оплати праці, які були надані у доларах, перераховані у гривню по курсу НБУ, а курс всередині компанії може бути іншим аніж офіційний; рівень кваліфікації та компетенції, який вимагається роботодавцем від кандидата, може бути вищим аніж був потрібний для зайняття такої самої вакансії у попередні роки.

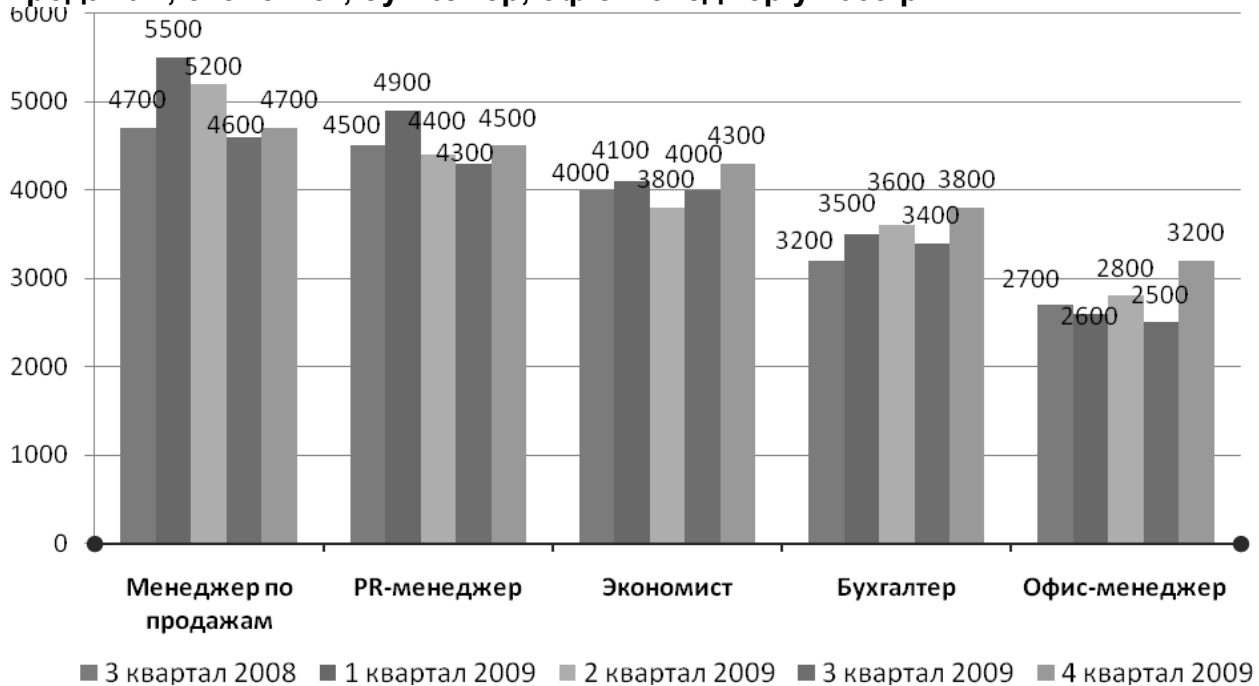
За даними огляду, за напрямком - програміст – у першому кварталі 2009 р. пропонували 7 600 грн., у 4 кварталі – 8 400 грн. За другою за попитом у регіоні вакансією – менеджера з продажу – рівень оплати праці був запропонований на рівні 5 500 грн. у першому кварталі, та знизився до 4 700 грн. у четвертому кварталі (дивиться Схеми 3, 4).

Схема 3. Рівень заробітних плат, що пропонувалися на вакансіях бренд-менеджер, програміст, головний бухгалтер, фінансовий менеджер, юрист, аудитор у 2009р.

Джерело: HeadHunter:: Барометр 2009 (hh.ua)

Схема 4. Рівень заробітних плат, що пропонувалися на вакансіях менеджер по продажам, економіст, бухгалтер, офіс-менеджер у 2009 р.

Джерело: HeadHunter:: Барометр 2009 (hh.ua)

Отже, вище наведена інформація стосувалася пропозицій на ринку праці з рівнем оплати понад середню заробітну плату в області, і як стверджують офіційні джерела, таких пропозицій на ринку праці Львівської області є невеликий відсоток.

4.2. Полтавська область: ринок праці

Рівень економічної активності населення у віці 15-70 років складає 63,2% (нагадаємо, що загальна кількість 721 тис. осіб за даними 2009 р.), у працездатному віці 72,9% (таких осіб – 662, 1 тис.)¹⁹.

Рівень безробітного населення (за методологією МОП) у працездатному віці складає 11, 2%, показник зареєстрованого безробіття склав 5, 4% у 2009 р.²⁰, на 1 вересня 2010р. він зменшився й становив 2,5% населення працездатного віку (при чому цей показник більший у сільській місцевості, ніж серед міського населення)²¹. Згідно з офіційною інформацією, спостерігається невідповідність попиту на робочу силу її пропозиції у професійно-кваліфікаційному та територіальному розрізі. Такий дисбаланс також породжує збільшення обсягів зареєстрованого безробіття у серпні 2010р., який спостерігалось в більшості міст та районів області. Найбільше зростання (на 6,9–16,6%) було в Кобеляцькому, Миргородському та Чутівському районах. Найвищий рівень зареєстрованого безробіття спостерігався в Зінківському та Семенівському районах (по 5,7%), а найнижчий – у м. Комсомольську (0,5%)²².

¹⁹ Джерело: Портал «Інвестуйте в Полтавщину» <http://www.adm-pl.gov.ua/invest/ua/388.htm>

²⁰ Там же

²¹ Джерело: Соціально-економічне становище Полтавської області за січень–вересень 2010 року <http://www.oblrada.pl.ua/index.php?do=static&page=stat>

²² Там же.

Владою вживаються певні заходи для поліпшення ситуації, так, за період січня-червня 2010 року послугами державної служби зайнятості скористалися 57,9 тис. незайнятих трудовою діяльністю громадян, з яких були охоплені заходами активної політики зайнятості 39,3 тис. осіб, з яких працевлаштовані 20,4 тис. осіб, професійну підготовку та перепідготовку пройшло 5,7 тис. безробітних, що на 20,4% більше ніж у січні-червні 2009 року; 13,2 тис. осіб прийняло участь в оплачуваних громадських роботах, що більше порівняно до відповідного періоду минулого року на 22,9%.²³ Згідно з інформацією Головного управління економіки Полтавської облдержадміністрації, кількість вільних робочих місць (вакантних посад), заявлених підприємствами, установами та організаціями у службі зайнятості, порівняно з 1 вересня 2009р. збільшилася на 20,7% і на 1 вересня 2010р. становила 3,0 тис. Із зазначеної кількості вільних робочих місць (вакансій) більше половини передбачалося для робітників, кожне третє вільне робоче місце – для службовців та кожне сьоме вільне робоче місце – для осіб, які не мають професії. Навантаження незайнятого населення, яке перебувало на обліку державної служби зайнятості, на 1 вересня 2010р. становило 8 осіб на одне вільне робоче місце (вакантну посаду). У містах та районах зазначений показник коливався від 1 особи у м. Комсомольську до 73 осіб у Семенівському районі.

Важливим індикатором ринку праці є рівень оплати праці. У січні-червні 2010 року середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, зайнятого в економіці Полтавської області, становила 1966 грн.²⁴, що у 2,2 рази більше законодавчо встановленого рівня мінімальної заробітної плати та величини прожиткового мінімуму для працездатної особи (884,0 грн.), у той же час це нижче на 232 гривні 46 копійок відносно середньої зарплати за цей же період в цілому по країні (2198 гривень 46 копійок станом на червень 2010) У продовж літа цей показник зріс, і середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників склала 2018 грн.²⁵

Найвищі рівні оплати праці відмічені у працівників з виробництва коксу, продуктів нафтоперероблення, де заробітна плата перевищувала середній показник по області в 2,4 рази, з добування паливно-енергетичних корисних копалин – в 2,1 рази, з добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних – в 1,6 рази, фінансової діяльності – в 1,5 рази. Водночас абсолютний розмір заробітної плати працівників з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, з виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, рибальства, рибництва, з виробництва гумових та пластмасових виробів, інших галузей промисловості, з текстильного виробництва, а також одягу, хутра та виробів з хутра, з діяльності готелів та ресторанів був значно нижчим і не перевищував 58,1 % від середнього показника по області.

Заслугує на увагу також, пропозиції ринку праці, які пропонуються для фахівців та менеджерів середньої та вищої ланки у центральному регіоні, до якого входить Полтавська область²⁶. Згідно з аналітичним оглядом ринку праці кадрового Порталу Head Hunter, про який вже раніше йшла мова, найбільшим попит був на менеджерів з продажу (34,9 %), далі з відривом йдуть фахівці з інформаційних технологій (12 %), третя позиція – банківська та інвестиційна діяльність 11%, четвертими називають спеціалістів маркетингу та реклами - 10,3 %, і виробництво –

²³ Див. Полтавська обласна державна адміністрація. Головне управління економіки облдержадміністрації <http://www.adm-pl.gov.ua/main/publication/content/7913.htm> (станом на 4.11.2010)

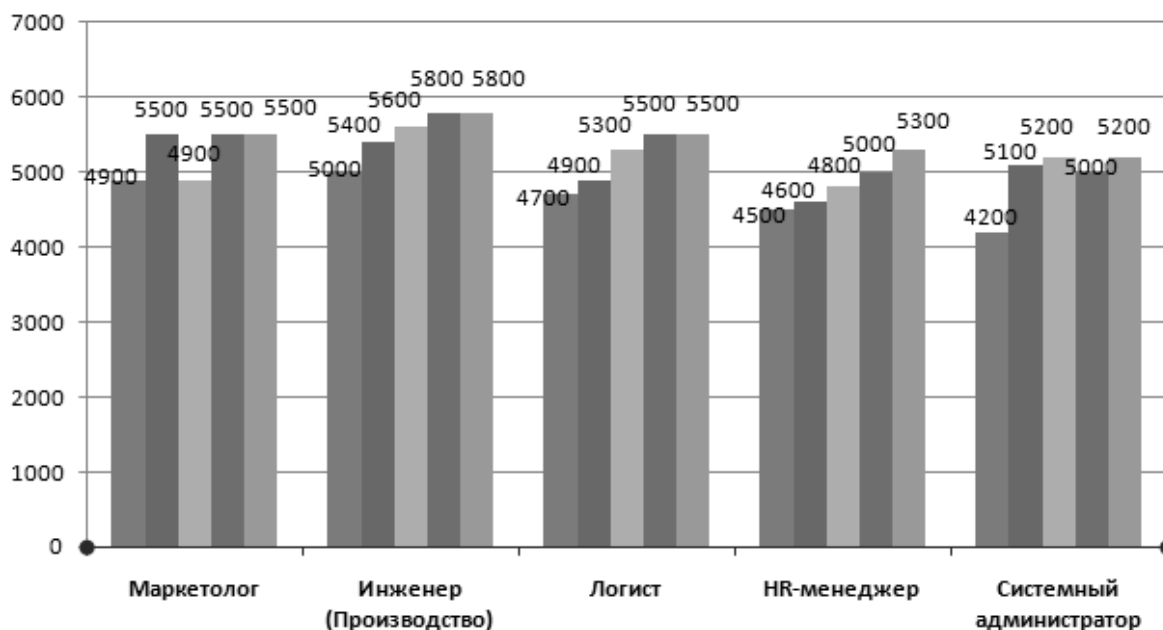
²⁴ Там же.

²⁵ Джерело: Соціально-економічне становище Полтавської області за січень–вересень 2010 року <http://www.oblrada.pl.ua/index.php?do=static&page=stat>

²⁶ Джерело: Help wanted! Employers say that will start hiring// Kyivpost Vol.15, issue 45, p.10

7, 6% має відкритих вакансій до загальної кількості інших місць роботи. Рівень оплати праці у сферах продажу та інформаційних технологій, можливо побачити у Схемі 5, зараз же наведемо данні за напрямками маркетолог та інженер (сфера виробництва), які пропонувалися в огляді HeadHunter:: Барометр 2009. Так, у першому та четвертому кварталі маркетологу пропонувалося - 5 500 грн., інженеру – у першому кварталі – 5 400 грн., а у четвертому пропозиція зросла до 5 800 грн.

Схема 5. Рівень заробітних плат, що пропонувалися на вакансіях маркетолог, інженер, логіст, HR-менеджер, системний адміністратор у 2009 р.

Джерело: HeadHunter:: Барометр 2009 (hh.ua)

Отже, на всіх цих вакансіях потреба є у людях з відповідним рівнем кваліфікації та компетенцій. Таким чином, можливо стверджувати, що як у Полтавській області, так загалом по всій країні спостерігається прямий зв'язок поміж якістю рівня освіти та конкурентоспроможністю на ринку праці, загалом якістю життя.

§ 5. Якість життя в Україні: бідність як сучасна соціальна проблема

Однією з найактуальніших проблем для покращення якості життя людей в країні є **подолання бідності**. Наведемо як приклад, дефініцію терміну та явища «бідність», якою оперує Світовий Банк на веб-сайті World Bank Poverty Net²⁷. Згідно з нею, бідність - це бути голодним, не мати житла, бути хворим й не мати можливість звернутися за медичною допомогою; бідність – це не мати можливість відвідувати школу та не вміти читати; не мати роботи і впевненості у завтрашньому дні, жити тільки сьогоднішнім днем; бідністю є відсутність доступу до чистої питної води; також бідність – це неможливість або відсутність представлення ваших інтересів у владі, брак свободи. Різні аспекти подолання бідності, злиднів є у порядку денному «Цілей розвитку тисячоліття» не тільки у глобальному вимірі, а й входять до прийнятих до

²⁷ World Bank Poverty Net www.worldbank.org/poverty/mission/up1.htm

виконання до 2015 року Україною та затверджених країною на Саміті ООН. Вісім українських цілей, як раз розпочинаються з цілі першої розвитку - «викоринити злидні та голод».²⁸ Як зазначається на офіційному сайті Програми Розвитку ООН в Україні (ПРООН) «**подолання бідності є пріоритетом номер один в Україні**».²⁹

Широко розповсюджена бідність, її глибина, критична поляризація прибутків між соціальними групами дійсно є однією з найгостріших соціально-економічних проблем в країні. Як зазначається, 28 % населення проживає за офіційною межею бідності, яка вираховується сумою 100 дол. США витрат для однієї особи на місяць. Найгірша ситуація зареєстрована у сільській місцевості, де більше 40% населення проживає у бідності. Цей показник виглядатиме ще гірше, якщо взяти до уваги немонетарні критерії бідності, серед яких відсутність інфраструктури або надзвичайно обмежений доступ до закладів системи охорони здоров'я. В Україні люди страждають не від відсутності їжі, **а в основному проблеми є з доступністю та якістю житла, медичного обслуговування та освітою**. Для домогосподарств, де є діти, проблемою зараз є поліпшення житлових умов, забезпечення якісної середньої освіти та доступу до будь-якої вищої освіти або професійно-технічного навчання. Для сільського населення ж актуальним є якість житла: відсутність сучасних житлових зручностей у помешканнях.³⁰

За даними Державного комітету статистики, частка населення, у якого середні доходи на людину в місяць були нижче офіційно встановленого прожиткового мінімуму, складала 83.3% в 2002 та знизилася до 18.1% у 2008. Офіційно визначений прожитковий рівень складав 342 грн.(\$64.2) в 2002 та зріс до 626 грн. (\$119) в 2008.³¹ Якщо довіряти даним дослідження, проведеного у кризовий 2009 рік та оприлюдненими у ефірі українського каналу УТ 1, то поточна ситуація з бідністю має тенденцію до суттєвого зростання її обсягів. Так, 40% відсотків населення заявили, що ледь зводить «кінці з кінцями», а 33% відсоткам - ледь вистачає на їжу та одяг, тобто бідними вважають себе майже 75% мешканців України³². За свідченнями українських фахівців, у **2010 році до категорії «бідних» може бути віднесена кожна третя сім'я в Україні**³³. Водночас, прожитковий мінімум встановлений Державним бюджетом України на 2011 р. становить: починаючи з 1.01.2011 — 894 грн. , з 1.04. 2011 — 911 грн., з 1.10. 2011 — 934 грн., з 1.12. 2011 р.— 953 грн.

Вітчизняні дослідники³⁴ також привертають увагу до суто українського феномену – до **категорії «бідних» в Україні** зараз можуть належити **навіть працюючі люди з вищою освітою**. Якщо здебільше у світі бідними є безробітні люди або низько кваліфіковані робітники, то у нас в країні навіть вища освіта та стабільна заробітна плата не гарантує належного рівня якості життя, що надає можливість утримувати сім'ю (особливо, якщо в ній є діти). Цей феномен скоріше всього свідчить про необхідність структурних трансформацій у сфері оплати праці, особливо для таких категорій як «нові бідні» (до яких можливо віднести багатьох співробітників

²⁸ ПРООН. <http://www.undp.org.ua/ua/millennium-development-goals/mdgs-in-ukraine> станом на 6.04.2009

²⁹ Там же

³⁰ Див. Рівень життя в Україні. Дослідження інституту демографії НАН України// Інтерв'ю з Людмилою Черненко. Бедность по-украински. Исследование. – газета День № 151 – 26 августа 2010 – с.2

³¹ Див.: Диференціація життєвого рівня населення. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики <http://www.ukrstat.gov.ua/> станом на 11.02.2010

³² Ефір програми «Економічний вісник» на УТ 1, 6.04.2009

³³ Див. Рівень життя в Україні. Дослідження інституту демографії НАН України// Інтерв'ю з Людмилою Черненко. Бедность по-украински. Исследование. – газета День № 151 – 26 августа 2010 – с.2

³⁴ Там же.

соціальної та бюджетної сфери), а також у необхідності постійного підвищення кваліфікації самою людиною, отриманню нею нових компетенцій та знань. Як стверджується у національній доповіді Міністерство Економіки України, «більш високий рівень освіти дає змогу краще реалізувати себе на ринку праці: якщо серед осіб з повною вищою освітою безробітними є лише 4,5%, то серед осіб з неповною вищою освітою цей показник зростає до 7,9%, а із загальною середньою освітою – до 15,6%. Питома вага працюючих за наймом та роботодавців є прямо пропорційною рівню освіти. Роботодавців серед осіб з повною вищою освітою у 3 рази більше, ніж серед представників з повною середньою освітою. Сучасний світ характеризується швидким впровадженням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життєдіяльності розвинених країн, але найбільш швидко вони поширюються саме серед населення, забезпечуючи вкрай необхідний доступ до інформаційних ресурсів. Оскільки інформаційні ресурси не зменшуються через їх продаж або використання, спрощення доступу до них дає змогу вирішити одну з основних проблем розвитку людства – подолання нерівності населення в доступі до різних соціально-економічних і соціально-культурних благ. Механізмом є забезпечення всім членам суспільства належних знань про соціальне й економічне середовище, про правила раціональної поведінки і стандарти здорового способу життя, врешті-решт про свої права»³⁵.

Отже, навчання для дорослої людини, отримання нею нових знань та навичок впливає на її конкурентоздатність, підвищує шанси знайти/зберегти належну роботу, захистити власні громадські та соціальні права. «Постійний процес навчання, серед іншого, дозволяє поліпшити якість життя і бідним прошаркам населення, особливо якщо людей з цього прошарку залучити до навчання»³⁶, - зазначається в офіційному документі Європейської Комісії. Так, у 2008 р. в ЄС 9,5% дорослих віком 25-64 років були охоплені різними формами неформальної освіти, ставиться за мету досягти у середньому 12,5% населення у країнах Євросоюзу.³⁷

Доступність освітніх послуг для дорослих, неформального навчання зокрема, таким чином, стає одним з засобів для подолання бідності, покращення якості життя.

§ 6 . Освітні послуги для дорослих в Україні

Однією з прийнятих Україною зобов'язань в рамках Декларації Тисячоліття ООН, які планується досягти до 2015 року, намічена ціль «Забезпечення якісної освіти впродовж життя». Важливим елементом після здобуття людиною формальної освіти, під якою тут розуміється шкільна, професійно-технічна або вища освіта, є освіта дорослих, яка відбувається після виходу людини на ринок праці.

Одним із сегментів по життєвого навчання є система підвищення кваліфікації та перепідготовки. В країні сформована та діє система перепідготовки працівників. Так, загальний показник кількість людей, які пройшли перепідготовку та підвищили свою кваліфікацію, становив 292 тис. осіб у 2008 році, значно перевищуючи показники попередніх років (2007 рік – 197 тис.). Але якщо цей показник порівняти з загальною кількістю підприємств, що зареєстровані у країні (1228,9 тис. станом на 1 січня 2009

³⁵ Див: Національна доповідь. «Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна – 2010» Міністерство Економіки України, К, 2010 http://www.undp.org.ua/files/ua_52412MDGS_UKRAINE2010_REP_ukr.pdf

³⁶ Див. «Learning for all» http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc58_en.htm

³⁷ Там же.

року), то узагальнено вийде пропорція: лише 1 співробітник на 4 підприємства. Показник кількості працівників, які пройшли перепідготовку та підвищили свою кваліфікацію, є одним із індикаторів за яким вимірюється прогрес у наблизненні України у цілях розвитку тисячоліття щодо забезпечення освіти впродовж життя. Згідно останньої оприлюдненої доповіді «Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна – 2010» цей показник прогнозується, що буде складати 297 тис. осіб у 2011, 310 тис. – у 2013, і на решті досягти 320 тис. осіб у 2015 році.

Схема 6. Сукупний валовий показник кількості працівників, які пройшли перепідготовку та підвищили свою кваліфікацію, тис. осіб³⁸

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2013	2015
–	158	–	167	188	193	193	197	292	294	297	310	320

Що стосується неформальної освіти дорослих в Україні загалом, і у регіональному вимірі, то тут важко знайти статистичну інформацію. Певним джерелом інформації можуть слугувати данні соціологічних та маркетингових досліджень. Згідно даних соціологічних досліджень Інституту соціології НАН України у відповідь на питання про те, «Чи ви відвідували впродовж останніх 12 місяців перед опитуванням будь-які курси, лекції, тренінги або заняття з метою вдосконалення знань або навичок, необхідних для роботи» кількість людей, які дали ствердну відповідь у 2007 році становила 12,1% загалом по країні.

За даними інших соціологічних досліджень, наприклад, проведених у 2010 р. за замовленням dvv international в Україні, 55,7% відсотків респондентів в Україні відповіли, що вони ніколи не відвідували короткотермінові навчальні заходи чи просвітницькі курси в різних сферах, у той же час потребу у підвищенні кваліфікації, у неформальних навчальних заходах відчувають 29, 6% українських громадян.

6.1. Неформальна освіта дорослих (ОД) у Львівській та Полтавській областях за даними маркетингового дослідження постачальників послуг (період: жовтень-листопад 2010).

Проведений аналіз свідчить про недостатню розвинутість в Україні ринку освітніх послуг для дорослих, відсутність системності та взаємозв'язку поміж різними сегментами безперервної освіти, відсутністю окремої статистичної бази щодо неформальної освіти дорослих.

Так, ведеться офіційний вибірковий моніторинг сегменту системи післядипломного навчання щодо деяких категорій працюючих (Схема 1, номер 2 - за класифікацією поданою на початку цього Звіту). Згідно з офіційними даними, у I півріччі 2010 року у Львівській області **підвищили кваліфікацію** 455 педагогічних працівників (25 керівних кадрів; 42 викладачі професійних училищ, 159 майстрів виробничого навчання; 162 викладачі загальноосвітньої підготовки 67 інших категорій), 145 майстрів виробничого навчання пройшло стажування на підприємствах та в організаціях області на договірних засадах.

База Даних Провайдерів.

Звертаючись до постачальників неформальних освітніх послуг для дорослих, **зазначимо, що база даних маркетингового дослідження складається з**

³⁸ У Схемі 5 наведені фактичні дані до 2009 року, очікувані дані за 2009 рік та прогнозно-розрахункові значення показників на 2010–2015 роки.

інформації стосовно 55 організацій (дивиться: Додаток 5. Таблиця 3 та Додаток 6. Таблиця 4), які розташовані у Полтавській та Львівській областях та надають послуги з ОД з фокусом на соціально вразливі та маргінальні групи. За ознакою соціальної вразливості або незахищеності в Україні налічується 13 груп категорій³⁹ громадян, повний перелік яких наводиться у «Додатку 4. Таблиці 2. Соціально незахищені категорії громадян в Україні згідно чинного законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення», серед яких громадяни похилого віку, інваліди та члени їх сімей, сім'ї з дітьми, тимчасово непрацюючі громадяни, сільські жителі, безхатні громадяни тощо.

У рамках поточного дослідження були визначені наступні чотири цільові групи.

- Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці, серед яких: 1А) Безробітні в містах (включаючи безробітну молодь); 1Б) Люди з обмеженими можливостями та 1В) Сільське населення.
- Цільова група 2. Особи старшого віку (пенсіонерів): 2А) особи перед пенсійного віку у містах з професійно-технічною /вищою освітою; 2Б) особи пенсійного віку у містах з середньою освітою; 2В) особи старшого віку у сільській місцевості.
- Цільової група 3. Люди з низьким рівнем доходу: 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері (наприклад, бібліотекарі, медичні працівники); 3Б) люди з сімейними обов'язками (самотні батьки, працюючі особи, що мають утримувачів, багатодітні сім'ї).
- Цільова група 4. Маргіналізовані групи: 4А) безхатні громадяни; 4б) мігранти; 4в) особи, що відбувають покарання / колишні ув'язнені.

Методи дослідження провайдерів.

Для збору інформації у базу даних були використані наступні методи:

- аналіз відповідних веб-ресурсів та оголошень провайдерів послуг ОД, що знаходяться у відкритому доступі в Інтернеті (загалом проаналізовано 39 сайтів та порталів, див. Додаток 2), а також бази даних, що були надані центральним офісом *dvv international* в Україні щодо у Львова та Полтави;
- анкетування представників організацій з ОД у пілотних областях (пройшло у жовтні-листопаді 2010), завдяки безпосередньому надсиланню анкет провайдерам послуг ОД (було надіслано 92 електронних запити) та в електронних розсилках по мережі Жіночої Професійної Ліги та Порталу «Громадський Простір» (жовтень - листопад 2010), також електронні версії анкети та форми опитування були розміщені у вільному доступі на 2-х веб-сайтах <http://www.civicua.org/news/view.html?q=1482569>
<http://lpw.org.ua/ua/announces/?pid=598>
- паперові версії анкет були розповсюдженні під час низки заходів, що проходили у Львові та Києві у жовтні, грудні 2010;
- консультування з представниками організацій з ОД під час робочого візиту до Львівської області (жовтень, грудень 2010) та телефонних консультацій з представниками Полтавської області.

До бази даних постачальників послуг для дорослих у Полтавській області було включено 26 організацій і 29 організацій – у Львівській області (загально по двом областям 55) – повний перелік організацій знаходиться у Додатках у кінці цього Звіту.

До таких провайдерів послуг в областях відносяться: вищі учбові заклади (4), заклади з продовження професійної освіти (2 тільки у Полтавській області),

³⁹ Загалом 45 категорій громадян належать до соціально незахищених верств, згідно з діючим українськими соціальними нормами

спеціалізовані учбові центри служб зайнятості (4), недержавні некомерційні організації (43) та комерційні організації (2 тільки у Полтавській області).

У Полтавській області розподіл серед постачальників послуг склався таким чином:

- 2 вищі учбові заклади, які надають послуги для населення та провадять курси з підвищення кваліфікації (наприклад, для працюючих у соціальній бюджетній сфері (ЗА))
- 2 заклади з продовження професійної освіти;
- спеціалізовані учбові центри служб зайнятості (у дослідженні вказаний 1 обласний центр, що проводить семінари та круглі столи за тематиками: навчання гончарній справі безробітних, розвиток традиційного ремісництва, «як розпочати власний бізнес», з гендерних питань тощо);
- 2 комерційні організації, які мають тренінгові та науково-методичні центри (наприклад, проводять навчання безробітних, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників тощо)
- 19 недержавних некомерційних організацій, до кола яких належать громадські організації, благодійні фонди тощо.

У Львівській області розподіл серед провайдерів виглядає наступним чином:

- вищі учбові заклади - 2, які надають послуги для населення та провадять курси з підвищення кваліфікації;
- спеціалізовані учбові центри служб зайнятості - 3 ;
- недержавних некомерційних організацій – 24.

Отже, домінуючими серед постачальників неформальних освітніх послуг для дорослих є недержавні некомерційні організації, які зареєстровані у якості громадських організацій, міжнародних та українських благодійних фондів, центрів.

Вивчення різних аспектів діяльності (освітній рівень, фінансування, співпраця) тощо організацій, що надають послуги з освіти дорослих.

Освітній рівень та програми підготовки у сфері освіти дорослих (ОД)

Загалом у всіх організаціях, по яким є інформація, існують штатні та контрактні фахівці, які надають освітні послуги для дорослих. Викладачі/інструктори за освітніми заходам з ОД переважно мають вищу освіту, деякі з них брали участь у спеціалізованих програмах щодо підготовки для роботи з дорослою аудиторією. Наприклад, були названі наступні програми, навчальні візити та тренінги з підготовки викладачів/тренерів для дорослих: Жіночий Консорціум України – «Тренінг для тренера», Вінрок Інтернешенел – «Протидія торгівлі людьми», «Запобігання домашньому насильству», «Економічний розвиток жінок», «Розвиток інновацій в малому бізнесі», міжнародна програма TACIS, м. Київ, підготовка тренерів, Програма BIZPRO, м. Київ, підвищення кваліфікації тренерів, BUREAU VERITAS, Київське відділення, курс з управління системою якості Info-Manager, м. Київ, КМК „TACK – Тренінг” Тренінг для тренерів, Програма Холт інтернешенел” Підготовка тренерів школи усвідомленого батьківства (США), Тренінговий центр „Опора” м. Москва Сімейне консультування, Школа тренерів „Counterpart” м. Київ, Вища школа міжнародного менеджменту Варшава, Польща Курс «Європейська інтеграція»; Інститут масової інформації, Київ, Курс «Журналістське розслідування – вища ліга української журналістики»; Навчальний візит. Стокгольм, Швеція. Курс «Європейська

концепція гендерної рівності»; Цикл навчальних тренінгів Проекту «Гідна Україна»: тематичний курс «Сприяння протидії корупції»; Академія при президенті України, Перша Українська школа європейської інтеграції, Київ. А також курс «Європейська інтеграція»; Навчальний візит за проектом «Прозора Україна, Краків, Польща. Курс «Прозорість діяльності органів місцевого самоврядування» Навчальний візит . Брно, Чехія Університет Я.Мозорека Курс «Соціально відповідальний бізнес»;Навчальний візит. Брюссель, Бельгія. Курс « Європейська політика Східне партнерство»; Навчальне стажування ,Тбілісі, Грузія. Курс « Громадські організації для людей , які потребують особливої уваги»; Майстер – клас «Розвиток громадянського суспільства. Інституційний розвиток НГО» тощо.

Період надання освітніх послуг

Щодо періоду надання освітніх послуг, респондентам було запропоновано вибрати серед наступних видів: регулярні, на проектній основі та тимчасові. Переважно послуги надаються провайдером (але не по всіх провайдерах є інформація) на проектній основі.

4-й пункт	Період надання освітніх послуг	Кількість виборів
	регулярні	8
	на проектній основі	10
	тимчасові	2

Співробітництво

Співробітництво серед провайдерів розвинуто певною мірою, здебільше вказуються у якості основних партнерів: органи місцевого самоврядування, державні органи влади (наприклад, управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, обласний/міський центр зайнятості, управління освіти), міжнародні та українські громадські організації, благодійні фонди. Набагато менше згадуються - вищі освітні, професійно-технічні заклади чи бібліотеки, взагалі немає жодного конкретного посилання на співпрацю з комерційними організаціями (існую загальне – працедавці) та клубами.

Адже, наприклад, у Львівській області, згідно з офіційними джерелами, діє 1360 закладів культури клубного типу, з них 1269 – у сільській місцевості. Із загальної кількості 2958 клубних працівників області близько 70 % працює у сільській місцевості. У клубних установах області діє 683 клубні формування усіх напрямків і жанрів (вокальні, вокально-інструментальні, оркестри, хореографічні). З них 301 носить звання “народний” і 40 звання “зразковий”. У клубних формуваннях задіяні 77 400 чоловік, з них 58 400 – дорослі люди. На сьогодні мережа бібліотек системи Міністерства культури і туризму України становить 1339 одиниць, бібліотечний фонд нараховує 12 млн. 663, 8 тис примірників творів.⁴⁰

У свою чергу, у Полтавській області існують 31 державний вищий учбовий заклад, наприклад, Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка, Полтавський державний технічний університет ім. Ю.Кондратюка, Кременчуцький державний політехнічний університет, Українська медична стоматологічна академія, Полтавська аграрна академія. А також 43 профтехучилищі, в яких ведеться підготовка за 136 професіям, зокрема: для машинобудівної ведуть підготовку 10 профтехучилищ, для будівництва - 8, сільського господарства - 15, залізничного транспорту - 1, для автомобільного транспорту - 17 сільських і 6 міських

⁴⁰ Джерело: <http://www.loda.gov.ua/ua/current-activity/education/>

профтехучилищ, сфери обслуговування і побуту - 9 училищ. Серед них є установи нового типу - вище професійне училище №7 м. Кременчука, Міжрегіональний центр професійної підготовки звільнених в запас військовослужбовців (Хорол), художнє професійно-технічне училище №28 (сmt. Решетіловка) тощо.

Отже, на майбутнє має сенс провайдерам послуг більш активно шукати шляхи для співпраці та кооперації у проведенні неформальних освітніх програм поміж різними закладами та організаціями, що мають спільні цільові групи та завдання.

Основні джерела фінансування провайдерів ОД

Серед основних джерел фінансування, вказаних провайдерами в анкетах, називаються:

- державні установи (наприклад, управління культури та туризму, управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації у реалізації державної гендерної політики в області; управління освіти, центр занятості, інші)
- міжнародні агенції/благодійні фонди (Посольство США в Україні, Представництво Європейської комісії, Корпус миру, МФ «Відродження», Проект «Гідна Україна», CIDA, USAID, dvv international, Friedrich Ebert Foundation, ХПІ Хайфер Проджект Інтернешнл, ПАУСІ тощо).

Тематика та форми освітніх послуг

Діапазон, різноманітність тематики та форм надання освітніх послуг сконцентрований на семінарах (найвища кількість позначень), семінарах-практикумах, круглих столах, курсах підвищення кваліфікації, дистанційних курсах, короткотермінових курсах, консультаціях і тренінгах.

За тематикою запропоновані освітні заходи були, наприклад, такими:

Семінари "Як розпочати свій бізнес?", Протидія торгівлі людьми», , «Техніка пошуку роботи», «Правове регулювання підприємницької діяльності»; робота громадських організацій (менеджмент, фандрейзинг, написання проектів), розвитку лідерства, гендерних питань, розвитку громадянського суспільства та між секторальної взаємодії, засад безпеки життєдіяльності (здоровий спосіб життя, безпечна поведінка, репродуктивне здоров'я тощо); з профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі, тваринництво та рослинництва; розвиток громад та підприємництва;

Семінари-практикуми з навчання гончарної справи безробітних;

«Круглі столи» на тему:"Розвиток традиційного ремісництва - шлях до економічного розвитку села";

Короткотермінові курси: Принцип роботи та механізм взаємодії Регіональної Обмінної Системи; «Використання нових інформаційних технологій», «Співпраця громадських організацій з владою і ЗМІ», «Роль жінок у процесах прийняття рішень», «Школа для громадських організацій», «Громадянське представництво»; Курси з Основ ПК, Курси з користування Інтернет; Web-design , Основи ведення малого бізнес; іноземні мови;

Тренінги: Власна справа, Розвиток зеленого туризму, Основи підприємництва та бізнес-планування , Основи маркетингу, Розвиток інновацій в малому бізнесі, Фінансовий менеджмент та фінансовий аналіз, Бізнес-планування, Фандрайзинг, Фінанси для неприбуткових організацій, Маркетинг, Управління персоналом,

Мотиваційне лідерство, Ефективні продажі, Ділові переговори, Стратегічний менеджмент, Фінансовий менеджмент, Розробка бізнес-планів, Ділове спілкування, Управління робочим часом, Грай як чоловік, а виграй, як жінка, Техніка ділового спілкування, Мистецтво ведення переговорів, тренінг особистого зростання, Тренінги для підвищення кваліфікації керівників проектів (керівників СОК та НУО, бухгалтерів, зоотехніків, обліковців які працюють над реалізацією проектів);

Просвітницька робота: Тренінг просвітницьких занять із населенням щодо питань репродуктивного здоров'я і планування сім'ї; Медико-соціальний супровід клієнтів програми замісної терапії для споживачів наркотиків; Соціальна робота у програмі антиретровірусного лікування; Концептуальні засади програми «Зменшення Шкоди», Семінари для правоохоронців: Роль працівників міліції у реалізації програми замісної терапії для споживачів наркотиків; Медіа просвіта: Освіта з питань європейської інтеграції та європейських стандартів; Аграрна просвіта за напрямками технологічних консультацій таке інше.

§ 7. Визначення потреб соціально вразливих та маргіналізованих груп в сфері освіти дорослих (ОД) в Полтавській та Львівській областях.

Основними методами збору інформації для визначення потреб соціально вразливих та маргіналізованих груп в сфері освіти дорослих в Полтавській та Львівській областях стали :

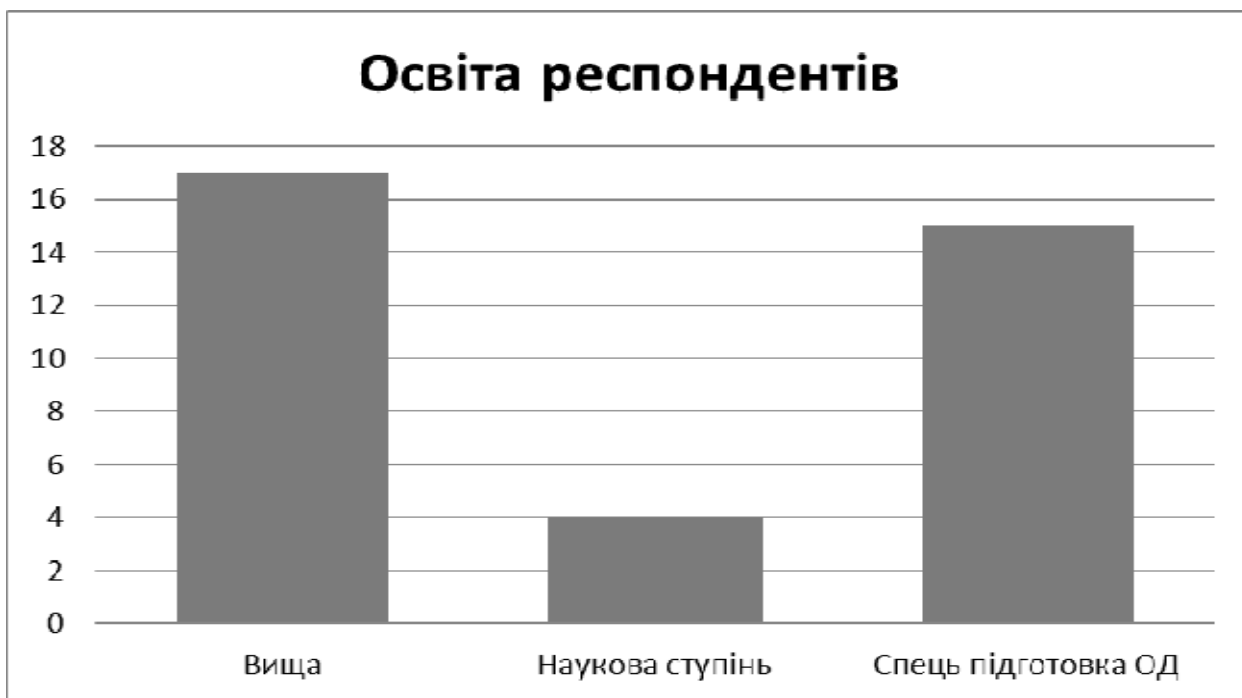
- опитування експертів для оцінки потреб в навчанні цільових груп
- регіональні консультації та робочі візити (жовтень та грудень 2010)
- аналіз офіційних вітчизняних та європейських документів, статистичних даних та інших аналітичних праць, присвячених означеній тематиці.

Як вже зазначалося, цільовими групами у контексті цього дослідження були визначені: Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці ; Цільова група 2. Особи старшого віку (пенсіонерів); Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу ; Цільова група 4. Маргіналізовані групи.

В експерному опитуванні взяли участь 17 експертів, повний список яких подається у «Додатку 3. Таблиця 1. Експерти , що взяли участь у дослідженні освітніх потреб дорослих, що належать до соціально вразливих та маргіналізованих груп в Полтавській та Львівській областях». **Профіль експертів складається з даних про освітній рівень, загальний стаж роботи та стаж у сфері ОД, розподілу за гендерними показниками.**

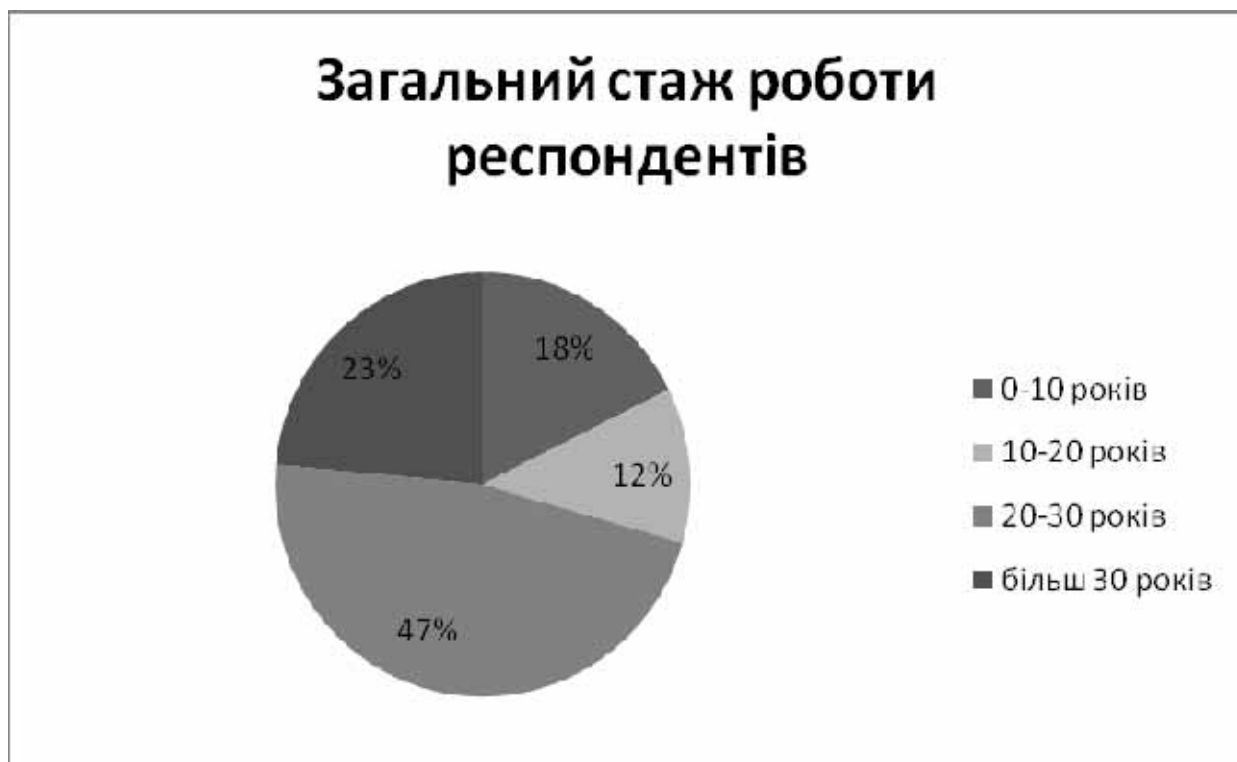
Вищу освіту мають усі 100% респондентів, додатково науковий ступень є ще у 23% експертів. Про додаткову підготовку у сфері роботи з дорослою аудиторією зазначили 88% опитаних.

Схема 7. Дані про освітній рівень та підготовку експертів з ОД.

Що стосується загального стажу роботи експертів, то до 10 років мають 18%, від 10-до 20 років – 12%, від 20-до 30 років – 47% та 23 % експертів мають стаж більше 30 років.

Схема 8. Загальний стаж роботи експертів з ОД.

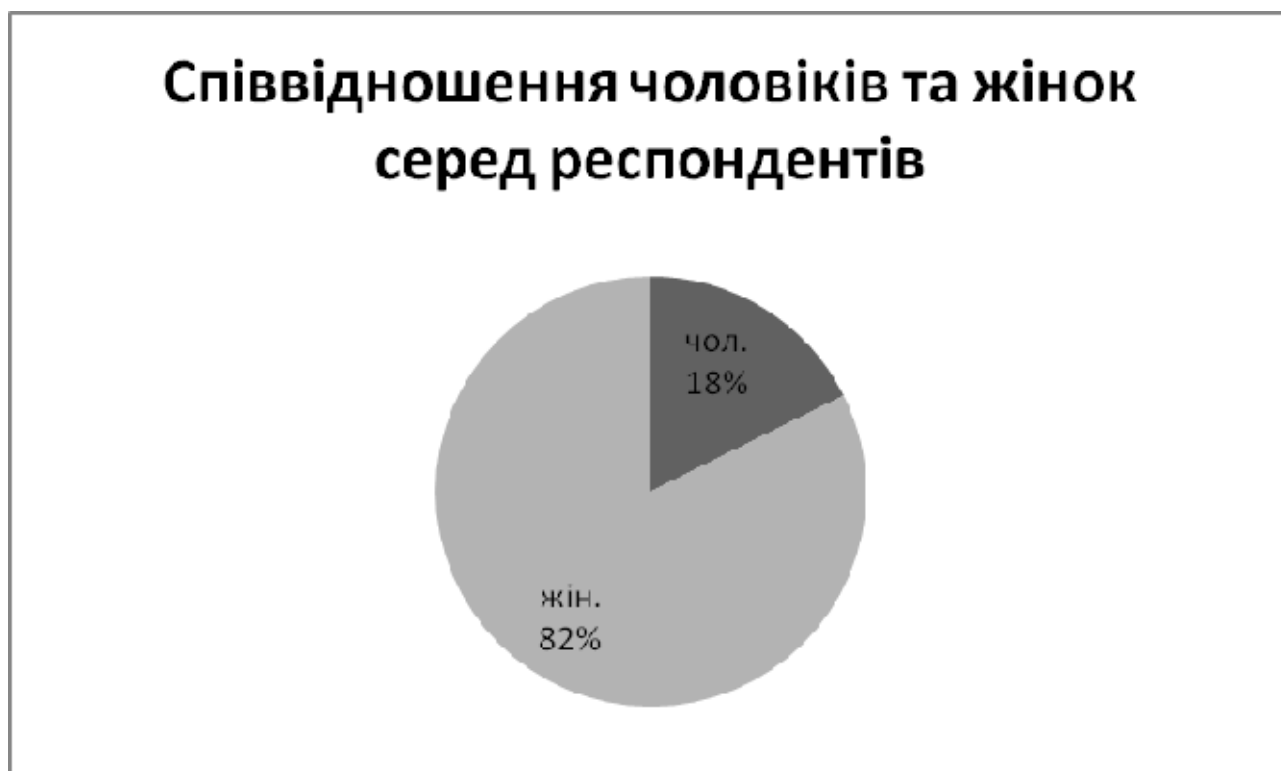
Що стосується стажу роботи безпосередньо у сфері освіти дорослих, то тут стаж до 10 років мають 47%, від 10 до 20 років – 41% та від 20 до 30 років – 12% респондентів.

Схема 9. Стаж роботи експертів у сфері освіти дорослих.

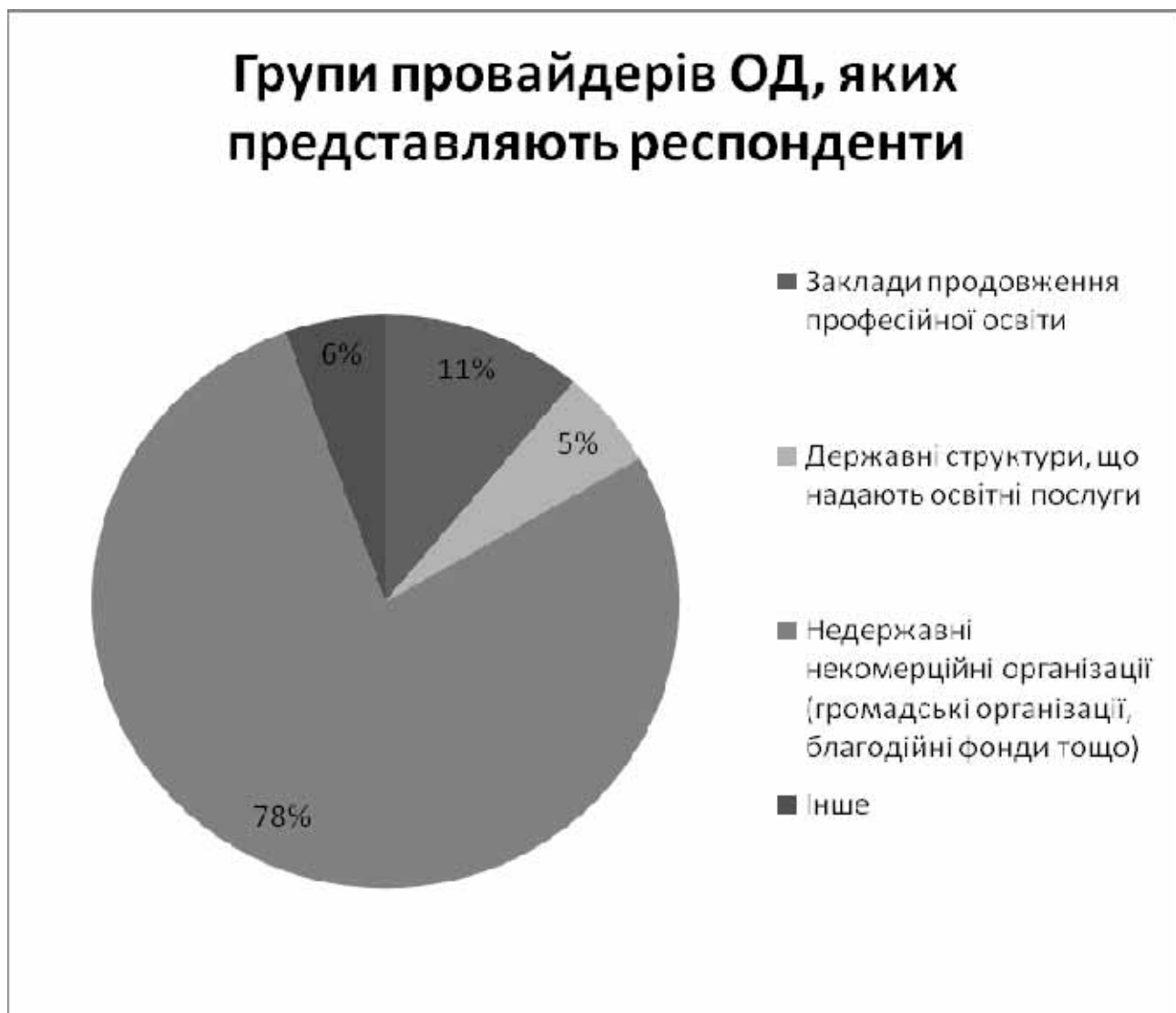
За гендерними показниками, більшість серед експертів мають жінки (82%), чоловіки – відповідно склали 18% серед опитаних.

Схема 10. Розподіл експертів за гендерним показником.

Експерти зазначили, що вони співпрацюють з наступними групами провайдерів послуг у сфері освіти дорослих: 78 % - Недержавні некомерційні організації (громадські організації, благодійні фонди тощо); 11% - заклади продовження професійної освіти; 5% - Державні структури, що надають освітні послуги і 6% - попали до групи « інші організації».

Схема 11. Організації, у яких працюють експерти або існує постійна співпраця

Як вже зазначалось, у рамках дослідження, були запропоновані 4 цільові групи. Нагадаємо, це -

Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці, серед яких:

- 1А) Безробітні в містах (включаючи безробітну молодь)
- 1Б) Люди з обмеженими можливостями
- 1В) Сільське населення

Цільова група 2. Особи старшого віку (пенсіонерів)

- 2А) особи перед пенсійного віку у містах з професійно-технічною /вищою освітою
- 2Б) особи пенсійного віку у містах з середньою освітою
- 2В) особи старшого віку у сільській місцевості

Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу

- 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері (наприклад, бібліотекарі, медичні працівники)
- 3Б) люди з сімейними обов'язками (самотні батьки, працюючи особи, що мають утримувачів, багатодітні сім'ї)

Цільова група 4. Маргіналізовані групи

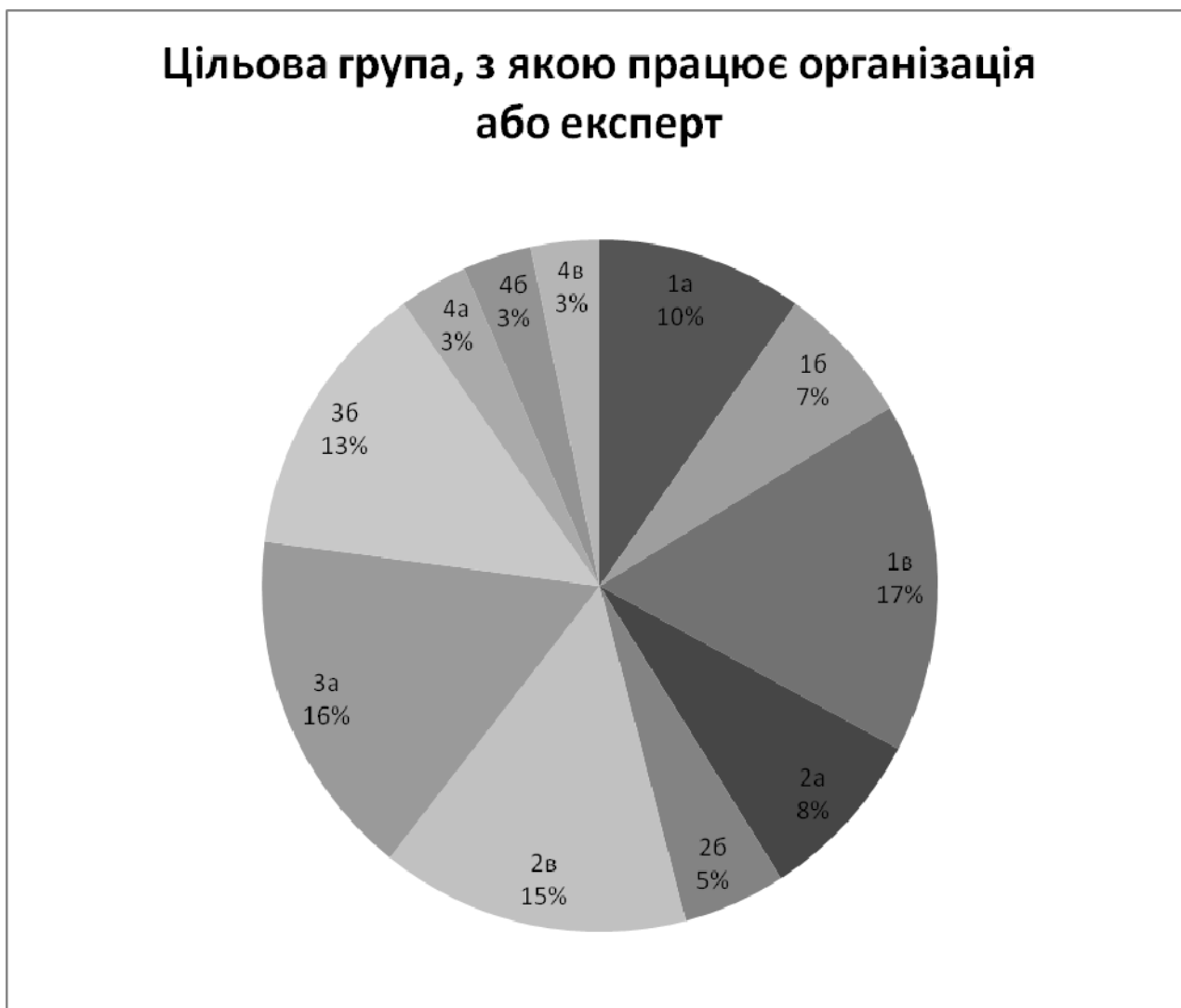
- 4А) безхатні громадяни
- 4б) мігранти
- 4в) особи, що відбувають покарання / колишні ув'язнені

У результаті опитування, виявилось, експерти працюють з представниками усіх 4-х цільових груп, результати розподілу показані у Схемі 12 та Схемі 13.

Схема 12. Цільові групи, з якими працює організація або експерт (пункт 8 Форми опитування)

Номер анкети	Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці			Цільова група 2. Особи старшого віку (пенсіонерів)			Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу		Цільова група 4. Маргіналізовані групи		
	1а	1б	1в	2а	2б	2в	3а	3б	4а	4б	4в
1			1			1		1			
2	1	1		1	1		1				
3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
4							1				1
5			1			1	1	1			
6	1		1	1	1		1	1			
7			1							1	1
8	1		1	1		1		1	1		
9	1										
10			1			1	1				
11						1					
12		1	1			1		1			
13				1			1	1			
14							1				
15	1	1					1	1			
16			1			1	1				
17			1			1					
Всього	6	4	10	5	3	9	10	8	2	2	2

Схема13. Розподіл цільових груп, з якими працюють експерти

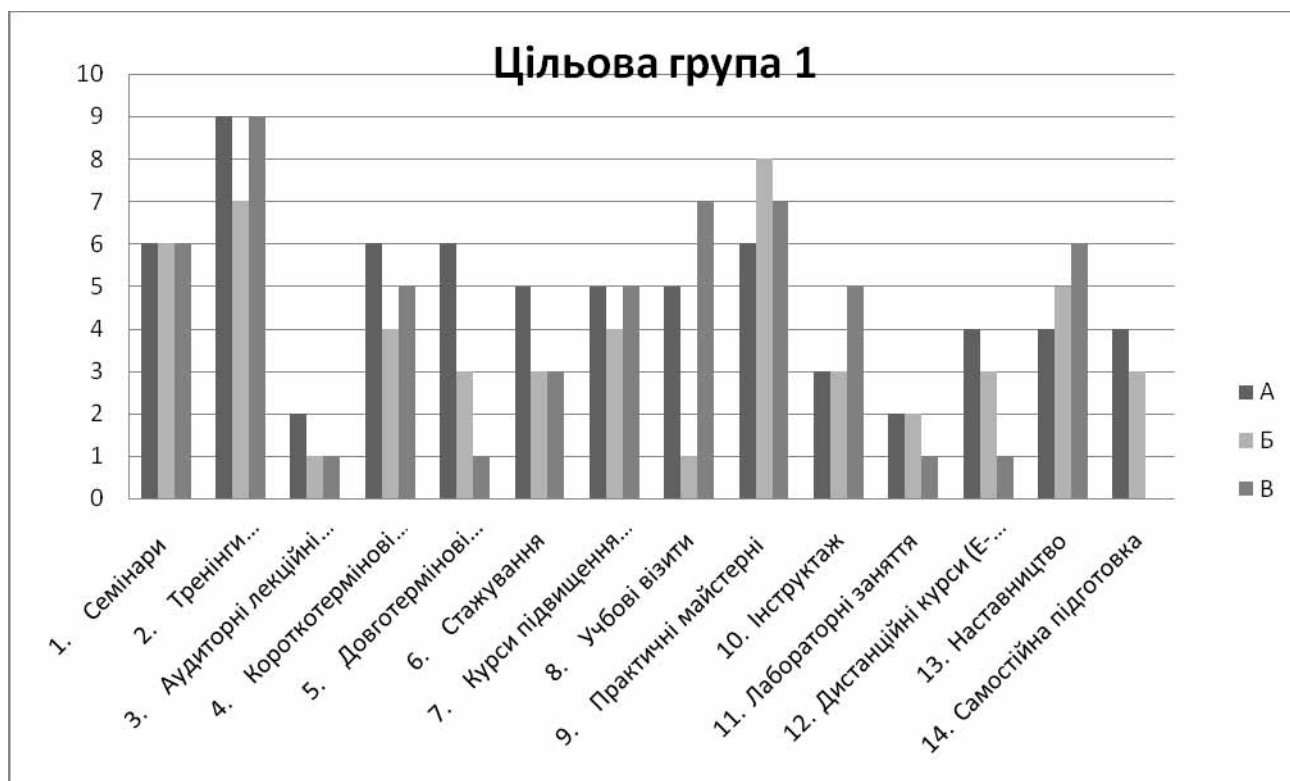

Основними видами освітніх послуг, які пропонуються провайдерами у Полтавській та Львівській областях є: семінари (найвища кількість позначень), круглі столи, курси підвищення кваліфікації, дистанційні курси, короткотермінові курси, консультації, тренінги. З точки зору експертів, найбільшу ефективність дають нижченаведені освітні та просвітницькі форми освіти дорослих, при чому розглянемо ситуацію для кожної цільової групи окремо.

Освітні форми проведення ОД, які дають найбільшу ефективність - Полтавська область та Львівська область.

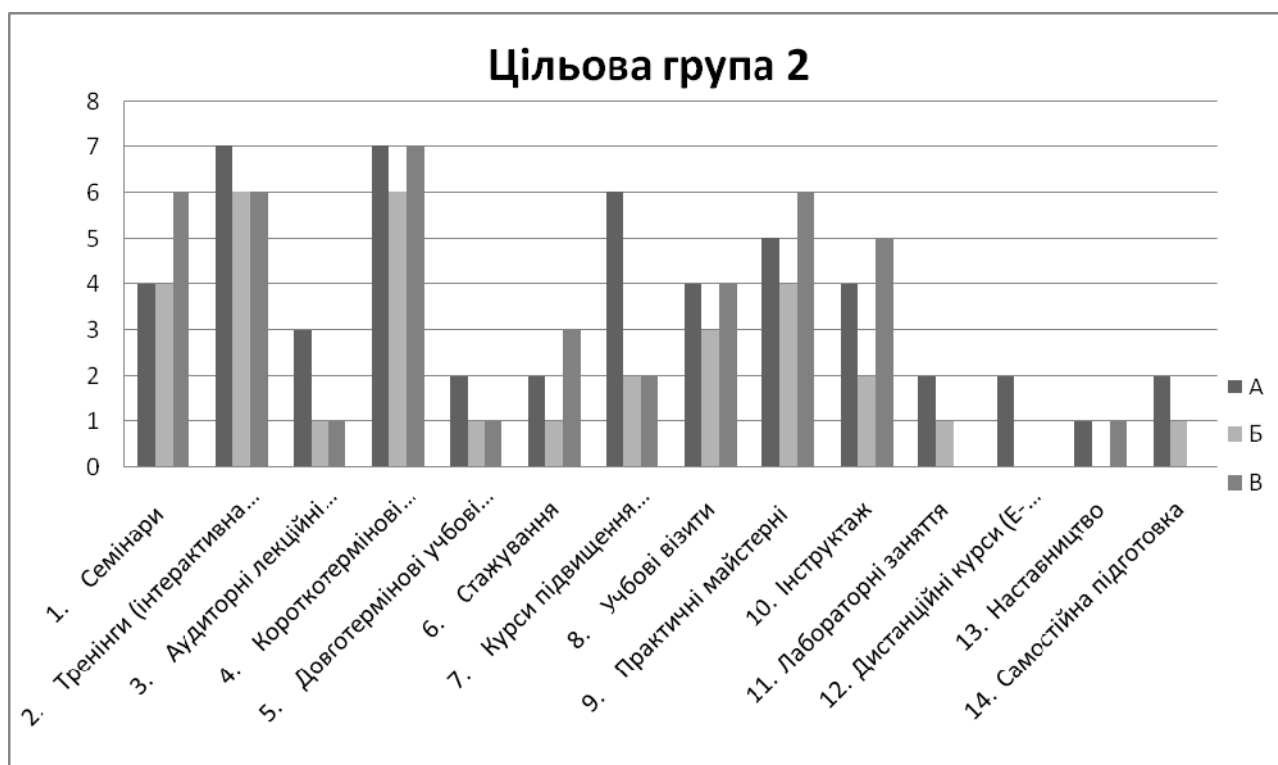
Ситуація з точки зору експертів виглядає наступним чином. Для цільової групи 1 «Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці» - це тренінги, семінари, аудиторні лекційні заняття, практичні майстерні, короткотермінові курси тощо.

Схема 14. Цільова група1. «Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці»

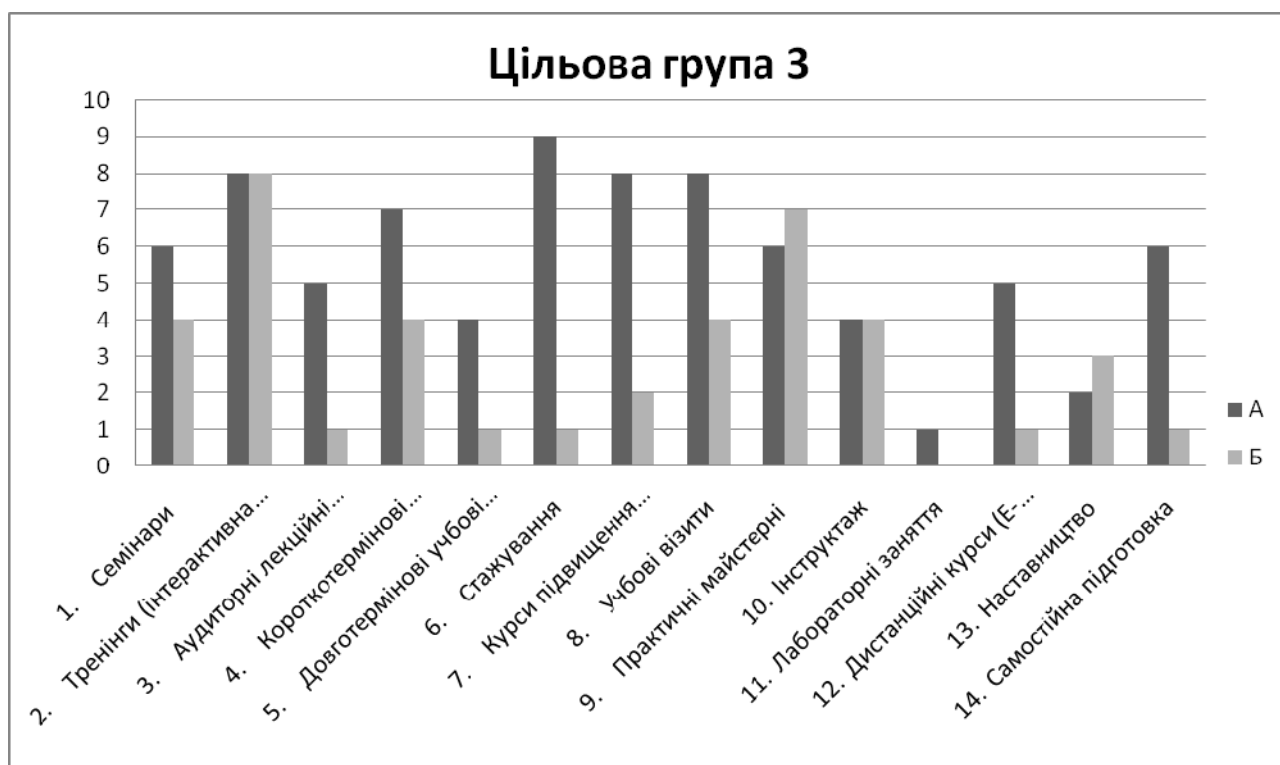
Для цільової групи 2 «Особи старшого віку» - це тренінги, короткотермінові учбові програми, семінари, практичні майстерні, курси підвищення кваліфікації, інструктаж тощо.

Схема15. Цільова група2. «Особи старшого віку»

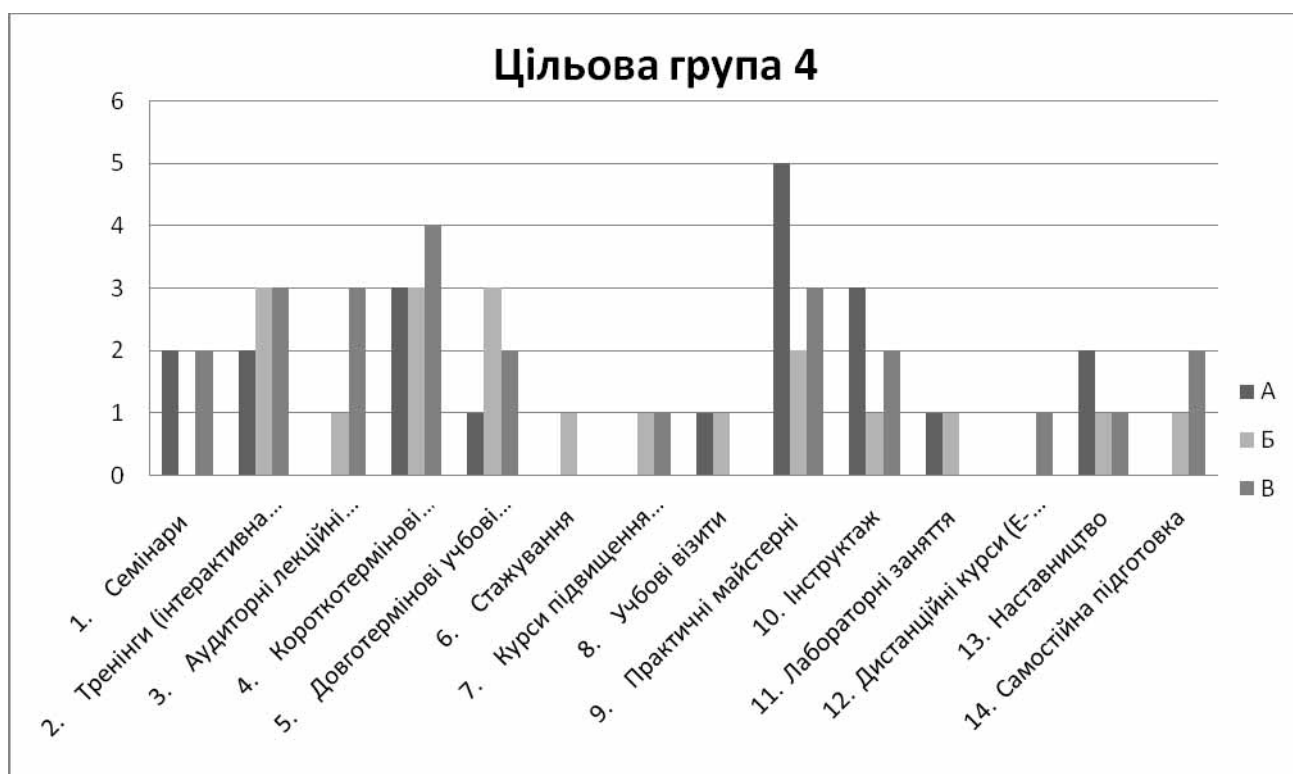
Для цільової групи 3 «Люди з низьким рівнем доходу» були визначені – тренінги, короткотермінові учбові програми, семінари, стажування, курси підвищення кваліфікації, учбові візити, практичні майстерні, самостійна робота тощо.

Схема 16. Цільова група 3. «Люди з низьким рівнем доходу»

І нарешті, для цільової групи 4 «Маргіналізовані групи» - практичні майстерні, короткотермінові курси, інструктаж, аудиторні лекційні заняття тощо.

Схема 17. Цільова група 4. «Маргіналізовані групи»

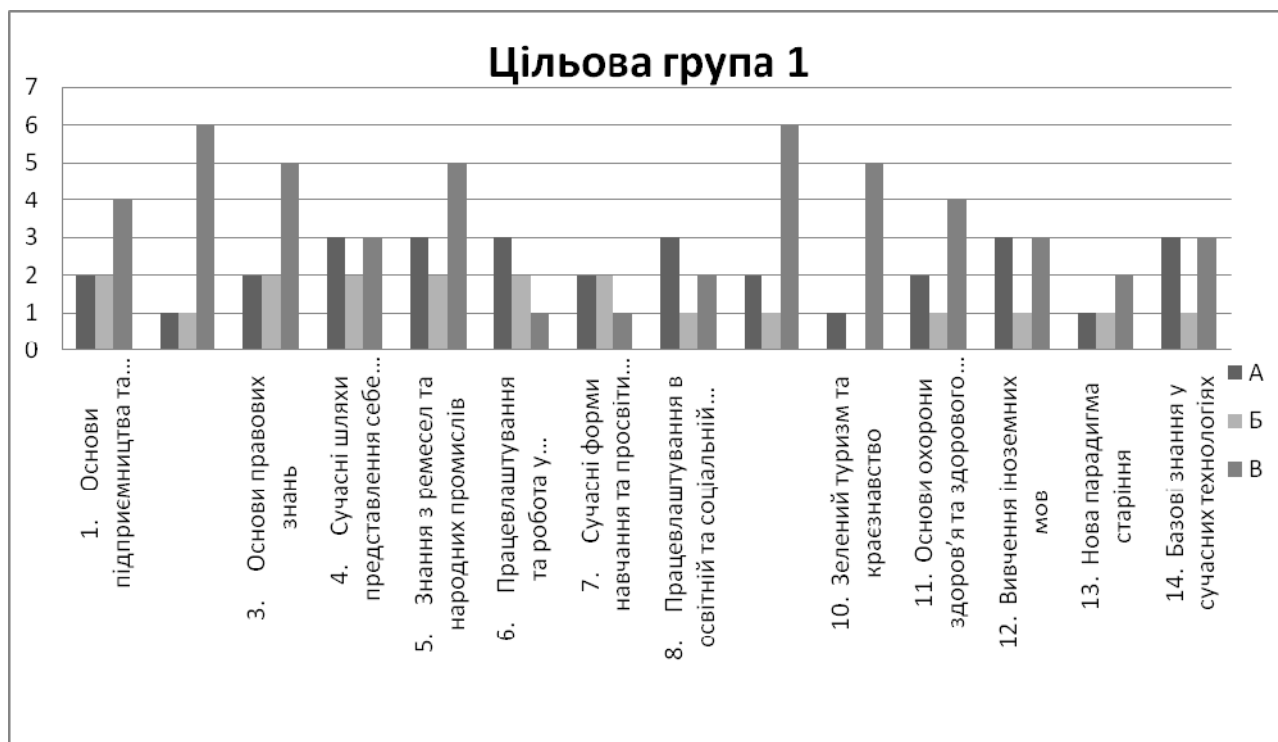
Отже, при визначенні потреб у навчанні дорослих потрібно визначити адекватні цільовій групі форми та методи подачі, очікування відвідувачів курсів підвищення кваліфікації, семінарів та інших заходів у сфері неформальної, спонтанної освіти дорослих.

Наступний пунктом, звернемося до результатів опитування щодо сфер та тематики знань/ інформації, якої **не вистачає особам, що належать до цільових груп, щоб стати більш конкурентними на сучасному ринку праці у Львівському або Полтавському регіоні.**

Актуальна тематика освітніх заходів - Львівська область

Ситуація щодо тематики освітніх заходів для підвищення конкурентоздатності з точки зору експертів для Львівської області виглядає наступним чином. Для цільової групи 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці, серед яких: 1А) Безробітні в містах (включаючи безробітну молодь); 1Б) Люди з обмеженими можливостями та 1В) Сільське населення – це Знання з самоврядування, сталого місцевого розвитку; Основи раціонального господарювання; Знання з ремесел та народних промислів; Основи підприємництва та започаткування власної справи; Зелений туризм та краєзнавство; Основи охорони здоров'я та здорового образу життя.

Схема 18. Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці (Львівська область)

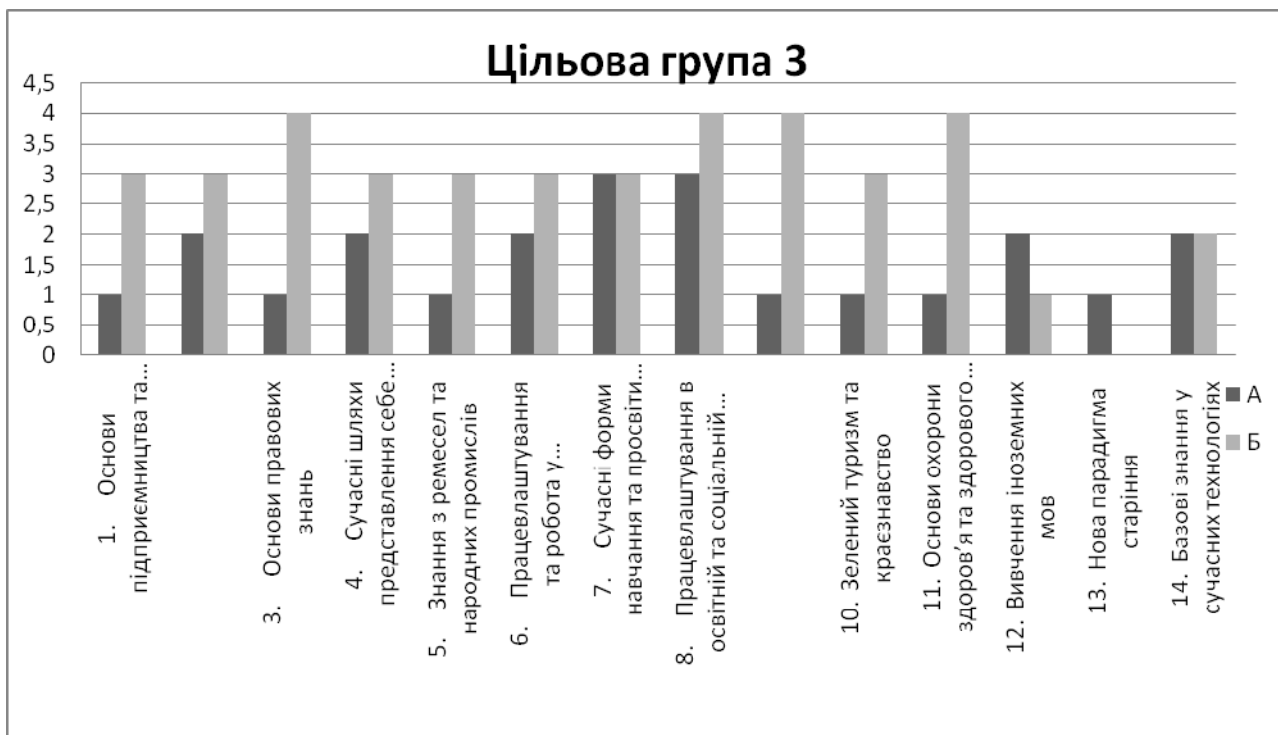
Для цільової групи 2. Особи старшого віку (пенсіонерів): 2А) особи перед пенсійного віку у містах з професійно-технічною /вищою освітою; 2Б) особи пенсійного віку у містах з середньою освітою; 2В) особи старшого віку у сільській місцевості – це Основи охорони здоров'я та здорового образу життя; Нова парадигма старіння; Основи раціонального господарювання: екологічні господарювання, виробництво органічних продуктів тощо; Основи підприємництва та започаткування власної справи; тощо.

Схема19. Цільова група 2. Особи старшого віку (Львівська область)

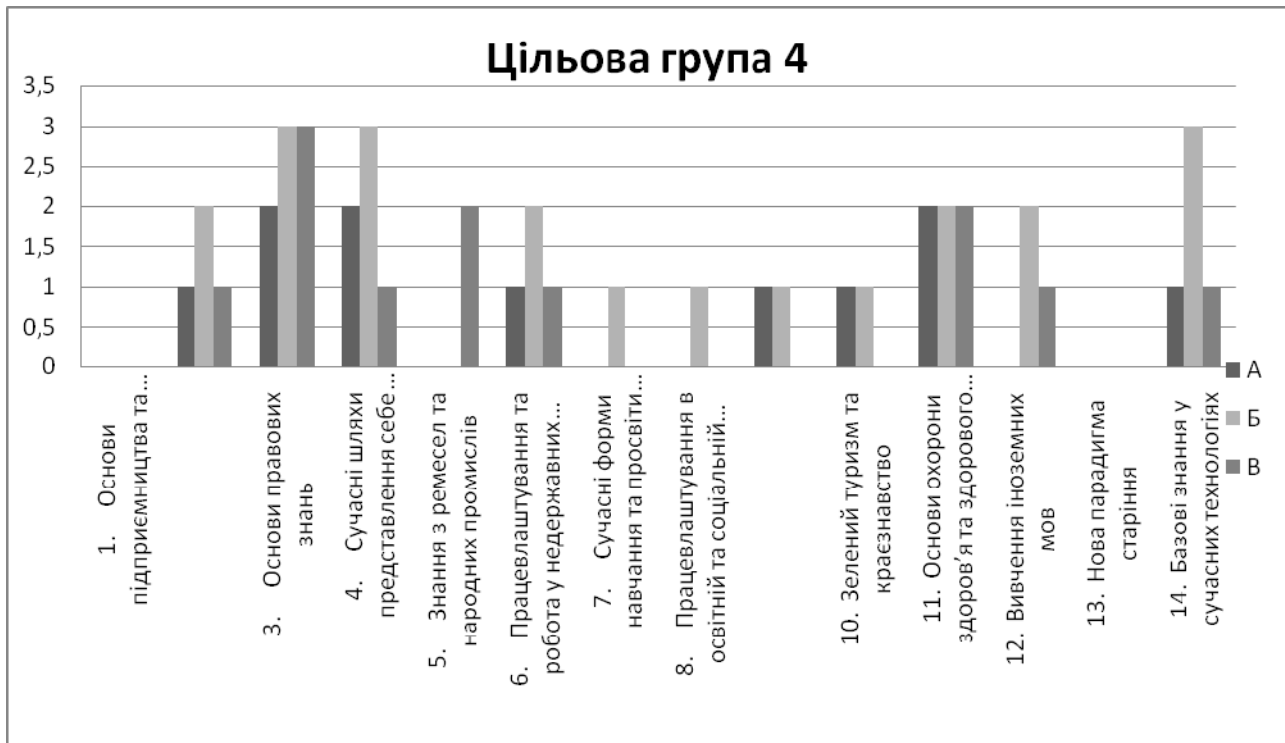
Для цільової групи 3. Люди з низьким рівнем доходу: 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері (наприклад, бібліотекарі, медичні працівники); 3Б) люди з сімейними обов'язками (самотні батьки, працюючи особи, що мають утримувачів, багатодітні сім'ї) – це Сучасні форми навчання та просвіти для дорослих; Ринок освітніх послуг; Основи охорони здоров'я та здорового образу життя; Працевлаштування в освітній та соціальній сфері; Працевлаштування та робота у недержавних неприбуткових організаціях (ОГС); Основи підприємництва та започаткування власної справи; Базові знання у сучасних технологіях таке інше.

Схема 20. Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу (Львівська область)

Для цільової групи 4. Маргіналізовані групи: 4А) безхатні громадяни; 4Б) мігранти; 4в) особи, що відбувають покарання / колишні ув'язнені – це Сучасні шляхи представлення себе перед потенційним роботодавцем; Основи правових знань; Основи охорони здоров'я та здорового образу життя; Базові знання у сучасних технологіях

Схема 21. Цільова група 4. Маргіналізовані групи (Львівська область)

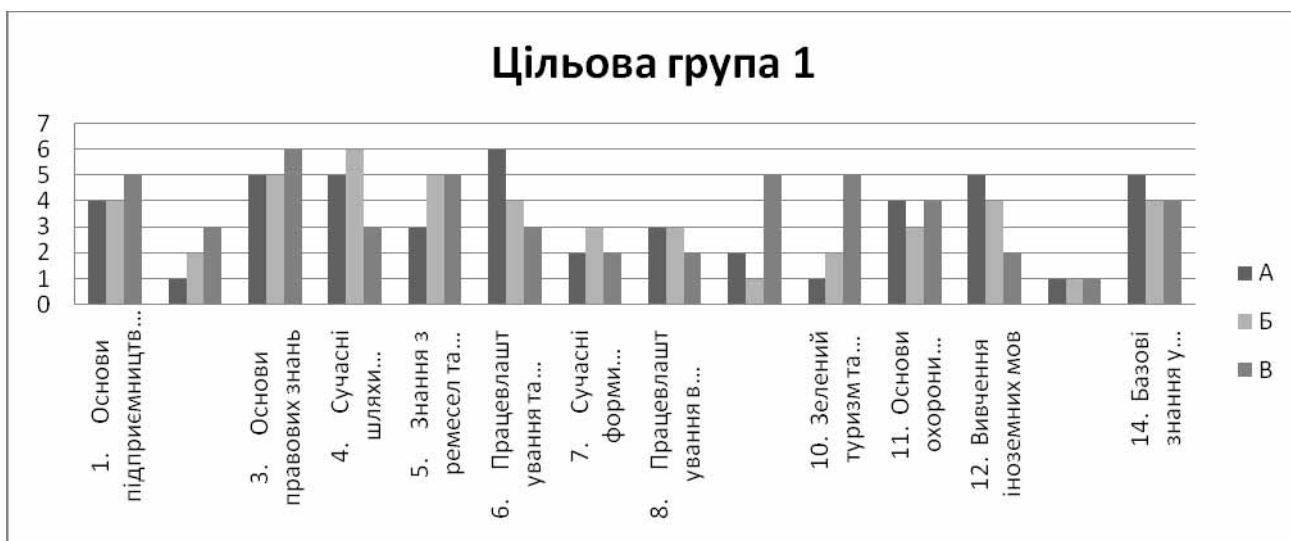

Актуальна тематика освітніх заходів - Полтавська область

Наступним є вибір актуальної тематики освітніх заходів для цільових груп у Полтавській області. Експертам з Полтавського регіону, також як й перед цим зі Львівського, було поставлене теж саме питання: знань у яких сферах не вистачає особам, що належать до цільових груп, щоб стати більш конкурентними на сучасному ринку праці у Вашому регіоні?

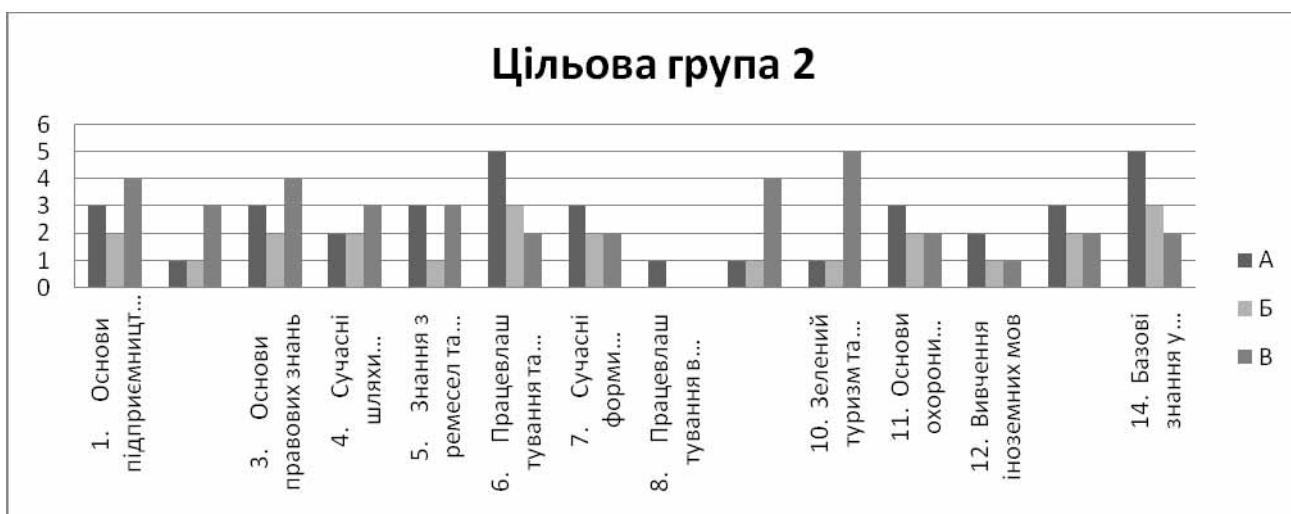
Для Полтавської області ці пріоритети розподілилися наступним чином. Для цільової групи 1 «Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці» - це насамперед такі : «Основи підприємництва та започаткування власної справи»; «Основи правових знань»; «Сучасні шляхи власного репрезентування для потенційного роботодавця»; «Знання з ремесел та народних промислів»; «Працевлаштування та робота у недержавних неприбуткових організаціях»; «Базові знання з сучасних технологій», «Вивчення іноземних мов», «Основи раціонального господарювання».

Схема 22. Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці (Полтавська область)

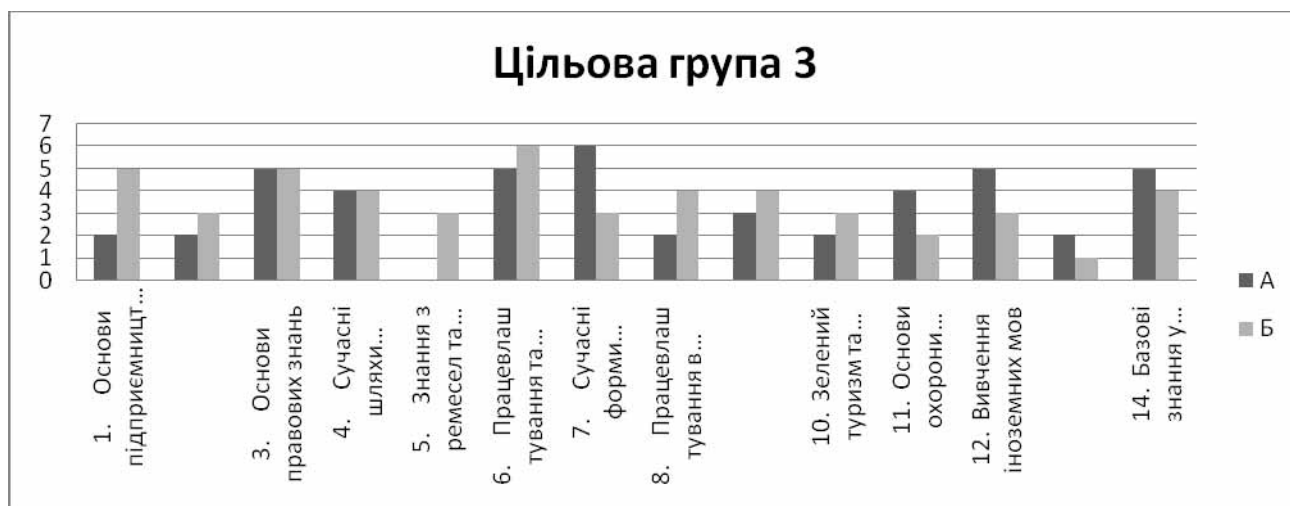
Для цільової групи 2 «Особи старшого віку» тематика заходів розподілилася наступним чином: «Працевлаштування та робота у недержавних неприбуткових організаціях»; «Базові знання з сучасних технологій»; «Основи правових знань»; «Нова парадигма старіння»; Сучасні шляхи власного репрезентування для потенційного роботодавця» тощо.

Схема 23. Цільова група 2. Особи старшого віку (Полтавська область)

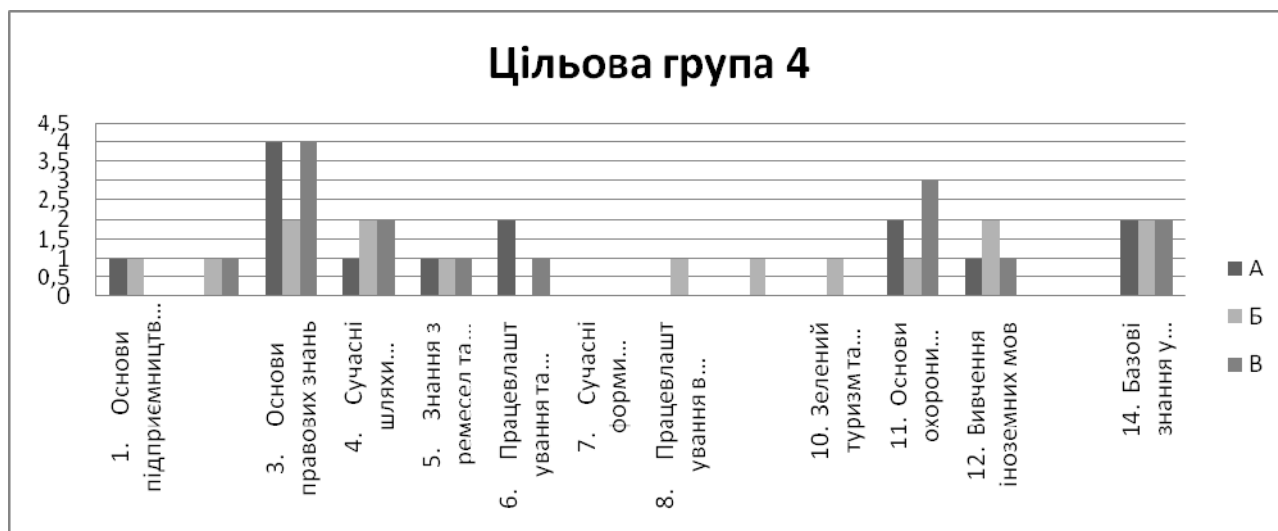
Для цільової групи 3 «Люди з низьким рівнем доходу» - це «Основи правових знань»; «Основи раціонального господарювання», «Працевлаштування та робота у недержавних неприбуткових організаціях»; «Сучасні форми просвіти дорослих», «Працевлаштування в соціальній та освітній сферах».

Схема 24. Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу (Полтавська область)

І для цільової групи 4 «Маргіналізовані групи» цей перелік пріоритетних тем для навчання виглядає ось так: «Основи правових знань», «Основи охорони здоров'я та здорового образу життя», «Базові знання з сучасних технологій»; «Працевлаштування в освітній та соціальній сферах».

Схема 25. Цільова група 4. Маргіналізовані групи (Полтавська область)

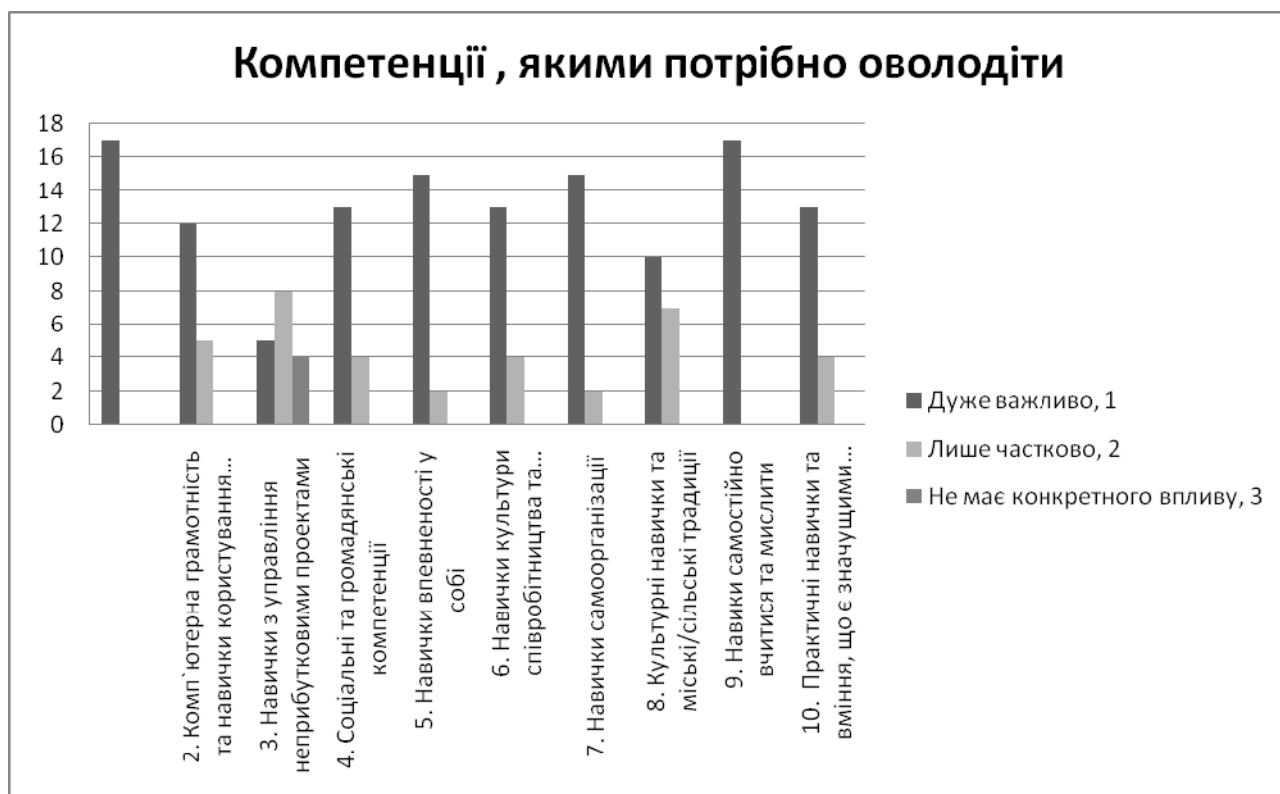
Ключові професійні навички та компетенції для цільових груп.

Останнім пунктом опитування експертів стало визначення того, «Якими компетенціями (тобто практичними навичками) потрібно оволодіти особам, які належать до цільових груп, щоб стати більш конкурентними на сучасному ринку праці – загальнонаціональному або регіональному?» Результати експертного опитування представлені у Схемі 26. та Схемі 27.

Схема 26. Ключові професійні навички та компетенції

Назва компетенції	Дуже важливо, 1	Лише частково, 2	Не має конкретного впливу, 3
1. Комунікаційні навички: вміння спілкуватися, переконувати, вести дискусію, виступати, письмові здібності, вміння слухати	17	0	0
2. Комп'ютерна грамотність та навички користування Інтернетом	12	5	0
3. Навички з управління неприбутковими проектами	5	8	4
4. Соціальні та громадянські компетенції	13	4	0
5. Навички впевненості у собі	15	2	0
6. Навички культури співробітництва та соціального партнерства	13	4	0
7. Навички самоорганізації	15	2	0
8. Культурні навички та міські/сільські традиції	10	7	0
9. Навики самостійно вчитися та мислити	17	0	0
10. Практичні навички та вміння, що є значущими для ринку праці	13	4	0

Схема 27. Графічне зображення ключових компетенцій, якими потрібно володіти цільовим групам.

Отже, першою за значущістю стали:

- Комунікаційні навички: вміння спілкуватися, переконувати, вести дискусію, виступати, письмові здібності, вміння слухати
- Навики самостійно вчитися та мислити.

До другого пріоритету потрапили компетенції щодо:

- Навичок впевненості у собі
- Навичок самоорганізації

Третє місце посіли декілька практичних навичок:

- Соціальні та громадянські компетенції
- Навички культури співробітництва та соціального партнерства
- Практичні навички та вміння, що є значущими для ринку праці

Таким чином, доступність освітніх послуг для дорослих, неформального навчання зокрема, є одним з засобів для подолання бідності, покращення рівня якості життя в Україні. Дані факти і цифри покликані свідчити про те, що сегмент освіти дорослого населення в Україні є великим, у пілотних регіонах існують провайдери навчальних послуг для різних цільових груп, включаючи соціально незахищені та маргіналізовані прошарки населення.

При розробці та плануванні освітніх заходів для останніх слід враховувати відповідні форми проведення (наприклад, для безробітних проводити заняття у формі тренінгів, для людей похилого віку - у формі короткотермінових курсів, для маргіналізованих груп – у формі практичних майстерень). Потрібно налагоджувати співпрацю поміж різними провайдерами послуг для дорослих з метою покращення якості освітніх програм. Для цього також проводити спеціальні тренінги для тренерів (TOT), видавати методичну літературу, проводити постійні досліджень для визначення потреб цільової аудиторії та їх провайдерів, заохочувати участь викладачів заходів для дорослих у стажуваннях та обмінних робочих візитах в Україні та закордоном.

§ 8. Нарис сучасного стану законодавчого регулювання освітньої політики щодо освіти дорослих (ОД) в Україні

У Національній Доктрині розвитку освіти в Україні окремий розділ присвячений безперервній освіті і навчанню протягом всього життя. Відповідно до Указу Президента від 17 квітня 2002 року N 347/2002 «Про Національну доктрину розвитку освіти», державна політика стосовно безперервної освіти проводиться з урахуванням світових тенденцій розвитку освіти протягом життя, соціально-економічних, технологічних та соціокультурних змін.

При цьому безперервність освіти реалізується шляхом, зокрема:

- ◆ формування потреби та здатності особистості до самоосвіти;
- ◆ оптимізації системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації, модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів;
- ◆ запровадження та розвитку дистанційної освіти;
- ◆ організації навчання відповідно до потреб особистості і ринку праці на базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів, установ післядипломної освіти, а також використання інших форм навчання;
- ◆ забезпечення зв'язку між загальною середньою, професійно-технічною, вищою та післядипломною освітою тощо.

Регулювання питань безперервної освіти у згаданій Доктрині свідчить про те, що проблема освіти дорослого населення придбала особливу актуальність. Це обумовлено тим, що динаміка кон'юнктури ринку диктує необхідність безперервного навчання і перекваліфікації кожного працівника або працівниці впродовж всієї його/її трудової діяльності.

Важливою проблемою є створення центрів по підготовці, підвищенню кваліфікації і перепідготовки дорослого населення; підвищення рівня компетентності фахівців, що працюють з дорослим населенням. Актуалізованою є необхідність створення окремих підрозділів, що працюють з освітою дорослого населення у всіх закладах і установах в першу чергу професійно-технічної освіти.

Не дивлячись на певну недостатність регулювання освіти дорослого населення, в Україні є певні органи і організації, що беруть участь в процесі регулювання цієї сфери освіти. Так, до державних органів управління освітою дорослого населення можна віднести:

- ◆ Міністерство освіти і науки України;
- ◆ Міністерство праці і соціальної політики України;
- ◆ Раду Міністрів Автономної Республіки Крим, обласні (міські) державні адміністрації і створені ними органи управління професійно-технічною освітою (управління, комітети тощо);
- ◆ Міжгалузеву раду з професійно-технічної освіти.

Необхідно також відмітити певні ініціативи, присвячені висвітленню проблематики освіти дорослого населення в Україні, зокрема, проведення «Тижня освіти дорослих», що проводиться з 2000 року.

Таким чином, підводячи підсумок, слід зазначити, що:

освіта дорослого населення України зараз не чітко визначена у нормативній базі України, що підтверджується, зокрема: а) відсутністю спеціального нормативного акту, що регулює цю сферу освіти; б) відсутністю в структурі спеціально уповноваженого органу виконавчої влади - Міністерства освіти і науки України - спеціального підрозділу, який би опікувався питаннями освіти дорослого населення;

демографічна ситуація в Україні підштовхує відповідні органи влади до повнішого залучення дорослого населення до освітніх процесів, у тому числі пов'язані із здобуттям нової професії, кваліфікації;

ринок праці, у зв'язку з ненасиченістю професійними кадрами, сприяє включенню сегменту дорослого населення у виробничу і господарську сфери.

Сукупність зазначених та інших чинників, зокрема, зумовило:

включення в Національну Доктрину розвитку освіти в Україні спеціального розділу, присвяченого безперервній освіті, що включає й освіту дорослого населення;

розробку проекту Закону України «Про післядипломну освіту» (http://www.ipk.kiev.ua/document/zakon_pislydiplomna_osvita.doc);

розробку проекту Концепції розвитку професійно-технічної освіти України до 2020 року (http://www.mon.gov.ua/gr/obg/2009/proekt2010_2020.doc);

розробку проекту Закону України «Про Національну систему кваліфікацій» (http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=38687).

Проте, слід зазначити, що розробка вказаних проектів нормативних документів не виключає необхідності розробки певного плану дій, що регулював би питання освіти дорослого населення України і максимально повного їх включення до ринку праці в Україні. Зокрема, до такого плану може бути включено:

проведення дослідження щодо необхідності окремого регулювання освіти доросли в Україні, соціальної необхідності та потреб ринку праці у відповідних працівниках;

розробка Стратегії розвитку освіти дорослого населення в Україні;

розробка Плану розвитку системи освіти дорослого населення;

розробка та внесення відповідних змін до Законів України «Про освіту»;

розробка системи підзаконних нормативних актів, що регулюються відповідні відносини у сфері освіти дорослого населення, зокрема, щодо контролю якості освіти дорослого населення

створення мережі центрів із провадження послуг щодо освіти дорослого населення або розробка методики щодо надання відповідних послуг існуючими центрами,

створення Агенції із освіти дорослого населення.

Висновки

1. Однією з найактуальніших проблем для покращення якості життя людей в країні є подолання бідності. Згідно з висновками вітчизняних фахівців, у 2010 році до категорії «бідних» може бути віднесена кожна третя сім'я в Україні.
2. Вітчизняні дослідники також привертають увагу до суто українського феномену – до категорії «бідних» в Україні зараз можуть належити навіть працюючі люди з вищою освітою. Якщо здебільше у світі бідними, є безробітні люди або низько кваліфіковані робітники, то у нас в країні навіть вища освіта та стабільна заробітна плата не гарантує належного рівня якості життя.
3. Доступність освітніх послуг для дорослих, неформального навчання зокрема, є одним з засобів для подолання бідності, покращення рівня якості життя як в Україні, так і в ЄС. Про це свідчать дослідження авторитетних вітчизняних та міжнародних інституцій (наприклад, Національна доповідь. «Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна – 2010» Міністерство Економіки України, К, 2010; у документах Європейської Комісії «Adult learning», 22 May 2008, It is always a good time to learn. Action Plan on Adult learning (September 2007 тощо)
4. Демографічна ситуація в Україні потребує більш повнішого залучення дорослого населення до освітніх процесів, у тому числі пов'язаних із здобуттям нової професії, кваліфікації.
5. Ринок праці, у зв'язку з не насиченістю професійними кадрами, сприяє включенню сегменту дорослого населення у виробничу і господарську сфери, сегмент освіти дорослого населення в Україні є постійно зростаючим.
6. Згідно проведених автором розвідками, до складових, які можуть згодом сформувати структуру пожиттєвої або безперервної освіти в країні, належать шість нижченаведених сегментів: сегмент перший - система навчання у загальноосвітніх школах (допрофесійна підготовка), в професійно-технічних і вищих учбових закладах. Сегмент другий - система післядипломного навчання, що розуміється як отримання нової кваліфікації, спеціальності або професії на основі раніше отриманої, а також поглиблення раніше отриманих професійних знань; сегмент третій - самоосвіта; сегмент четвертий - система перепідготовки персоналу, корпоративного навчання, тобто яке проводиться для співробітників всередині компанії, підприємства; сегмент п'ятий - система професійного навчання безробітних громадян за направленням служби зайнятості; сегмент шостий - неформальна освіта дорослих, яка складається з неформальної та спонтанної освіти дорослих, система якої знаходиться у процесі становлення
7. Дані факти і цифри дослідження покликані свідчити про те, що у пілотних регіонах існують провайдери навчальних послуг для різних цільових груп, включаючи соціально вразливі та маргіналізовані прошарки населення.
8. Найбільшою групою серед постачальників неформальних освітніх послуг для дорослих у Львівській та Полтавській області є недержавні некомерційні організації, які зареєстровані у якості громадських організацій, міжнародних та українських благодійних фондів, центрів тощо.
9. При розробці та плануванні освітніх заходів для соціально вразливих та маргіналізованих груп слід враховувати відповідні форми проведення (наприклад, для безробітних проводити заняття у формі тренінгів, для людей похилого віку - у формі короткотермінових курсів, для маргіналізованих груп – у формі практичних майстерень).

10. Ключові компетенції (за вибором експертів, для цільових груп у пілотних регіонах): першою за значущістю є - комунікаційні навички: вміння спілкуватися, переконувати, вести дискусію, виступати, письмові здібності, вміння слухати; навички самостійно вчитися та мислити. Другими - були визначені: навички впевненості у собі; навички самоорганізації. Третє місце посіли декілька практичних навичок: соціальні та громадянські компетенції; навички культури співробітництва та соціального партнерства; практичні навички та вміння, що є значущими для ринку праці
11. Потрібно налагоджувати співпрацю поміж різними провайдерами послуг для дорослих з метою покращення якості освітніх програм.
12. Важливою є організація спеціальних програм підготовки фахівців для роботи з дорослою аудиторією: тренінги для тренерів (TOT), видавати методичну літературу, заохочувати участь викладачів заходів для дорослих у стажуваннях та обмінних робочих візитах в Україні та закордоном.
13. Проводити постійні досліджень для визначення потреб цільової аудиторії та їх провайдерів; напрацювання методичних рекомендацій у сфері навчання дорослого населення як формального, так й неформального, спонтанного.
14. На національному рівні має сенс запропонувати розробити Стратегії розвитку освіти дорослого населення в Україні; а також провести консультації з зацікавленими сторонами щодо розробки Плану розвитку системи освіти дорослого населення;
15. Освіта дорослого населення України зараз не чітко визначена у нормативній базі України, у зв'язку з чим потребує удосконалення існуюча нормативно-правова база, система підзаконних нормативних актів, які регулюють відповідні відносини у сфері освіти дорослого населення.

Додаток 1. Нормативно – правова база, яка регулює питання освіти дорослого населення в Україні

Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>

Угода між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі культури, науки і освіти (дата підписання: 20.05.97 р., дата набуття чинності: 22.11.99 р.) <http://uazakon.com/document/spart82/inx82222.htm> ;

Угода про Програму співробітництва між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль у галузі культури і освіти на 1994 - 1996 роки (дата підписання: 16.06.94 р., дата набуття чинності: 16.06.94 р.) http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=376_009 ;

Меморандум про співробітництво між Міністерством культури і мистецтв України, Міністерством освіти України та Федеральним Міністерством освіти і культури Республіки Австрія (вчинено 27 серпня 1998 року у м. Києві)
http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=040_032 ;

Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року N 322
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-08> ;

Закон України від 1 березня 1991 року N 803 «Про зайнятість населення»
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=803-12> ;

Закон України від 23 травня 1991 року «Про освіту», N 1060
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12>;

Закон України від 10 лютого 1998 року N 103/98 «Про професійно-технічну освіту»
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=103%2F98-%E2%F0> ;

Закон України від 2 березня 2000 року N 1533 «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1533-14> ;

Закон України від 22 червня 2000 року N 1841 «Про позашкільну освіту»
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1841-14>;

Закон України від 17 січня 2002 року N 2984 «Про вищу освіту»,
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14> ;

Закон України від 11 березня 2003 року № 1158 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань професійно-технічної освіти»,
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1158-15>;

Закон України від 8 вересня 2005 року N 2866 «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2866-15>

Указ Президента України від 3 серпня 1999 року N 958/99 «Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 року» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=958%2F99> ;

Указ Президента України від 17 квітня 2002 року N 347/2002 «Про Національну доктрину розвитку освіти» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=347%2F2002> ;

Указ Президента України від 17 лютого 2004 року N 199/2004 «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=199%2F2004>;

Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо вдосконалення професійно-технічної освіти в Україні» від 18 вересня 2004 року № 1102/2004 <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=42%2F2001> ;

Постанова КМУ від 17 серпня 2002 року «Про затвердження Державного стандарту професійно-технічної освіти» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1135-2002-%EF> ;

Постанова КМУ від 23 вересня 2003 р. N 1494 «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004 - 2006 роки» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1494-2003-%EF> ;

Постанова КМУ від 8 вересня 2004 р. N 1183 «Про затвердження Державної програми розвитку вищої освіти на 2005 - 2007 роки» <http://www.sumdu.edu.ua/ua/general/low/> ;

Постанова КМУ від 17 вересня 2008 р. N 842 «Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=842-2008-%EF> ;

Розпорядження КМУ від 5 листопада 2008 р. N 1396-р «Про внесення змін до плану заходів, спрямованих на задоволення потреби ринку праці у кваліфікованих робітничих кадрах» http://uazakon.com/documents/date_3r/pg_gnwdsr.htm ;

Спільний Наказ Міністерства праці України, Міністерства освіти України, Міністерства соціального захисту населення України від 31 травня 1995 року N 27/169/79 «Про затвердження Положення про організацію професійної орієнтації населення» http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=7767301&cat_id=825730 ;

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2001 року N 127/151 «Про затвердження Положення про професійне навчання кадрів на виробництві» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0315-01> ;

Спільний Наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України від 17 листопада 2003 року N 764, N 55 «Про затвердження Програми професійної підготовки інвалідів по слуху і зору у вищих навчальних закладах I - IV рівнів акредитації» http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS1891.html ;

Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 10 серпня 2010 року N 232 «Про затвердження Примірного порядку укладання суб'єктами господарювання договорів щодо підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників та форм примірних договорів суб'єкта господарювання з навчальним закладом, підприємством, установою, організацією, що здійснюють навчання, та з працівником» http://hrliga.com/docs/Nakaz_232.htm

Наказ Міністерства освіти і науки України від 8 серпня 2000 року N 370 «Про проведення Міжнародного «Тижня освіти дорослих» http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=253338

Наказ Міністерства освіти і науки України від 23 липня 2003 року N 492 «Про проведення IV Міжнародного «Тижня освіти дорослих» в Україні» http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=253380 ;

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2004 року N 577 «Про проведення V Міжнародного «Тижня освіти дорослих» в Україні» http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=253644 ;

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 вересня 2005 року N 532 «Про проведення VI Міжнародного «Тижня освіти дорослих» в Україні»

Наказ Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2006 року N 637 «Про проведення VII Міжнародного «Тижня освіти дорослих» в Україні» http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=254243 .

Додаток 2. Лист джерел Інтернет пошуку провайдерів освіти дорослих у пілотних областях (період: жовтень-листопад 2010)

LVIV

1. <http://www.city-adm.lviv.ua/news/social-policy/9436-u-lvovi-pracuvatime-universitet-tretogo-viku>
2. <http://lviv.mycityua.com/news/lviv/2010/09/22/180716.html>
3. <http://www.ngo.lviv.ua/>
4. <http://www.dovidka.lviv.ua/index.php?cont=subch&scid=53>
5. <http://gromada.lviv.ua/sections/inshi-gromadski-obednannya/>
6. http://ce.lviv.ua/catalog/?section_id=255
7. http://ce.lviv.ua/catalog/?section_id=298
8. <http://www.city-adm.lviv.ua/ngo/public-organizations>
9. <http://catalog.shiftcms.net/catalog/50.htm?start=10>
10. <http://mapia.ua/ua/lviv/gromadski-organizacii?page=2>
11. http://ngo.lviv.ua/index.php?option=com_sectionex&view=category&id=4&Itemid=7#catid45
12. http://business-guide.com.ua/enterprises?q=&v=1338&o=360&export_mva=&import_mva=&g=&page=3
13. <http://www.google.com.ua/search?hl=ru&source=hp&q>
14. <http://catalog.i.ua/catalog/320/?r=11301>
15. http://lvov.559.tut.ua/obschestvennye_organizatsii_assotsiatsi/
16. <http://pugoo.org.ua/city.php?r=31&c=9>
17. <http://yellow.com.ua/rListrus.aspx?a=15&r=1022&p=1>
18. http://www.topping.com.ua/rating/lvov/society_and_politics/funds/11.html
19. http://kareinfo.com/enterprises?q=&v=1337&o=361&export_mva=&import_mva=&g=&page=2

POLTAVA

1. <http://www.bg.ua/enterprises?q=&v=1338&o=449>
2. http://www.ipe.poltava.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=70
3. <http://uaed.uaforums.net/--vt6.html>
4. http://www.umo.edu.ua/docs/Inf_lyst.doc
5. <http://eu.prostir.ua/view/243095.html>
6. <http://www.ua-region.com/kved/80.42.0>
7. <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:bep1AX03HfwJ:dasoa.edu.ua/no-de/54>
8. http://www.cippe.edu.ua/index.php?page=section_news&topic_id=304&content_id=625&p=9
9. <http://www.rada-poltava.gov.ua/city/education/>
10. <http://osvita.work.ua/ua/courses/company/1342/>
11. <http://yellow.com.ua/rList.aspx?a=18&r=1022&p=0>
12. <http://www.zp.poltava.ua/katalog/?sub=22>
13. <http://ukrbox.com/poltava/index.php?c=5>
14. <http://dir.meta.ua/topics/ua/poltava/country/institutions-and-movements/public/>
15. <http://www.dcz.gov.ua/pol/control/uk/publish/article>
16. <http://www.polbi.poltava.ua/>
17. <http://www.civicua.org/news/view.html?q=1475793>
18. <http://kolo.poltava.ua/2010/09/29/u-poltavi-prezentovali-majbutnij-zhinochij-forum/>
19. <http://www.pfpp.poltava.ua/infrastructure/560538/>
20. <http://www.discount.ua/firm-258143.html>

Додаток 3. Таблиця 1. Експерти *, що взяли участь у дослідженні освітніх потреб дорослих, які належать до соціально вразливих та маргіналізованих груп в Полтавській та Львівській областях.

№	ПІП експерта	Назва організації / Місто	Загальні напрями діяльності	Цільові групи у контексті дослідження, з якими співпрацює	Освіта загальний / Стаж роботи за ОД
1	Сорокопуд Ярослава Володимирівна	Міжнародний благодійний фонд Хайфер Прожект Інтернешнл Львів	Недержавні некомерційні організації	1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3Б) люди з сімейними обов'язками	Вища освіта, 30 загальний стаж, 15 років в ОД
2	Кіященко Ганна Василівна	Полтавська філія Суспільної служби України м. Полтава	Недержавні некомерційні організації	1А) Безробітні в містах 1Б) Люди з обмеженими можливостями 2А) особи перед пенсійного віку у містах з професійно-технічною /вищою освітою 2Б) особи пенсійного віку у містах з середньою освітою 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері	Вища освіта, 30 загальний стаж, 9 років в ОД
3	Довганик Леся Матвіївна	Львівський обласний молодіжний центр праці	Державні структури, що надають освітні послуги	Цільова група 1. Особи, що мають обмежений доступ до формального ринку праці (повністю) Цільова група 2. Особи старшого віку (повністю) 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері 3Б) люди з сімейними обов'язками 4А) безхатні громадяни 4Б) мігранти	Вища освіта, 36 років загальний стаж, 12р. в ОД
4	Жук Сергій Віталійович	Благодійна асоціація „Світло надії” м. Полтава	Недержавні некомерційні організації	3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері 4в) особи, що відбувають покарання	Вища освіта, 30 загальний стаж, 10 р. в ОД
5	Буртак Софія Григорівна	БО Львівська Аграрна дорадча служба М. Львів	Недержавні некомерційні організації	1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері 3Б) люди з сімейними обов'язками	Вища освіта, загальний стаж 7 років, 6 років в ОД

6	Закревська Людмила Василівна	Громадська організація «Полтавський Бізнес - інкубатор» М.Полтава Та Полтавська обласна громадська організація Асоціація жінок «Плеяда» м. Полтава	Заклади продовження професійної освіти/ Спеціалізовані і навчальні центри служб зайнятості/ Недержавні комерційні організації	1А) Безробітні в містах 1В) Сільське населення 2А) особи перед пенсійного віку у містах з професійно-технічною / вищою освітою 2Б) особи пенсійного віку у містах з середньою освітою 3А) зайняті у соціальній бюджетній сфері 3Б) люди з сімейними обов'язками	Вища освіта, загальний стаж 36 років, 12 років в ОД
7	Матусяк Оксана Любомирівна	Благодійний фонд «Центр підтримки ініціатив» м. Львів	Недержавні некомерційні організації	1В) Сільське населення 4Б) мігранти 4В) особи, що відбувають покарання	Вища освіта, 35 загальний стаж, 15 р. в ОД
8	Кузьменко Ніна Володимирівна	Регіональний фонд підтримки підприємництва по Полтавській області М.Полтава	Організація як об'єкт Інфраструктури та підтримки малого та середнього бізнесу (Свідоцтво № 002 видане Держаним комітетом України з питань регуляторної політики та підприємництва.)	1А) Безробітні в містах 1В) Сільське населення А) особи перед пенсійного віку у містах 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3Б) люди з сімейними обов'язками 4А) безхатні громадяни	Вища освіта, 25 загальний стаж, 7 в ОД
9	Шамота Наталія Олександрівна	Полтавська обласна благодійна організація «Реабілітаційний центр «Вихід Є!» м. Полтава	Недержавні некомерційні організації	1А) Безробітні в містах	наукове звання та вчена ступень, 5 років загальний стаж, 2 роки в ОД
10	Іваніна Тетяна Юріївна	Фонд розвитку громади «Ініціатива» М. Полтава	Недержавні некомерційні організації	1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері	Вища освіта, 18 років загальний стаж, 15 р. в ОД

11	Гапоник Світлана Володимирівна	Організація роботодавців Печенізького району, Харківська обл., смт. Печеніги	Недержавні некомерційні організації	2В) особи старшого віку у сільській місцевості працювали у Полтаві	Вища освіта, 9 років загальний стаж, 2 р. в ОД
12	Скарга Галина Іванівна	ВГО «Спілка сільських жінок України» Полтавська обл. м. Зіньків	Недержавні некомерційні організації	1Б) Люди з обмеженими можливостями 1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3Б) люди з сімейними обов'язками	Вища освіта, 45 років загальний стаж, 5 р. в ОД
13	Кисельова Оксана Олександрівна	КМГО «Інститут Ліберального суспільства» М.Київ	Недержавні некомерційні організації	2А) особи перед пенсійного віку у містах 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері 3Б) люди з сімейними обов'язками 2р.працювали у Полтаві	наукове звання та вчена ступень, 29 років загальний стаж, 25 р. в ОД
14	Коваadlo Галина Петрівна	Вища школа філософії при ІФ НАН України М.Київ	Заклади продовження професійної освіти	3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері	наукове звання та вчена ступень, 28 років загальний стаж, 5 р. в ОД
15	Магдюк Лариса Борисівна	Центр гендерно-правової освіти ВГО „Українська асоціація маркетингу” м. Київ	Заклади продовження професійної освіти/ Недержавні некомерційні організації	1А) Безробітні в містах 1Б) Люди з обмеженими можливостями Цільова група 3. Люди з низьким рівнем доходу (повністю)	Вища освіта, 30 років загальний стаж, 30 р. в ОД
16	Полуйко Василь Юліанович	Західноукраїнський ресурсний центр м. Львів	Недержавні некомерційні організації	1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3 А) зайняті у соціальній бюджетній сфері	Вища освіта, загальний стаж 23 р., 13 років в ОД
17	Довган Левко Васильович	Західноукраїнський ресурсний центр м. Львів	Недержавні некомерційні організації	1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості	Вища освіта, загальний стаж 17 р., 10 років в ОД

* У список експертів, були включені фахівці, які мешкають також у інших регіонах (наприклад, у Києві, Харківській області тощо), але які проводили освітні програми для дорослих у зазначених областях, або добре обізнані з потребами цільових груп дослідження

Додаток 4. Таблиця 2. Соціально незахищені категорії громадян в Україні згідно чинного законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення

№	Групи соціально незахищених категорій громадян	Склад групи
1	Громадяни похилого віку	Громадяни передпенсійного віку
		Самотні громадяни похилого віку
		Громадяни похилого віку, які не мають право на пенсію
2	Учасники війни	Учасники війни та члени їх сімей
		Інваліди війни
		Діти війни
3	Жертви радянського режиму	Жертви нацистських переслідувань та члени їх сімей
		Жертви політичних репресій та члени їх сімей
		Депортовані особи, які повернулися в Україну на постійне проживання, та члени їх сімей
4	Особи, уражені ВІЛ/СНІД	Віл-інфіковані та члени їх сімей
		Хворі на СНІД та члени їх сімей
5	Сім'ї з дітьми	Малозабезпечені сім'ї
		Сім'ї, що перебувають у складних життєвих обставинах
		Опікуни/піклувальники
		Усиновлювачі, прийомні батьки і батьки-вихователі
		Одинокі матері з дитиною
		Одинокі батьки, опікуни/піклувальники
6	Діти-сироти	Діти-сироти
		Діти, позбавлені батьківської опіки
7	Діти та молодь	Діти та молодь
		Діти з малозабезпечених сімей
		Учні (вихованці) шкіл
8	Постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи громадяни	Ліквідатори наслідків аварії на Чорнобильській АЕС
		Постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи громадяни та члени їх сімей
9	Тимчасово непрацюючі громадяни	Безробітні громадяни та їх утриманці
		Тимчасово непрацездатні громадяни
		Вагітні жінки
10	Сільські жителі та жителі гірських районів	Сільські жителі
		Особи, що переселилися у важко достатні сільські населені пункти
		Жителі гірських населених пунктів
11	Безхатні громадяни	Безхатні громадяни
		Безпритульні діти
12	Колишні ув'язнені	Особи, звільнені з місць позбавлення або обмеження волі
		Звільнені з-під варти особи
13	Особи, що не мають права на пенсію	Інваліди з дитинства
		Біженці
		Церковнослужителі та священнослужителі
		Жінки з почесним званням Мати-героїня

Джерело: Адаптовано О. Лазоренко з дослідження Центру Громадської експертизи. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування - К, 2009 та деяких законодавчих актів України, що регулюють соціальний захист осіб за ознакою соціальної незахищеності

Додаток 5.
Таблиця № 3. Бази даних постачальників послуг з освіти дорослих у Полтавській та Львівській областях (станом на період жовтень-листопад 2010) за показниками: тренери/викладачі, період надання освітніх послуг, співробітництво

Полтава/Poltava

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг				5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проєктній основі	тимчасові	освітні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Заклади продовження професійної освіти (підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів)									
1.	Учбово-Курсовий Комбінат Управління Житлово-Комунального Господарства Полтавської Облдержадміністрації, КП	36000, м. Полтава, вул. Козака, 1а (05322) 74866	Керівник: Павелко Григорій Іванович	Немає інфо	н/і			Немає інфо	
2.	Науково-Виробничий Центр "Оптималст", МПП	36007, м. Полтава, вул. Кучеренка, 9 Телефони: (0532) 660640	Немає інфо	Немає інфо	н/і			Немає інфо	
Вищі учбові заклади (перепідготовка та послуги для населення)									
3.	Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського	36029, м. Полтава, вул. Жовтнева, 64-ж, кімн. 1.5, кафедра педагогічної майстерності Контактні телефони: факс: (05322) 7-26-08 (приймальня ректора), (0532) 615-069 (кафедра педагогічної майстерності), 066 0331422 E-mail: pbilyk@rambler.ru toof@pei.poltava.ua http://www.ipe.poltava.ua	Зелюк Віталій Володимирович Ректор Тел.: 0 (532) 72608 ; 0 (532) 615-068 toof@pei.poltava.ua	Немає інфо	н/і			Friedrich Ebert Foundation.	

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг			5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Спеціалізовані учбові центри служб зайнятості								
4.	Полтавська Національної Статистики, Обліку та Аудиту Філія Академії	36000 М. Полтава, Ок-бреський р-н, вул. Монастирська, 6 тел.:(0532) 7-26-94	Хотєвська Ольга Борисівна, тел..(0532) 7-26-94	Немає інфо	н/і			Немає інфо
5.	Полтавський обласний центр зайнятості	36039, м Полтава, вул. Сінна, 45 Код 0-532 (внутрішньообласний) Код 0-532 (загальнодержавний) Тел.56-95-38 E-mail: 08sprgom@cz.poltava.ua або Відділ організації профнавчання Цілина Алла Володимирівна 51-84-57 http://www.dcz.gov.ua/pol/control/uk/faq/theme	Клавдієва Катерина Данилівна	Немає інфо	+			"Інститут гендерних трансформацій"
Недержавні некомерційні організації (громадські організації, благодійні фонди тощо)								
6.	Полтавська Національної Статистики, Обліку та Аудиту Філія Академії	36000 М. Полтава, Ок-бреський р-н, вул. Монастирська, 6 тел.:(0532) 7-26-94	Хотєвська Ольга Борисівна, тел..(0532) 7-26-94	Немає інфо	н/і			Немає інфо
7.	Полтавська філія Суспільної служби України	36020, Полтава, Соборний майдан, 15 т/ф(0532) 50-06-47 Mobile: 8 0502256177 http://ssu-poltava.org/ Mail: ssu@poltava.ukrtel.net E-пошта pfssu@i.ua	Кіщенко Ганна Ваєславівна Kiyaschenko @i.ua (0532) 500-647	За контрактом 4 Шагова Лариса Аркадіївна pfssu@i.ua		x		Органи місцевого самоврядування, Інститут економіки та права, коледж «Світоч», публічні бібліотеки USAID Жіночий консорціум України".

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг			5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та підготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.	Громадська Асоціація "Агентство з розвитку громади м. Полтава"	36020, Полтава, Соборний майдан, 15 Phone: +38 (0532) 500647, Mobile: 8 0954085186	Ольга Латиш	Немає інфо				Полтавська філія Суспільної служби України
9.	Полтавська Обласна Організація Національної Спільки Письменників України	36020, Полтава, Соборний майдан, 15 Тел: + (532) 500-647, моб: +0503462703 ел.пошта poltava.spilka@mail.ru http://histpol.narod.ru/gromada/tvorch_ob/ene16-064.htm	Олена Гаран	Немає інфо				Полтавська філія Суспільної служби України
10.	Громадська організація «Бізнес-інкубатор»	36029, Полтава, вул. Фрунзе, 86-а 3- поверх Телефон (коп) (0532) 56-55-14 факс (0532) 56-55-14 Е-пошта slpolbi@e-mail.pl.ua Веб-сайт www.polbi.poltava.ua	Закрецька Людмила Ваєпівна slpolbi@e-mail.pl.ua телефон (0532) 59-26-41	постійних 2 За контрактом 2 Закрецька Людмила Ваєпівна, Кузьменко Ніна Володимирівна Жіночий Консорціум України – «Тренінг для тренера», Віннок Інтернешнел – «Протидія торгівлі людьми», «Запобігання домашньому насильству», «Економічний розвиток жінок», «Розвиток інновацій в малому бізнесі		*		Полтавська Аграрна академія. Регіональний фонд підтримки підприємництва. Обласний центр зайнятості.
11.	Регіональний фонд підтримки підприємства м. Полтави	пров, Шкільний 4, офіс 9 Полтава, Україна 36003 0532606601 0532 506742 050 3465158 Rfpp.poltava@gmail.com director@fpp.poltava.ua	Генеральний директор Кузьменко Ніна	постійних 1 За контрактом 4 Кузьменко Ніна Володимирівна Дарноших Валентина Олександрівна Нікітенко Лариса Михайлівна Смирнова Оксана Вікторівна Якименко Софія Ігорівна МЖНАРОДНА ПРОГРАМА TACIS, м. Київ, 1997 р., (підготовка тренерів) Лейола коледж, штат Меріленд, США International technology research institute 2000 р., (управління технологіями) Програма BIZPRO, м. Київ,		*		Полтавський центр бізнесу Полтавський обласний центр зайнятості Корпусу Миру міжнародна організація підтримки малих проектів SPA (Small project Assistance

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг			5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіти та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
12.	Полтавський обласний осередок Ліги соціальних працівників України	Повна поштова адреса Полтава вул. Кондратюка 19 кв. 24 Фактична адреса Полтава вул. Жовтнева 54 Телефон (0532) 613522 факс (0532) 613522 Е-пошта liga_pl@tambler.ru	Винокуров Олена Едуардівна	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіти та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих підвищення кваліфікації тренерів, 2001 р. BUREAU VERITAS, Київське відділення, 2002, курс по управлінню системною якістю Info-Manager, м. Київ, 2004 підвищення кваліфікації Консультантів з фінансового менеджменту по навчальним програмам „Альг-Фінанси”, „Альг-прогноз” КМК „ТАСК –Тренінг” (м.Київ), 2006 р. Тренінг для тренерів За контрактом 6 Програма ПРООН та інші ТОГ, що проводились в різний час НДО		*		Відділ у справах сім'ї та молоді Полтавської ОДА Полтавський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій Інститут ліберального суспільства Жіночий консорціум України Громадські організації
13.	Спілка жінок "Чурайвна;	Адреса: м. Полтава, вул. Шевченка, 196Телефон: (0532) 66-46-37	Вікторія Курілко, голова	Немає інфо			управління у справах сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації у реалізації державної гендерної політики в області	

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг			5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
14.	Полтавський обласний медіа-клуб	Адреса: 36013 м. Полтава, вул. Демократична, 34 Тел. (0532) 502 695 185 184, факс (0532) 50-26-95, 185 184 Е-пошта: mclub@septor.net.ua	Президент: Кучеренко Людмила	Немає інфо				Немає інфо
15.	Полтавська обласна громадська організація Асоціація жінок «Плеяда»	Повна поштова адреса 36002, м. Полтава, вул. Фрунзе, 86 а, 3-й поверх Телефон (код) (0532) 56-55-14; моб.тел. 0953121792 Е - пошта Aswomem2@mail.ru Закрецька Людмила Василівна	Держач Тетяна Іванівна Aswomem2@mail.ru телефон (код) (0532) 56-55-14	постійних 2 За контрактом 2 Закрецька Людмила Василівна, Гунченко Вікторія Петрівна Жіночий Консорціум України – «Тренінг для тренера», Вінок Інтернешнел – «Пропидія торгівлі людьми», «Запобігання домашньому насильству», «Економічний розвиток жінок»	*	*		Центр підтримки підприємництва «Полтавський Бізнес-інкубатор»
16.	"Народний університет" при Полтавському міському культурно-просвітницькому Товаристві інвалідів "Ірина"	Адреса: м. Полтава, вул. Цюлковського, 53 Телефон: (0532) 3-15-95	Любов Каложна, директор	Немає інфо				Немає інфо
17.	Молодіжна громадська організація "Нова хвиля"	Адреса: м. Кременчук Полтавської обл., вул. Київська, 40, кв. 11 Телефон: (05366) 5-10-56	: Максим Троцький, голова	Немає інфо				Немає інфо
18.	Громадська організація "За професійну допомогу"	315341, Комсомольськ Полтавської області, а/с 90 Тел.: (05348) 7-47-08 Факс: (05348) 2-10-98	Голова правління Сергій Волочай	Немає інфо				Немає інфо
19.	Громадська організація «Фонд розвитку громади м. Кременчука»	Кременчук Каш Ірина (050) 957-23-86 ps314@uapindex.ru Семеняченко +Валентин 0536 799164 0674479359 frgk@ua.ru	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг			5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/викладачі постійні, контракти; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
20.	ПОБО " РЦ "Вихід Є!"	36000м. Полтава, вул. П. Комуни, 36 тел.8(0532)508-396 моб.093-92-95-826 email: RcEscape@gmail.com Шамота Наталя Веб-сайт www.poltava-center.at.ua	Льченко Руслан Миколайович телефон (код) 093-6357052	Заступник Шамота Наталя Олександрівна Липівель Олександр Володимирович Льченко Руслан Миколайович 3.2.2.Б) вишу 3.2.2.В) мають вчену ступень Інформаційно-образовательний центр «ОПОРА» г. Москва	*			Полтавський інститут економіки і права, Полтавський національний педагогічний університет ім. Короленка
21.	Благодійна асоціація „Світло надії“	Повна поштова адреса м. Полтава вул. Артема 28-А Фактична адреса м. Полтава вул. Артема 28-А Телефон (код) (0532) 508-599 моб.тел. 050-404-17-38 svitlonadii@gmail.com www.svitlonadii.org.ua	Демченко Максим Григорович svitlonadii@gmail.com телефон (код) (0532) 508-599	постійних 2, За контрактом 3 Сергій Жук Надія Гимшенко Олександр Соляник Вера Мосгова Сергій Седих Програма Холт інтернешнел" Підготовка тренерів школи уєвдомленого батьківства (США) Тренінговий центр „Опора” м. Москва Сімейне консультування. Школа тренерів „Counterpart” м. Київ				Інститут післядипломної педагогічної освіти Управління освіти Полтавського міськвиконкому Управління охорони здоров'я Полтавської обласної адміністрації
22.	НГО «Європейський вибір»	Повна поштова адреса – 69301 м.Кременчук, квартал 101 буд 10-А оф 53 Фактична адреса - 69301 м.Кременчук, квартал 101 буд 10-А оф 53 Телефон/ факс 0536 746-747 Е-пошта ewchoice_tv@vizi-net.com Веб-сайт EU4UKR.blogspot.com	Животовський Олег Якович ewchoice_tv@vizi-net.com телефон 0536-74-67-47	постійних 1 За контрактом 2 Животовський Олег Якович Скибіляк Іван Васильович Гайдамак Людмила Миколаївна Животовський Кирил Олегович 1. Випла школа міжнародного менеджменту Варшава, Польща Курс «Європейська інтеграція» червень-липень 2005р/к 2. Інститут масової інформації, Київ, Україна Курс «Журналістське розслідування – вища ліга української журналістики» травень 2006 року 3. Навчальний візит. Стокгольм,		*		Міжнародний фонд Відродження, Європейська програма Представництво Європейської комісії в Україні Посольство США Відділ демократії та преси Менеджмент Систем Інтернешнал Благодійний фонд ПаУСІ Асоціація Європейських студій України Центр політичної освіти

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг			5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
				<p>Швеція. Курс «Європейська концепція тендерної рівності» вересень 2006 року</p> <p>4. Цикл навчальних тренінгів Київ, Україна Проект «Гідна Україна» Тематичний курс «Сприяння провіді корупції». 2007 рік</p> <p>5. Академія при президенті України, Перша Українська школа європейської інтеграції, Київ, Україна. Курс «Європейська інтеграція» березень, 2008 рік</p> <p>6. Навчальний візит за проектом «Прозора Україна, Краків, Польща. Курс «Прозорість діяльності органів місцевого самоврядування» листопад 2008 року</p> <p>7. Навчальний візит. Брно, Чехія Університет Я.Мозорєка Курс «Соціально відповідальний бізнес» червень 2009 року</p> <p>8. Навчальний візит. Брюссель, Бельгія. Курс « Європейська політика Східне партнерство» листопад 2009 року</p> <p>9. Навчальне стажування, Тбілісі, Грузія. Курс « Громадські організації для людей , які потребують особливої уваги» липень 2010</p> <p>10. Майстер – клас .Київ, Україна. «Розвиток громадянського суспільства. Інституційний розвиток НГО» жовтень 2010</p>				<p>Основні партнери Джерела фінансування надання освітніх послуг для цільових груп</p> <p>Проект «Гідна Україна (2007-2009)</p>

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг			5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
23.	Фонд розвитку громади «Ініціатива»	Іванна Геляна +(0532) 613522 (050)053517 poltava.initiative@gmail.com tatyana.ivapina@gmail.com	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо
24.	Монтессорі –Центр „Соняшник”	м.Полтава моб.: 099 49 40 -716	Горбунова Юлія Керівник майстерні	Немає інфо				Немає інфо
25.	ВГО «Співка сільських жінок України» Полтавська обл. м. Зінків	Полтавська обл, Зінківський р-н, м.Зінків „вул. Прохорова буд. 4 31364	Скарга Галина Іванівна	Немає інфо				Немає інфо
Недержавні комерційні організації								
26.	Центр Кадрових та Тренінгових Технологій "Ваш успіх", ПП	36000 м. Полтава, вул. Котляревського, 1/27 оф.509 (0532) 508234 www.success.poltava.ua	Бездудна Лариса Григорівна - Директор	Немає інфо				Немає інфо
27.	Політех, науково-методичний центр	вул. Фрунзе, 146-А, м. Полтава, 36008 тел. (0532) 61-37-38 www.politex.ws	Леонід Олексійович	Немає інфо				Немає інфо

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг			5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вищі учбові заклади (перепідготовка та послуги для населення)								
28.	Інститут Лідерства та менеджменту при Українському Католицькому Університеті	032 240-99-44 0676722167 nbordun@ucu.edu.ua	Бордун Наталія	Немає інфо	Немає інфо			Немає інфо
29.	Центр Підтримки Бізнесу - Ньюбізнес, ДООП ЗАТ "Львівський Інститут Менеджменту"	79008, м. Львів, пл. Галицька, 7 0322 727562 0322 975037	Бей Олена Борисівна - Директор	Зазначено 23	Немає інфо			Немає інфо
Спеціалізовані учбові центри служб зайнятості								
30.	Львівський обласний молодіжний центр праці	Повна поштова адреса_м. Львів, вул. Вороного, 3 Телефон (код) (032) 225 57 34_моб.тел. 067 905 72 66_ Е-пошта ld13@ukr.net_ Веб-сайт loper.lviv.ua	Довганік Леся Матвійвна	Немає інфо		x		Львівський обласний /міський центр зайнятості, головне управління економіки ЛОДА, управління культури та туризму
31.	Львівський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості	Повна поштова адреса 79060, м. Львів, вул. Кн. Ольги, 122 Телефон (код) 032 факс 232-22-52 Е-пошта profc@loez.lviv.ua Веб-сайт	Кузьменко Василь Васильович profc@loez.lviv.ua телефон (код) (032) 232-22-52	постійних 7 За контрактом – 7 Кузьменко Василь Васильович, Бубняк Роман Йосифович, Брагинська Ольга Віталіївна, Сапрук Ольга Йосифівна, Петрик Ірина Миколаївна, Федина Тетяна Богданівна, Олендра Володимир Леонідович Зимянський Андрій Романович, Васильцова Мірія Михайлівна, Банах Юрій Володимирович, Теребух Андрій Андрійович, Бойко Наталія Михайлівна, Квасний Любов Іригорівна, Стукаліна Надія Тимофіївна Вища освіта - 14	+			Львівський обласний центр зайнятості, міські, районні центри зайнятості та працедавці

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг			5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
32.	Трускавецький міський центр зайнятості	М.Трускавець, вул. Рачки Тел.. (03-247)6-9123	Роман Маргарита Анаголівна Тел.. (03- 247)6-9123	Немає інфо	x			Львівський обласний центр зайнятості, працедавець та інші
Недержавні некомерційні організації (громадські організації, благодійні фонди тощо)								
33.	Університет третього віку	м.Львів вул. Героїв УПА, 76 на базі аудиторій УКУ, університету фізичної культури, інституту соціоуправлінських проблем людини ЗУНЦ НАН України.	Богдан Виноградський. голова науково-методичної ради Університету у третього віку	Немає інфо	Відкрився 3 жовтня 2010			міжвузівський проєкт, який діє за угодою між ректорами університетів у співпраці з управлінням соціального захисту і управлінням освіти мерії та ГО «Родина Кольпінга».
34.	БО Львівська Аграрна Дорадча Служба	Повна поштова адреса БО «ЛАДС», а/с 3367, вул. Стрийська, 57, м.Львів – 79031 Фактична адреса Хуторівка 4б, офіс # 301 Львів, 79000 Тел.06767606 92 факс 0322327716 Буртак Софія Григорівна sofia.burtak@gmail.com	Паньків Іван Ярославович takivan@ukr.net 0322327716	10/ За контрактом	*			Державні програми, міжнародні проєкти, замовлення клієнтів дорадчих послуг Канадська Агенція з міжнародного розвитку (СІДА), Компанія Сокодеві (Канада), ХП Хайфер Проджект Інтернешнл
35.	Львівтехнополіс, Західно-українська регіональна асоціація інноваційних фірм	79058, м. Львів, пр-т В'ячеслава Чорновола, 57 (032) 2523401 www.zuinaif.info	Лелік Любов Іванівна - директор	Немає інфо				Немає інфо
36.	ГО „Імпульс”	82600 Сколе, Львівська область вул.Д.Галицького 7 Телефон (код) 0325122560 факс 03251 22560 impuls_baginets@ukr.net	Багринець Мирослава Степанівна	постійних 2 За контрактом 5 Львівський національний університет „Львівська политехніка”	*			Сколівський районний центр зайнятості, Вищі та середні професійно-технічні заклади, роботодавці району, інші громадські організації

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг				5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	Основні партнери	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
37.	"Посол Плюс"	м. Львів, вул. Плузника 6, оф. №2 (032)243-09-03 www.posol.com.ua posolviv@ukr.net	Олександр Леся Романівна - Голова правління	Немає інфо				Немає інфо	Основні партнери Джерела фінансування надання освітніх послуг для цільових груп
38.	Інститут Громадського Лідерства (ІГЛ)	пр. Чорновола, м. Львів, 57/706 Іван Кульчицький відділ зовнішніх зв'язків тел. -050-672-0-762 093-46-88-777 rl@ihl.org.ua office@ihl.org.ua www.ihl.org.ua	Ігор Губіліт – керівник 093-46-88-777	Немає інфо				управління у справах молоді, сім'ї та спорту Львівської міської ради; Львівський центр науково-технічної та економічної інформації (www.cstefi.lviv.ua).	
39.	Освіта, ІКЦ	Львів, вул. Театральна, 17. Поштова адреса: 79019, Львів, а.с. 1596, пр. Чорновола, 4, к. 1 .Телефон: (032) 2434738 info@osvita.org www.osvita.org	Гагалюк Андрій Михайлович	Немає інфо				Немає інфо	
40.	Жіночі перспективи, Західноукраїнський центр	пр. Червоної Калини, 36, 79070 м. Львів т/ф : (032)-295-50-60 032)-244-93-21 women@women.lviv luba_maxymovych@women.lviv.ua www.women.lviv.ua заступник голови Марта Чумало (050)-371-40-55 Галина Федькович -(050)-910-57-55	голова Любов Максимови ч-(067)-67-125-57	Немає інфо				USAID Делегация Європейської Комісії в Україні, Міжнародна Організація з Міграції, ОБСЄ, Фонд ім. Стефана Баторія. Державна Служба Зайнятості	

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг			5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
41.	Центр ініціатив Львівщини, (ГО "Ціль")	Керівник освітніх проектів: Андрій Салига, (097) 9072199 79000, Україна, м. Львів, вул. Дорошенка, 29, к.7 (032) 299-71-62 Email: cil_go@ukr.net	Тарас Дорош, (097) 9072198	Немає інфо				Немає інфо
42.	ГО «Європейський діалог»	м. Львів 032 297 18 57 050 134 99 20 ua.gula@dialog.lviv.ua Боренько Ярина Грабовська Олена 032 297 18 57 grabovska@gmail.com Софій Нагалія Моб.: 063 281 48 18 www.dialog.lviv.ua	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо
43.	БФ «Майбуття	Львів Залужний Андрій 050 6733005 zaluzhnyy@gmail.com	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо
44.	Асоціація «Нові Горизонти»	Дрогобич Магльона Олександр 03244 3 57 62 0676747477 magliona@ukrpost.ua	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо
45.	Західноукраїнський ресурсний центр, ГО	79008, м. Львів, вул. Лисенка 21, 1-й поверх Телефон: 0-322-976624, 976813 office@zurc.org http://www.zurc.org	Ваєль Полуїко моб.тел. 0676724208 polujko@zurc.org	12 пост, 16 тренер, (півставки) „декілька волонтерів				Посольство Канади в Україні; Канадського Бюро Міжнародної освіти; Міжнародна організація з міграції партнери є у Німеччині, Польщі, Канаді, Швеції та в інших країнах

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3. Контактні особи		4. Період надання освітніх послуг				5. Співробітництво
			3.1. Керівники	3.2. Тренери/ викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	основні партнери	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
46.	Міжнародний благодійний фонд Хайфер Прожект Інтернешнл	Адрес регіонального представництва 79035 Львів п/я 7943 Телефон (код) 0322 976309 моб.тел. 0996431848 Е-пошта uagoslava.sorokopud@heifer.org.ua Веб-сайт www.heifer.org.ua	Терес Віктор Михайлович тел 044 490-7629 факс 044 494-2609 моб.тел. 050 351-6305 viktor.teres@heifer.org.ua www.heifer.org.ua	8/За контрактом координатор тренінгових програм Сорочокуд Ярослав Володимирівна 7 координаторів проекту одночасно являються тренерами організації	*	**		Українська Академія Національного Університету Життєвих та Екологічних Наук Львівського Національного Ресурсного Центру „Гурт”	
47.	Благодійний фонд «Центр підтримки ініціатив»	Повна поштова адреса 79054 м.Львів. а/с 5912 Факт. адреса вул. Яворницького За/26, м.Львів, 79054 Телефон (код) (032)24016662 факс(032)24016662 oks.matusyak@gmail.com	oks.matusyak@gmail.com телефон (код)050175 2966	За контрактом: 3		*		Організації громадянського суспільства, що надають освітні послуги Міжнародні організації Органи влади	
48.	Комп'ютерно-діловий Центр	м.Стрий fedirwowlk@gambler.ru	Федоров Ят Володимир	Важко отримати інфо				Немає інфо	
49.	Товариство Лева Лабораторія Громадянської Освіти	79000 м.Львів вул.Дрогобича ,8/12 тел: (032) 274-42-64 моб.095-601-98-13 Надія Криг тренер-викладач Nadiya.krit@gmail.com www.lion.lviv.ua www.tovarystvo.org	Оксана Чабан Координатор Освітніх Програм	Немає інфо				Немає інфо	
50.	Центр Інтегральної опіки для жінок	Львів Тетяна Онучко t.onuchko@gmail.com моб. 097 751-84-15	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо	

N п/п	Назва організації	Контактна інформація	3.Контактні особи		4.Період надання освітніх послуг			5.Співробітництво
			3.1.Керівники	3.2.Тренери/викладачі постійні, контрактні; освіта та перепідготовка по програмі з викладання для дорослих	регулярні	на проектній основі	тимчасові	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
51.	НГО "Народна допомога"	Львів Марія Чура Chura.mariya@gmail.com Моб.: 097-40-70-594	Немає інфо	Немає інфо	Немає інфо			Немає інфо
52.	Українська система дистанційного навчання	Львів, Чорновола просп., 57	Немає інфо	Немає інфо				Немає інфо
53.	Освітній ресурсний центр	Львів, пр. Чорновола 4/1 79019 Львів а/с 2833 тел 032 235 87 11 oscs@link.lviv.ua	Генрик Ярослав Вячеславович	Штатний персонал - 3 особи Кількість волонтерів -10 осіб				Немає інфо
54.	Товариство краєзнавців Яворіщини «Гостинець»	вул. Степана Бандери 19/19 м. Новояворівськ, Яворівський район, Львівська область kosyk@ukrpost.ua тел: 097 6689941 //www.gostynets.blogspot.com	Косик Леся Богданівна kosyk.les@gmail.com тел.:097 6689941	постійних 5		+	+	Західно-Український ресурсний центр, Кашубський народний університет (Польща), Народна школа св. Марії для дорослих (Швеція) Dvvv.int.
55.	Громадська організація «Історико-краєзнавче товариство «Дзвін»	81712, Львівська область, Жидачівський район, село Квітневе, вулиця І-Гравня,36 Телефон (код) 032 39 61 555 Е-пошта ikt_dzvin@ukr.net Веб-сайт www.kvitneve.ucoz.org	Козар Галина Іванівна ikt_dzvin@ukr.net телефон (код) 0964054299	постійних 4 Чайка Галина Міронівна Прошдим Юрій Михайлович, Багрий Надія Євстахівна		+	+	Жидачівський (районний) центр зайнятості Відділ освіти Жидачівської РДА Туристичний гурток Агенція розвитку сільських територій Народний часопис «Новий Час»
56.	Львівський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Клуб органічного землеробства	Повна поштова адреса: м.Львів, вул.Спиромоненка, 12/85, 79071 Фактична адреса м.Львів, вул. Зелена, 32 Телефон (код) (032) 243-02-00 lviv_oz@cluboz.net	Чучко Тетяна Альбертівна TatyanaCh@ukr.net телефон (код) (067) 750 11 40	постійних 2			+	Немає інформ.

Додаток 6.

Таблиця № 4. Бази даних постачальників послуг з освіти дорослих у Полтавській та Львівській областях (станом на період жовтень-листопад 2010) за показниками: форми освітніх послуг / тематика, цільові групи (цільові групи дослідження та інші), вартість послуг (за годину або за день на людину у гривнях)

Полтава/Poltava

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи				8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину		
Заклади продовження професійної освіти (підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів)									
1.	Учбово-Курсовий Комбінат Управління Житлово-Комунального Господарства Полтавської Облдержадміністрації, КП	36000, м. Полтава, вул. Козака, 1а (05322) 74866	Немає інфо	1	2	3	4	Немає інфо	Немає інфо
2.	Науково-Виробничий Центр "Оптималіст", МПП	36007, м. Полтава, вул. Кучеренка, 9 Телефони: (0532) 660640	Немає інфо					Немає інфо	Немає інфо
Вищі навчальні заклади (перепідготовка та послуги для населення)									
3.	Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського	36029, м. Полтава, вул. Жовтнева, 64-ж, кімн. 1.5, кафедра педагогічної майстерності Контактні телефони: факс: (05322) 7-26-08 (приймальня ректора), (0532) 615-069 (кафедра педагогічної майстерності), 066 0331422 E-mail: nbilyuk@rambler.ru root@pea.poltava.ua	підвищення кваліфікації; дистанційні курси підвищення кваліфікації (ДПК) за різними фаховими програмами навчання.	1	2	3	4	Немає інфо	н/інфо н/інфо 0

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1 за годину	8.2 за день на людину	
4.	Полтавська Філія Національної Академії Статистики, Обліку та Аудиту	36000 М. Полтава, вул. Монастирська, 6 тел..(0532) 7-26-94	Заочна форма навчання: Прикладна статистика Облік та аудит		Немає інфо			
Спеціалізовані учбові центри служб зайнятості								
5.	Полтавський обласний центр зайнятості	36039, м.Полтава, вул. Сінна, 45 Код 0-532 (внутрішньообласний) Код 0-532 (загальнодержавний) Тел.56-95-38 E-mail: 08srgrom@ez.poltava.ua або Відділ організації проф. навчання Цілина Алла Володимирівна 51-84-57	Семінари: С початку 2010 року спеціалістами Кобеляцького районного центру зайнятості проведено 40 семінарів з гендерних питань семінар-практикум з навчання гончарної справи безробітних "круглий стіл" на тему: "Розвиток традиційного ремісництва - шлях до економічного розвитку села" семінар "Як розпочати свій бізнес?"	1 1А 1В	2 3 4			н/інфо
Недержавні некомерційні організації (громадські організації, благодійні фонди тощо)								
6.	Полтавська філія Суспільної служби України	36020, Полтава, Соборний майдан, 15 т/ф(0532) 50-06-47 Mobile: 8 0502256177 http://ssu-poltava.org/ Mail: ssu@poltava.ukrtel.net E-пошта pfssu@i.ua	Семінари Тренінги Короткотермінові курси 6.1.Принципи роботи та механізм взаємодії Регіональної Обмінної Системи «Використання нових інформаційних технологій», «Співпраця громадських організацій з владою і ЗМІ», «Роль жінок у проєсах прийняття рішень», «Школа для громадських організацій», «Громадянське представництво». 6.2Курси з Основ ПК, Курси з користування Інтернет Основи ведення малого бізнесу	1 1А 1Б 1В	2 2А 2Б	3 3А	4 4	125 грн підприємці, депутати, сільські голови

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на годину	
7.	Громадська Асоціація "Агентство з розвитку громади м. Полтава"	36020, Полтава, Соборний майдан, 15 тел(0532) 500647, моб 0954085186	Немає інфо		Немає інфо			
8.	Полтавська Обласна Організація Національної Спілки Письменників України	36020, Полтава, Соборний майдан, 15 Тел.+ (532) 500-647, моб. +0503462703 ел.пошта poltava.spilka@mail.ru	Комп'ютерні курси, Курси: "Як користуватися Internet". Web-design		Немає інфо			
9.	Громадська організація Полтавський Бізнес-інкубатор»	36029, Полтава, вул. Фрунзе, 86-а 3- поверх Телефон (код) (0532)_56-55-14 факс (0532)_56-55-14 Е-пошта slpolbi@e-mail.pl.ua Веб-сайт www. polbi.poltava.ua	Семінари Тренінги Короткотермінові курси Громадська просвіта Програми підвищення кваліфікації 6.1. Тренінги: «Власна справа», «Розвиток зеленого туризму», «Основи підприємництва та бізнес-планування », «Основи маркетингу», «Розвиток інновацій в малому бізнесі» 6.2. Програми підвищення кваліфікації: «Володіння комп'ютером Семінари: «Протидія торгівлі людьми», «Техніка пошуку роботи», «Правове регулювання підприємницької діяльності»	1А 1Б 1В 2А 2Б 2В 3А 3Б 4А		50 грн.	16 грн..	

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)		8.1. за годину	8.2. за день на людину
10.	Регіональний фонд підтримки підприємництва м. Полтави	пров, Шкільний 4, офіс 9 Полтава, Україна 36003 0532606601 0532 506742 050 3465158 Rfpp.poltava@gmail.com director@fpp.poltava.ua	<p>Семінари Тренінги Короткотермінові курси Громадська просвіта</p> <p>6.1. Тренінги дводенні “Фінансовий менеджмент та фінансовий аналіз”, “Бізнес-планування”, “Фандрайзинг” Фінанси для неприбуткових організацій Маркетинг, Управління персоналом, Мотиваційне лідерство, Ефективні продажі, Ділові переговори, Стратегічний менеджмент, Фінансовий менеджмент, Розробка бізнес-планів, Ділове спілкування, Управління робочим часом Граї як чоловік, а виграї, як жінка. Техніка ділового спілкування Мистецтво ведення переговорів Започаткування власної справи у сфері зеленого туризму. Реалізація бізнес-ідеї в бізнес-плані. Розвиток ділової активності жінок</p> <p>Курси цільового призначення «Підприємць - початківець» Бізнес –ідея та стратегія її втілення Інвестування та кредитування малого бізнесу</p>	1А 1В	2В 3Б	4А 4Б	8.1. за годину	8.2. за день на людину
								100 (грн.)

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину	
11.	Полтавський обласний осередок Ліги соціальних працівників України	Повна поштова адреса Полтава вул. Кондратюка 19 кв. 24 Фактична адреса Полтава вул. Жовтнева 54 Телефон (0532) 613522 факс (0532) 613522 Е-пошта liga_p1@ambler.ru	Семінари Тренінги Громадська просвіта Семінари та тренінги в системі позашкільної неформальної освіти, громадської роботи (розробка та проведення модулів тренінгів) з різним цільовими групами – діти, молодь, представники НПО, соціальні працівники, журналісти, державні службовці, депутати, а також в системі післядипломної освіти педагогічних працівників та державних службовців з питань: - неформальної правової освіти - робота громадських організацій (менеджмент, фандрейзинг, написання проєктів) - розвитку лідерства - гендерних питань - розвитку громадянського суспільства та міжсекторної взаємодії - засад безпеки життєдіяльності (здоровий спосіб життя, безпечна поведінка, репродуктивне здоров'я тощо)	1в 3а 3б		50-200 грн		
12.	спілка жінок "Чураївна;	Адреса: м. Полтава, вул. Шевченка, 196 Телефон: (0532) 66-46-37	Немає інфо					
13.	Полтавський обласний медіа-клуб	Адреса: 36013 м. Полтава, вул. Демократична, 34 Тел. (0532) 502 695 185 184, факс (0532) 50-26-95, 185 184 mclub@septor.net.ua	Немає інфо					

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи				8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)			8.1 за годину	8.2 за день на людину
14.	Полтавська обласна громадська організація Асоціація жінок «Глеяда»	Повна поштова адреса 36002, м. Полтава, вул. Фрунзе, 86 а, 3-й поверх Телефон (код) (0532) 56-55-14, моб. тел. 0953121792 E - пошта Aswomen2@mail.ru Закревська Людмила Василівна	Семінари «Протидія торгівлі людьми», «Долання домашнього насильства» 6.1.Тренінги«Власна справа», «Розвиток зеленого туризму», «Механізм співпраці владних органів ГО» Короткотермінові курси 6.2.Програми підвищення кваліфікації«Володіння комп'ютером » 6.3.Громадська проєвита 7. Фахівці з вищою освітою Фахівці з середньо спеціальною освітою Безробітні в містах (включаючи безробітну молодь) Сільські населення Осіб старшого віку (пенсіонерів) Жінки (сільські жінки, успішні жінки тощо)	1А 1В	2А 2Б	3А 3Б	40 грн.	12,80 грн	
15.	"Народний університет" при Полтавському міському культурно-просвітницькому Товаристві інвалідів "Ірина"	Адреса: м. Полтава, вул. Цюлковського, 53 Телефон: (0532) 3-15-95	Немає інфо				Немає інфо	Немає інфо	
16.	Молодіжна громадська організація "Нова хвиля"	Адреса: м. Кременчук Полтавської обл., вул. Київська, 40, кв. 11 Телефон: (05366) 5-10-56	Немає інфо				Немає інфо	Немає інфо	
17.	Громадська організація "За професійну допомогу"	315341, Комсомольськ Полтавської області, а/с 90 Тел.: (05348) 7-47-08 Факс: (05348) 2-10-98	Немає інфо				Немає інфо	Немає інфо	

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/тематика	7. Цільові групи		8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину
18.	Громадська організація «Фонд розвитку громади м. Кременчука»	Кременчук Каць Ірина (050) 957-23-86 rs314@uapdex.ru Семеняченко +Валентин 0536 799164 0674479359 frgk@ua.gu	Немає інфо		Немає інфо	Немає інфо	
19.	ПОБО " РЦ "Вихід Є!"	36000м. Полтава, вул. П. Комуни, 36 тел.8(0532)508-396 моб.093-92-95-826 ReEscape@gmail.com Шамота Наталя www.poltava-center.at.ua	Семінари Тренінги Тренінг просвітницьких занять із населенням щодо питань репродуктивного здоров'я і планування сім'ї Тренінг особистісного зросту Семінар з питань хімічної залежності Семінар з профлактики негативних явищ у молодіжному середовищі	1 А 1 В		100 грн.	14го дин на 1 слухача 40 грн.
20.	Благодійна асоціація „Світло надії	Повна поштова адреса м. Полтава вул. Артема 28-А Фактична адреса м. Полтава вул. Артема 28-А Телефон (код) (0532) 508-599 моб.тел. 050-404-17-38 svitlonadii@gmail.com www.svitlonadii.org.ua	Семінари; Тренінги; Короткогермнові курси; Програми підвищення кваліфікації б.1. Медико-соціальний супровід клієнтів програми замісної терапії для споживачів наркотиків; Соціальна робота у програмі антиретровірусного лікування; Концептуальні засади програми „Зменшення Шкоди”; Семінари для правоохоронців; Роль працівників міліції у реалізації програми замісної терапії для споживачів наркотиків; Курси підвищення кваліфікації медсестер Тренінги: Методики просвітницької роботи щодо здорового способу життя у молодіжному середовищі (психологи та соціальні педагоги загальноосвітніх шкіл та коледжів); Технології самостійного пошуку роботи (клієнти організації)	3А	4В	100 грн	особи, що відбули покарання, споживачі наркотиків, що пройшли реабілітацію

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи				8. вартість послуг		
				7.1 Цільові групи дослідження				7.2. Інші (конкретно)	8.1 за годину	8.2 за день на людину
				1Б	1В	3А	3Б			
21.	НГО «Європейський вибір»	Повна поштова адреса – 69301 м.Кременчук, кварт. 101 буд 10-А оф 53 Фактична адреса – 69301 м.Кременчук, квартал 101 буд 10-А оф 53 Тел./факс 0536 746-747 eurochoice_iv@viziit-net.com www.eu4ukr.blogspot.com	Семінари Тренінги 6.1. Тематика семінарів та тренінгів: Медиа просвіта: Освіта з питань європейської інтеграції та європейських стандартів : 6.3.Громадська просвіта	1Б 1В		3А		8.1 за годину	8.2 за день на людину	
22.	Фонд розвитку громади «Ініціатива»	м.Полтава Іванна Тетяна +(0532) 613522 (050)053517 poltava.initiative@gmail.com tatyana.ivanina@gmail.com	Немає інфо	1В	2В	3А		Немає інфо		
23.	Монтессорі – Центр „Сосяшник”	м.Полтава моб. : 099 49 40 -716	Немає інфо					Немає інфо		
24.	ВГО «Сплка сільських жінок України» Полтавська обл. м. Зінків	Полтавська обл, Зінківський р-н, м.Зінків, вул. Прохорова буд. 4 31364	7. 1Б) Люди з обмеженими можливостями 1В) Сільське населення 2В) особи старшого віку у сільській місцевості 3Б) люди з сімейними обов'язками	1Б 1В	2В	3Б				
Недержавні комерційні організації										
25.	Центр Кадрових та Тренінгових Технологій "Ваш успіх", ПП	36000 м. Полтава, вул. Котляревського, 1/27 оф.509 (0532) 508234 www.success.poltava.ua	Немає інфо	1	2	3	4	Немає інфо	Немає інфо	

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/темагика	7. цільові групи		8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину
26.	Політех, науково-методичний центр	вул. Фрунзе, 146-А, м. Полтава, 36008 тел. (0532) 61-37-38	Послуги з професійного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації робітників, технічних працівників та службовців Професійне навчання Консультації та семінари Навчання безробітних Комп'ютерні курси		Немає інфо	Немає інфо	

Львів / Lviv

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/темагика	7. цільові групи		8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину
Вищі учебні заклади (перепідготовка та послуги для населення)							
1.	Інститут Лідерства та менеджменту при Українському Католицькому Університеті	032 240-99-44 0676722167 nbordun@ucu.edu.ua	Немає інфо		Немає інфо	Немає інфо	
2.	Центр Підтримки Бізнесу-Нюбізнес, ДООП ЗАТ "Львівський Інститут Менеджменту"	79008, м. Львів, пл. Галицька, 7 0322 727562 0322 975037	Тренінг «Як відкрити свій власний бізнес», професійна консультаційна та навчальна допомога		Немає інфо	Немає інфо	

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи				8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)			8.1 за годину	8.2 за день на людину
Спеціалізовані учбові центри служб зайнятості									
3.	Львівський обласний молодіжний центр праці	Повна поштова адреса м. Львів, вул.Вороного,3 Фактична адреса м. Львів вул. Вороного,3 Телефон (код) (032) 225 57 34_моб.тел. 067 905 72 66 Е-пошта ld13@ukr.net Веб-сайт omcp.lviv.ua	Короткотермінові курси займається зайнятістю і учбовими програмами для молоді і заохочує до міжнародної співпраці в сфері культури і освітніх програм. ЛоМЦП також активно заохочує до молодіжного підприємництва і програм, які сконцентровані на розвитку туризму і дослідженню можливостей Західної України	1 1А 1Б 1В	2 1А 1Б 1В	3 3А 3Б	4 4А 4Б		
4.	Львівський центр професійно-технічної освіти державної служби зайнятості	79060, м.Львів, вул. Кн. Ольги, 122 Телефон (код) 032 факс 232-22-52 profcs@locz.lviv.ua	Програми підвищення кваліфікації «Основи підприємницької діяльності»; «Адаптація до трудових відносин»; «Безпека життєдіяльності людини»	1А 1В				16,70 (грн.)	
5.	Трускавецький міський центр зайнятості	М.Трускавець, вул. Рачки Тел.. (03-247)6-9123	Семінари для безробітних з знань своїх прав та обов'язків, «Основи підприємницької діяльності» Консультації	1А				Немає інфо	
Недержавні некомерційні організації (громадські організації, благодійні фонди тощо)									
6.	Університет третього віку Університет третього віку	м.Львів вул. Героїв УПА, 76 на базі аудиторій УКУ, університету фізичної культури, інституту соціогуманітарних проблем людини ЗУНЦ НАН України.	Немає інфо	1	2	3	4		

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1 за годину	8.2 за день на людину	
7.	БО Львівська Аграрна Дорадча Служба	Повна поштова адреса БО «ЛАДС», а/с 3367, вул. Стрийська, 57, м. Львів – 79031 Фактична адреса Хуторівка 46, офіс # 301 Львів, 79000 Тел. 06767606 92 факс 0322327716 Буртак Софія Григорівна sofia.burtak@gmail.com	<p>Семінари Тренінги Короткотермінові курси Перенавчання Програми підвищення кваліфікації</p> <p>6.1. Гендерний мейнстрімінг у діяльності через визначення базових характеристик, потреб клієнтів, тренінги щодо рівних можливостей жінок та чоловіків у сільськогосподарському виробництві, розвиток сільських громад, жіноче та молодіжне підприємництво, лідерство та профілактика негативних соціальних явищ (н.п. домашнього насильства).</p> <p>Аграрна проєвіта за напрямками технологічних консультацій, семінарів щодо ефективного менеджменту сільськогосподарської діяльності, створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, перенавчання та підвищення кваліфікації техніків з штучного осіменіння корів, створення та функціонування культурних пасовищ та інші теми інноваційних підходів.</p>	1В 2В 3А 3Б	фермери	175 грн.		
8.	Львівтехнополіс, Західно-Українська регіональна асоціація інноваційних фірм	79058, м. Львів, пр-т В'ячеслава Чорновола, 57 (032) 2523401 www.zurraif.info	Немає інфо					

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи				8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1 за годину	8.2 за день на людину		
9.	ГО „Імпульс”	82600 Сколе, Львівська область вул.Д.Галицького 7 Телефон (код) 0325122560 факс_ 03251 22560 impuls_bagrineis@ukr.net	Семінари Тренінги Корототермінові курси Довготермінові курси Громадська просвіта Основні напрямки освітніх заходів: основи підприємництва ремесло інформаційні технології іноземні мови іноземні мови освіта для загального розвитку особистості	1а 1б 1в	2б 3б 4а		35-40 грн.	100- 120 грн	
10.	"Посол Плюс"	м. Львів, вул.Плужника 6, оф.№2 (032)243-09-03 www.posol.com.ua posoliviv@ukr.net	Немає інфо						
11.	Інститут Лідерства (ІЛІ)	пр. Чорновола, м. Львів, 57/706 Іван Кульчицький відділ зовнішніх зв'язків тел. - 050-672-0-762 093-46-88-777 pr@ihl.org.ua office@ihl.org.ua www.ihl.org.ua	Немає інфо						
12.	Освіта, ІКЦ	Львів, вул. Театральна, 17. Поштова адреса: 79019, Львів, а.с. 159б, пр. Чорновола, 4, к. 1 .Телефон: (032) 2434738 info@osvita.org www.osvita.org	Немає інфо						

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1 за годину	8.2 за день на людину	
13.	Жіночі перспективи, Західноукраїнський центр	пр. Червоної Калини, 36, 79070 м. Львів т/ф : (032)-295-50-60 032)-244-93-21 women@women.lviv luba_maxymovych@wome n.lviv.ua www.women.lviv.ua заступник голови Марга Чумало (050)-371-40-55 Галина Федькович -(050)- 910-57-55	Жінки та бізнес					
14.	Центр ініціатив Львівщини, (ГО "Ціль")	Керівник освітніх проектів: Андрій Сашка, (097) 9072199 79000, Україна, м. Львів, вул. Дорошенка, 29, к. 7 (032) 299-71-62 Email: cil_go@ukr.net	Немає інфо					
15.	ГО «Європейський діалог»	м. Львів 032 297 18 57 050 134 99 20 yagyna@dialog.lviv.ua Боренько Ярина Грабовська Олена 032 297 18 57 grabovska@gmail.com Софій Наталія Моб.: 063 281 48 18 www.dialog.lviv.ua	Немає інфо					

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1 за годину	8.2 за день на людину	
16.	БФ «Майбуття	Львів Залужний Андрій 050 6733005 zaluzhnyu@gmail.com	Немає інфо					
17.	Асоціація «Нові Горизонти»	Дрогобич Магльона Олександр 03244 3 57 62 0676747477 magliona@ukrpost.ua	Немає інфо					
18.	Західноукраїнський ресурсний центр, ГО	79008, м. Львів, вул. Лисенка 21, 1-й поверх Телефон (код) 032 2976624 моб.тел. 063 8161318 office@zucg.org http://www.zucg.org	Немає інфо	1В	2В	3А		
19.	Міжнародний благодійний фонд Хайфер Прожект Інтернешнл	Адрес регіонального представництва 79035 Львів п\я 7943 Телефон (код) 0322 976309 моб.тел. 0996431848 Е-пошта yaroslava.sotokopud@heife r.org.ua Веб-сайт www.heifer.org.ua	Семінари, Тренінги, Громадська просвіта, Програми підвищення кваліфікації 6.1. Тренінгова програма МБФ ХІІІ в Україні. Тваринництво та рослинництво: Розвиток громад та підприємництва, 6.2. Тренінги для підвищення кваліфікації керівників проєктів (керівників СОК та НУО, бухгалтерів, ветеринарів, зоотехніків, обліковців які працюють над реалізацією проєктів). Проводяться партнерськими організаціями, за їх підтримки, або підтримки МБФ ХІІІ в Україні	1В 1В	2В	3В	6-8 год ин) на 1 слуха ча_3 0(грн)	

№	Назва організації	Контактна інформація	6. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи		8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину
20.	Благодійний фонд «Центр підтримки ініціатив»	Повна поштова адреса 79054 м.Львів. а/с 5912 Фактична адреса вул. Яворницького 3а/26, м.Львів, 79054 Телефон (код) (032)24016662 факс(032)24016662 Е-пошта: oks.matusyak@gmail.com	Тренінги 6.1. Особливості роботи з соціально-незахисними категоріями населення Створення соціальних підприємств Соціальний маркетинг Представлення та захист інтересів	1А 1В 4Б 4В	різні цільові групи	50— 100 (грн.)	
21.	Комп'ютерно-діловий Центр	м. Стрий fedirwowl@rambler.ru	Немає інфо		Немає інфо	Немає інфо	
22.	Товариство Лева Лабораторія Громадянської Освіти	79000 м.Львів вул.Дрогобича ,8/12 тел: (032) 274-42-64 моб.095-601-98-13 Надія Кріг тренер-викладач Nadiya.krit@gmail.com www.lion.lviv.ua www.tovarystvo.org	Немає інфо		Немає інфо	Немає інфо	
23.	Центр Інтегральної опіки для жінок	Львів Тетяна Онушко t.onushko@gmail.com моб. 097 751-84-15	Немає інфо		Немає інфо	Немає інфо	
24.	НГО "Народна допомога"	Львів Марія Чура Chura.mariya@gmail.com Моб.: 097-40-70-594	Немає інфо		Немає інфо	Немає інфо	

№	Назва організації	Контактна інформація	б. Форми освітніх послуг/тематика	7. цільові групи			8. вартість послуг	
				7.1 Цільові групи дослідження	7.2. Інші (конкретно)	8.1. за годину	8.2. за день на людину	
25.	Українська система дистанційного обучения	Львів, Чорновола просп., 57	Немає інфо		Немає інфо	8.1. за годину	8.2. за день на людину	
26.	Освітній ресурсний центр	Львів, пр. Чорновола 4/1 79019 Львів а/с 2833 тел 032 235 87 11 org@lnk.lviv.ua	Підтримка і сприяння розвитку гуманітарного співробітництва та ефективного впровадження актуальних освітніх ініціатив, підтримка громадських організацій.		Немає інфо	Немає інфо		
27.	Товариство краєзнавців Яворіщини «Гостинець»	вул. Степана Бандери 19/19 м. Новояворівськ, Яворівський район, Львівська область kosyk@ukrpost.ua тел: 097 6689941 http://www.gostynets.blogs.pot.com	Семинари Тренінги Короткотермінові курси Громадська просвіта	1В	3А	Немає інфо		
28.	Громадська організація «Історико-краєзнавче товариство «Дзвін»	81712, Львівська область, Жидачівський район, село Квітневе, вулиця 1-Травня,36 Телефон (код) 032 39 61 555 ikt.dzvin@ukr.net www.kvitneve.ucoz.org	Семинари, Тренінги, Короткотермінові курси, Громадська просвіта 1. Громадська просвіта (екскурсії, дослідження, ознайомлення із рідним краєм). 2. Відновлення народних промислів (організація навчання, зустрічей із майстрами). 3. Навчальні тренінги для сільської громади («Як шукати і знайти роботу», навчання комп'ютерної грамоти «Комп'ютер – вікно у світ»).	1В	3А 3Б	Немає інфо		
29.	Львівський обласний осередок Всеукраїнської громадської організації «Клуб органічного землеробства	Повна поштова адреса: м.Львів, вул.Симоненка, 12/85, 79071 Фактична адреса м.Львів, вул. Зелена, 32 Телефон (код) (032) 243-02-00 lviv_oz@cluboz.net	Семинари Тренінги Довготермінові курси	1А 1Б 1В	2Б 2В 3А 3Б 4А	80-100 грн...		

Додаток 7. Список джерел та посилань

1. Див. Офіційний портал МЗС України <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/326.htm> (станом на 2.11.2010)
2. <http://www.adm-pl.gov.ua/invest/ua/395.htm> (станом на 2.11.2010)
3. Див. Соціально-економічне становище Полтавської області за січень–вересень 2010 р. <http://www.oblrada.pl.ua/index.php?do=static&page=stat> (станом на 3.11.2010)
4. Див. Про економічний і соціальний розвиток Полтавської області за січень-червень 2010 року.// Головне управління економіки облдержадміністрації <http://www.adm-pl.gov.ua/main/publication/content/7913.htm> (станом на 4.11.2010)
5. Див. Пенсійний Фонд України. Показник середньої заробітної плати за серпень 2010 http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/article?art_id=156312&cat_id=95535 (станом на 28.10.2010)
6. Див. Довідка про підсумки роботи територіально-господарського комплексу Львівської області за I півріччя 2010 .р. <http://www.loda.gov.ua/ua/current-activity/infrastructure/> (станом на 3.11.2010)
7. Див.: «Програми зайнятості населення Львівської області на 2010-2011 рр.»
8. Верховна Рада України. Закон України 32154-VI від 27 квітня 2010 «Про Державний бюджет України на 2010»
9. Див.: Help wanted! Employers say that will start hiring// Kyivpost Vol.15, issue 45, p.10
10. Див. Портал «Інвестуйте в Полтавщину» <http://www.adm-pl.gov.ua/invest/ua/388.htm>
11. World Bank Poverty Net www.worldbank.org/poverty/mission/up1.htm
12. ПРООН. <http://www.undp.org.ua/ua/millennium-development-goals/mdgs-in-ukraine> (станом на 6.04.2009)
13. Див. Рівень життя в Україні. Дослідження інституту демографії НАН України// Інтерв'ю з Людмилою Черненко. Бедность по-украински. Исследование. – газета День № 151 – 26 августа 2010 – С.2
14. Див.: Диференціація життєвого рівня населення. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики <http://www.ukrstat.gov.ua/> (станом на 11.02.2010)
15. Ефір програми «Економічний вісник» на УТ 1, 6.04.2009
16. Див: Національна доповідь. «Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна – 2010» Міністерство Економіки України, К, 2010 http://www.undp.org.ua/files/ua_52412_MDGS_UKRAINE2010_REP_ukr.pdf (станом на 4.11.2010)
17. Adult learning, 22 May 2008; It is always a good time to learn. Action Plan on Adult learning (September 2007); Adult learning: It is never too late to learn. Commission Communication (October 2006) // Main policy initiatives and outputs in education and training since the year 2000 http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1288_en.htm
18. Див. «Learning for all» http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc58_en.htm
19. Центр Громадської експертизи. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування - К, 2009
20. European guidelines for validating non-formal and informal learning www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx
21. Див. www.dvv-international.de
22. Див. Верховна Рада України. Закон України від 23 грудня 2010 «Про Державний бюджет України на 2011» Проект Закону України «Про післядипломну освіту» (http://www.ipk.kiev.ua/document/zakon_pislydiplomna_osvita.doc);
23. Проект Концепції розвитку професійно-технічної освіти України до 2020 року (http://www.mon.gov.ua/gr/obq/2009/proekt2010_2020.doc);
24. Проект Закону України «Про Національну систему кваліфікацій» (http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=38687).
25. Див. www.eaea.org
26. EUROSTAT data on participation, www.epp.eurostat.ec.europa.eu/ (станом на 2.12.2010)
27. Validation of non-formal and informal learning http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc52_en.htm
28. The European Qualifications Framework (EQF) http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc44_en.htm

Лазоренко О.О.,
Колишко Р.А.

Аналітичний звіт дослідження у сфері неформальної освіти
дорослих у пілотних областях в Україні: Полтавська та
Львівська область

Підписано до друку 29.12.2010 р. Формат 60x84/8

Папір офсетний №1.

Друк цифровий. Наклад 100 прим.

Верстка та друк: ФО-П Пилипенко О.М. за сприяння ТОВ «ЦТІ «Е та Е»